

Publicatieblad

van de Europese Unie

C 324

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

63e jaargang
1 oktober 2020

Inhoud

I Resoluties, aanbevelingen en adviezen

RESOLUTIES

Comité van de Regio's

139e zitting van het CvDR via Interactio (hybride vergadering), 30.6.2020-2.7.2020

2020/C 324/01	Resolutie van het Europees Comité van de Regio's over het herziene meerjarig financieel kader en het investeringsplan voor een duurzaam Europa	1
2020/C 324/02	Resolutie van het Europees Comité van de Regio's — De prioriteiten van het Europees Comité van de Regio's voor 2020-2025 — Europa dichterbij de mensen via de dorpen, steden en regio's	8
2020/C 324/03	Resolutie van het Europees Comité van de Regio's over de voorstellen van het Europees Comité van de Regio's betreffende het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2021	16

ADVIEZEN

Comité van de Regio's

139e zitting van het CvDR via Interactio (hybride vergadering), 30.6.2020-2.7.2020

2020/C 324/04	Advies van het Europees Comité van de Regio's — De uitvoering van vrijhandelsovereenkomsten: het regionale en lokale perspectief	21
2020/C 324/05	Advies van het Comité van de Regio's — Geschiktheidscontrole van de kaderrichtlijn water, de grondwaterrichtlijn, de richtlijn inzake milieukwaliteitsnormen en de richtlijn inzake overstromingen	28
2020/C 324/06	Verkennd advies van het Europees Comité van de Regio's — De toekomst van het EU-beleid inzake schone lucht in het kader van de ambitie om alle verontreiniging tot nul terug te dringen	35

NL

2020/C 324/07	Advies van het Europees Comité van de Regio's — Naar een stappenplan voor schone waterstof — De bijdrage van lokale en regionale overheden aan een klimaatneutraal Europa	41
2020/C 324/08	Advies van het Europees Comité van de Regio's — Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren	48

III Voorbereidende handelingen

Comité van de Regio's

139e zitting van het CvDR via Interactio (hybride vergadering), 30.6.2020-2.7.2020

2020/C 324/09	Advies van het Europees Comité van de Regio's over het dienstenpakket: het actuele standpunt van de lokale en regionale overheden	53
2020/C 324/10	Advies van het Europees Comité van de Regio's — Europese klimaatwet: een kader voor de totstandbrenging van klimaatneutraliteit vaststellen	58
2020/C 324/11	Advies van het Europees Comité van de Regio's over het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF)	74

I

(Resoluties, aanbevelingen en adviezen)

RESOLUTIES

COMITÉ VAN DE REGIO'S

139E ZITTING VAN HET CVDR VIA INTERACTIO (HYBRIDE VERGADERING), 30.6.2020-2.7.2020

Resolutie van het Europees Comité van de Regio's over het herziene meerjarig financieel kader en het investeringsplan voor een duurzaam Europa

(2020/C 324/01)

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Het herziene meerjarig financieel kader en het herstelinstrument voor de Europese Unie

1. is ingenomen met het voorstel van de Commissie voor het komende **meerjarig financieel kader (MFK)** ter hoogte van 1 100 miljard EUR en **het herstelinstrument voor de Europese Unie ("Next Generation EU")** voor een bedrag van 750 miljard EUR, die het pad kunnen effenen naar een sterkere, duurzamere, samenhangende en veerkrachtige Unie. Dit voorstel biedt een eerste aanzet voor het aanpakken van de ophanden zijnde gevolgen van de COVID-19-crisis en de verwezenlijking van de langetermijndoelstellingen van de Unie.
2. De inspanningen die de Commissie levert om tegemoet te komen aan de zorgen van de lidstaten die het zwaarst door de crisis zijn getroffen, alsook de lidstaten met **regio's die nog steeds een ontwikkelingsachterstand hebben**, waarbij de Commissie streeft naar een goed evenwicht tussen de behoefte aan subsidies en het hefboomeffect van financiële instrumenten, verdienen erkenning.
3. Het is echter zorgwekkend dat **het herziene voorstel voor het MFK** van 1 100 miljard EUR, 34,6 miljard EUR lager uitvalt dan het in 2018 door de Commissie voorgestelde bedrag, en zelfs nog lager is dan de door het CvDR en het Europees Parlement voorgestelde bedragen, hetgeen nadelige gevolgen heeft voor het vermogen van de EU om haar langetermijndoelstellingen te verwezenlijken. Juist in dit geval moet ernstiger rekening worden gehouden met de stem van het CvDR en het Europees Parlement.
4. **Een grotere ruimte in de EU-begroting** door de tijdelijke verhoging van het plafond van de eigen middelen met 0,6 % van het bni van de EU, geeft de EU een adequatere begroting om het herstel van de EU te ondersteunen en te voldoen aan de ambities die in de strategische agenda van de EU zijn vastgelegd.
5. De Commissie heeft voorstellen inzake mogelijke **nieuwe eigen middelen** aangekondigd, die gekoppeld zijn aan de doelstellingen van het herstelplan. Er moet echter op worden gewezen dat de Commissie twee jaar na haar eerste voorstel voor een MFK voor de periode na 2020 nog steeds geen wetgevingsvoorstellen heeft ingediend voor echte eigen middelen. Daarom verzoekt het CvDR de Commissie nogmaals om met spoed concrete wetgevingsvoorstellen voor te leggen met betrekking tot dit onderwerp, bijv. met betrekking tot de kunststofbelasting en de emissiehandel.
6. Zowel het MFK als het herstelplan moeten gericht zijn op **cohesie als kernwaarde** van de Europese Unie teneinde grote uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, zoals het herstel na de COVID-19-crisis, de Europese Green Deal, de duurzameontwikkelingsdoelstellingen en de Europese pijler van sociale rechten. Ze moeten tevens leiden tot de bevordering van het concurrentievermogen, het opheffen van verschillen en de digitale transformatie, om ervoor te zorgen dat geen enkele persoon of regio achterblijft.

7. **Lokale en regionale overheden zijn goed voor een derde van de overheidsuitgaven** en twee derde van de overheidsinvesteringen. Zij zijn samen goed voor de uitvoering van 70 % van de EU-wetgeving, 70 % van de maatregelen ter beperking van de klimaatverandering en 90 % van de beleidsmaatregelen voor de aanpassing aan de klimaatverandering. Daarom moet er een essentieel besluit worden genomen over de noodzaak om alle lokale en regionale overheden te raadplegen en bij de uitwerking, uitvoering en het beheer van de fondsen te betrekken, en dient het verplicht te worden dat de lidstaten alle lokale overheden laten profiteren en gebruik laten maken van de fondsen voor investeringen, zoals geïntegreerde territoriale investeringen.

De centrale rol van cohesie bij het herstel

8. De asymmetrische gevolgen van de COVID-19-pandemie voor de economische, sociale en territoriale samenhang van de EU en haar regio's vereisen een adequate beleidsreactie.

9. Het CvdR is verheugd over het voorstel van de Europese Commissie om de rol van **het cohesiebeleid als sterk EU-investeringsbeleid voor de lange termijn** zeker te stellen, evenals de aanvullende investeringen vanuit het nieuwe React-EU-initiatief voor extra cohesiesteun, en is ingenomen met de aanpak die ervoor zorgt dat de steun in verhouding staat tot de gevolgen van de crisis. Voor lokale en regionale overheden is continuïteit in dit opzicht van essentieel belang naarmate zij de herstelfase ingaan en steun bieden aan de mensen en regio's die er het meeste behoefte aan hebben. Samen zorgen deze voorstellen voor een onmiddellijk en doeltreffend antwoord op de COVID-19-pandemie en de daarmee gepaard gaande maatschappelijke en economische gevolgen. De flexibiliteit in dit nieuwe programma mag echter niet centraal worden beheerd en moet worden toegepast overeenkomstig het beginsel van gedeeld beheer, met inachtneming van de prerogatieven van de lokale en regionale overheden.

10. Er moet een duidelijker beeld worden geschept van de wisselwerking tussen de verschillende nieuwe mechanismen, zoals React-EU, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en de faciliteit voor herstel en veerkracht, om te voorkomen dat de lidstaten met bijkomende complicaties en strengere nationale beperkingen te kampen krijgen.

11. De voorgestelde **uitbreiding van de huidige operationele programma's** zou een snelle uitvoering van cruciale investeringen in de hand moeten werken. Indien de voorstellen die zijn gericht op het vergroten van de flexibiliteit en het verbreden van de reikwijdte van de steun voor onder meer de gezondheidszorg, het toerisme, de landbouw, het onderwijs, de culturele sectoren en kmo's snel worden goedgekeurd, kunnen steden en regio's geld investeren waar dit het hardst nodig is overeenkomstig de beginselen van het cohesiebeleid.

12. **De tijdelijke aard van een aantal verhogingen**, met name met betrekking tot het cohesiebeleid en plattelandsontwikkeling, die niet stroken met de ontwikkelingsbehoeften op de lange termijn en de oorspronkelijk door de Commissie voorgestelde verlagingen in de voorstellen van 2018, is een bron van zorg. Daarom komt het voorstel van de Commissie tot **herziening van de nationale toewijzingen in het kader van het cohesiebeleid** voor 2024, waardoor de middelen voor het cohesiebeleid mogelijk met nog eens 10 miljard EUR zouden worden verhoogd zonder dat de lidstaten de hun toegewezen middelen deels kwijtraken, als geroepen.

13. Het is jammer dat de Commissie **niet is teruggekomen op haar beslissing om het Elfpo los te koppelen** van de verordening gemeenschappelijke bepalingen aangezien dit mogelijk de (broodnodige) geïntegreerde ontwikkeling van plattelandsgebieden in de weg staat.

14. Het is daarnaast betreurenswaardig dat een **deel van de financiële middelen is toegewezen aan maatregelen op het niveau van de lidstaten** en niet op het niveau van de lokale en/of regionale overheden waar zich een groot deel van de bevoegdheden bevindt op het gebied van gezondheidszorg, sociale maatregelen en veerkracht. Het is daarom belangrijk om **de beginselen van partnerschap, decentralisering en multilevel governance** te eerbiedigen.

15. Het CvdR wijst op het belang van Europese territoriale samenwerking om mensen, gemeenschappen en bedrijven te helpen over de grenzen heen samen te werken, de negatieve gevolgen van de crisis te boven te komen en het economisch herstel te bespoedigen. Samenwerking zal met het oog op herstel allerbelangrijkst zijn, en het nieuwe instrument voor interregionale innovatie-investeringen zal wat dit betreft cruciaal zijn om Europese industriële en innovatiewaardeketens te bevorderen, in overeenstemming met strategieën voor slimme specialisatie.

16. Gelukkig is er een passende **territoriale effectbeoordeling** van de asymmetrische gevolgen op regionaal niveau uitgevoerd, die is opgenomen in het begeleidende werkdocument van de diensten van de Commissie.

17. Ook is het een goede zaak dat de **sterke samenhang met de strategische beleidsdoelstellingen van de EU** (Green Deal, digitalisering) behouden blijft en dat de Commissie deze doelstellingen presenteert als instrumenten voor Europees herstel. Het valt echter te betreuren dat de Europese pijler van sociale rechten geen centrale rol vervult binnen de herstelstrategie van de EU.

18. Het is belangrijk dat iedere vorm van herstel, in overeenstemming met een krachtig cohesiebeleid, gebaseerd is op het beginsel van actieve subsidiariteit.

Het herstelplan en het Europees Semester

19. Het CvDR is ingenomen met het ambitieuze voorstel van de Commissie voor een **faciliteit voor herstel en veerkracht** die is opgezet om grootschalige financiële steun te leveren voor de nodige investeringen en hervormingen. In dit opzicht moet eraan worden herinnerd dat lokale en regionale overheden goed zijn voor meer dan de helft van de overheidsinvesteringen en het dan ook van belang is dat zij voldoende steun vanuit dit initiatief ontvangen. Er zij op gewezen dat de toepassing van de faciliteit voor herstel en veerkracht door middel van nationale programma's het risico met zich meebrengt dat het ontbreekt aan passende informatie en communicatie over het optreden van de EU ten aanzien van de burgers.

20. De Commissie zou met het oog op efficiëntie moeten zorgen voor **samenhang tussen de herstelplannen** en zij zou overlappende investeringen, buitensporige bureaucratie en administratieve lasten moeten voorkomen, teneinde zo snel mogelijk het gemeenschappelijke doel te verwezenlijken, namelijk het overwinnen van de klimaat-, economische en sociale crisis.

21. Door de sterke **koppeling van de faciliteit voor herstel en veerkracht (RRF) aan het Europees Semester** is er des te dringender behoefte aan een ingrijpende hervorming van het Europees Semester en de economische governance van de EU, gericht op een transparant, inclusief en democratisch proces. Wordt het Europees Semester niet hervormd, dan dreigt het RRF te leiden tot verdere centralisatie, een top-downbenadering van de herstelplannen en de terugkeer naar beleid dat geen rekening houdt met de economische, sociale en territoriale cohesie tussen en binnen de lidstaten en dat de hoognodige overheidsinvesteringen voor een duurzaam herstel van de EU in de weg staat.

22. Het strekt daarom tot aanbeveling om in het **Europees Semester** de beginselen van partnerschap, bestuur op verschillende niveaus en een territoriale dimensie op te nemen teneinde tot een legitiem en efficiënt uitvoeringsmechanisme uit te groeien. Het is dan ook meer dan ooit zaak om het voorstel van het CvDR met betrekking tot een gedragscode voor de inbreng van lokale en regionale overheden in het kader van het Europees Semester op nationaal niveau en van het Europees Comité van de Regio's op Europees niveau, uit te voeren.

23. De ambitie van de Commissie om het herstel, de veerkracht en de strategische autonomie van de EU te bevorderen door middel van een **gemoderniseerd InvestEU-programma** en de totstandbrenging van een **faciliteit voor strategische investeringen** kan op de steun van het CvDR rekenen.

24. Daarnaast is er het lovenswaardige voorstel voor een **nieuw instrument voor solvabiliteitssteun** dat de EU-economie een nieuwe impuls moet geven door het stimuleren van particuliere investeringen en het voorbereiden van economiebrede bedrijven op de overgang naar een koolstofneutrale en gedigitaliseerde toekomst. Dit instrument moet snel tot stand worden gebracht en richtsnoeren voor een duidelijke afstemming van de investeringen op de EU-prioriteiten bevatten teneinde normaal gesproken levensvatbare ondernemingen te helpen de huidige crisis te overleven. Deze steun moet worden verleend in overeenstemming met transparante criteria, rekening houdend met niet alleen de specifieke gevolgen voor de sector en regio, maar ook met de anderszins ontvangen financiële overheidssteun.

Een veerkrachtigere en groenere Unie

25. Het CvDR is verheugd over de aanzienlijke verhoging naar 40 miljard EUR van de middelen van het **Fonds voor een rechtvaardige transitie** (Just Transition Fund, "JTF") voor regio's die met grote problemen kampen als gevolg van de energietransitie. Er dient echter rekening te worden gehouden met regio's die, in afwachting van doeltreffende regelgeving voor klimaatbescherming, zeer vroeg en op grote schaal hebben geïnvesteerd in hernieuwbare energieën en desbetreffende technologieën en dat zullen blijven doen. Gewezen zij op de bijzondere context van regio's die afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen en met geïsoleerde energiesystemen, zoals het geval is met eilanden en ultraperifere regio's. Zeer zorgwekkend is echter dat er, om de economie van de EU koolstofvrij te maken, veel meer middelen nodig zijn dan wat de Europese Commissie heeft voorgesteld.

26. Bovendien kan het CvDR zich bijzonder goed vinden in het autonome **EU-gezondheidsprogramma** ter waarde van 7,7 miljard EUR aan aanvullende middelen waarmee het totaal van 9,4 miljard EUR aan middelen als onderdeel van de derde pijler van het herstelplan voor Europa tegemoetkomt aan de recente politieke wensen van het CvDR. Het is duidelijk dat dit instrument permanent in de EU-begroting zou moeten worden ingezet ten behoeve van de gezondheidszorg, en niet alleen als tijdelijke oplossing in het kader van het MFK 2021-2027.

27. Er zou een verdere **versterking van regionale en lokale aspecten** moeten komen op het gebied van gezondheidsgerelateerde maatregelen, met name waar het gezondheidszorg in grensregio's en ultraperifere gebieden betreft. Daarnaast moeten de lidstaten en de Europese Commissie, gezien het soms gedecentraliseerde karakter van de gezondheidsstelsels, de regionale overheden nauwer betrekken bij de aanpak van gezondheids crises en gehoor geven aan hun advies met betrekking tot de toewijzing van middelen.

28. Het CvDR is verheugd met **de versterking van rescEU in de vorm van 2 miljard EUR** om op permanente basis beter op alle soorten crises te kunnen reageren, met name door de totstandbrenging van infrastructuur van noodhulpdiensten, vervoerscapaciteit en noodhulpteams. Een tijdelijk, eenmalig te gebruiken instrument is hiervoor niet afdoende. Er moeten inspanningen worden geleverd op de lange termijn en er moet een verhoogde begroting komen. De toezegging van de Commissie om in een geest van paraatheid lering te trekken uit de huidige pandemie en de programma's te versterken, met inbegrip van, maar niet beperkt tot, rescEU en Horizon Europa, is alvast een stap in de goede richting.

29. Er moet een **verdere verhoging van de EU-capaciteiten op het gebied van noodmaatregelen en rampenbestrijding** plaatsvinden. Het voorstel van de Commissie om de noodinstrumenten, zoals het Solidariteitsfonds van de Europese Unie en de reserve voor solidariteit en noodhulp, te versterken en flexibeler te maken, kan hierin een belangrijke rol spelen. De voorgestelde instrumenten en maatregelen moeten echter ook gericht zijn op de behoeften en omstandigheden op lokaal en regionaal niveau, met name in zeer kwetsbare gebieden zoals de ultraperifere regio's.

30. **Plattlandsgebieden kunnen een meerwaarde bieden** voor het succes van het Europees project, met name bij de aanpak van extreme situaties. Het zijn namelijk de regionale en lokale overheden die innovatieve oplossingen ontwikkelen en aan de essentiële vereisten op het gebied van voedselveiligheid voldoen, ook voor de rest van de Europese bevolking. De huidige noodsituatie vraagt om veranderingen in het sociale, economische en territoriale paradigma om de kloof te dichten en een betere verbinding en samenwerking tot stand te brengen tussen stedelijke en plattlandsgebieden.

31. Het voorstel van de Commissie om, in strijd met de EU-doelstelling voor territoriale cohesie, **de Elfpo-begroting te verlagen** ten opzichte van de vorige programmeringsperiode valt helaas niet in goede aarde. De beoogde aanvullende steun van 15 miljard EUR voor plattlandsontwikkeling is dan weer wel een goede zaak. Deze geringe verhoging compenseert echter de in 2018 door de Commissie voorgestelde verlaging van 28 % van de begroting voor het Elfpo niet. Daarbij komt ook nog eens dat de Europese Commissie in het herziene voorstel voor het MFK de financiering voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid met 9 % heeft verlaagd ten opzichte van het MFK 2014-2020.

32. De Posei-begroting, die specifieke maatregelen voor de landbouw in de ultraperifere regio's van de Unie omvat, moet worden opgetrokken, en de door de Commissie voorgestelde verlaging voor de periode 2021-2027 moet worden teruggedraaid.

33. De financiering voor het Europees Landbouwfonds voor plattlandsontwikkeling moet een weerspiegeling vormen van de behoeften en ambitie zoals uitgewerkt in het recente verslag over de **“van boer tot bord”- en biodiversiteitsstrategie**. Uit deze financiering moet steun worden verleend waarmee landbouwers en plattlandsgebieden de nodige structurele veranderingen kunnen doorvoeren ten behoeve van duurzamere voedselsystemen. De biodiversiteitsstrategie vereist echter concrete instrumenten en krachtige financiering, en moet vorm worden gegeven door de regio's en steden die deze tevens moeten uitvoeren.

34. Het Comité is resoluut gekant tegen de door de Europese Commissie voorgestelde oplossingen waarbij de situatie van lokale en regionale overheden in vergelijking met de huidige toestand nog prangender wordt wat betreft de termijn voor de benutting van de jaarlijkse financiële toewijzingen uit de EU-programma's, de hoogte van de voorfinanciering en met name het eigen aandeel in de cofinanciering van projecten.

35. Een positieve noot is de verhoging van het **instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI)** met 10,5 miljard EUR in vergelijking met het meest recente MFK-voorstel, waarmee de financiering voor dit instrument nu 86 miljard EUR bedraagt, waarvan 1 miljard EUR al in 2020 beschikbaar wordt gesteld.

36. Het is een uitstekend idee om **na de pandemie groei te stimuleren door te investeren in kritieke vervoersinfrastructuur en grensoverschrijdende verbindingen** ter bevordering van de ecologische transitie naar emissievrije mobiliteit, met name door de aanleg van één miljoen oplaadpunten voor elektrische voertuigen. De beschikbaarheid van schone brandstoffen is eveneens van belang voor de territoriale en sociale samenhang. Een geringere vraag in insulaire en plattlandsgebieden moet worden gecompenseerd met behulp van een speciale regeling, vergelijkbaar met het Wifi4EU-programma voor plattlandsgebieden.

37. Jammer genoeg wordt de algemene basis voor het nieuwe programma **Rechten en waarden**, dat bedoeld is voor de financiering van inspanningen die zijn gericht op het beschermen van de fundamentele rechten en waarden van de EU en het bevorderen van een actief Europees burgerschap, niet versterkt om de grote problemen te ondervangen waar in sommige lidstaten sprake van is.

38. De **Green Deal** is in het leven geroepen als transformatiestrategie ter bescherming van het milieu — en daarmee ook onze bestaansgrond. Hernieuwbare energie, schone technologieën, de circulaire economie en de digitale transformatie op economisch en industrieel gebied bieden enorme kansen voor het genereren van groei en banen, en het ontwikkelen van een nieuw welvaartsmodel.

39. Het CvdR staat volledig achter de uitvoering van de Green Deal en de ontwikkeling van het klimaatpact in de vorm van **gecoördineerde en transversale maatregelen en initiatieven**, met als doel ervoor te zorgen dat rekening wordt gehouden met multilevel governance, de territoriale diversiteit en het beginsel dat geen enkele persoon of regio achterblijft. Regio's en steden zijn bij uitstek geschikt om dit proces in een stroomversnelling te brengen door de inzet van een hele reeks activiteiten, met inbegrip van overheidsopdrachten, de renovatie van gebouwen, schoon vervoer, beter afvalbeheer, digitale omschakeling en de overschakeling naar duurzaam toerisme.

40. Er zijn in dit opzicht aanvullende instrumenten nodig waarmee lokale en regionale overheden rechtstreeks toegang hebben tot EU-middelen voor de invoering van duurzame maatregelen in het kader van het nieuwe meerjarig financieel kader, zoals de "European City Facility" in het kader van het Horizon 2020-programma.

41. **Middelen uit het nieuwe MFK moeten op flexibele wijze worden ingezet met het oog op de evaluatie en aanpassing van de daadwerkelijke kosten die samengaan met de transitie** naar duurzame ontwikkeling en een groen herstel. Daarnaast zouden door steden en regio's aangestuurde gezamenlijke publiek-private innovatieve initiatieven moeten worden bevorderd.

42. **EU-financiering en -steun zouden in principe altijd moeten worden onderworpen aan een beoordeling van de klimaat- en duurzaamheidsgevolgen.** Subsidies, steunmaatregelen en -programma's die direct of indirect belastend zijn voor het milieu, moeten worden getoetst op hun coherentie met de klimaat- en duurzaamheidsdoelen.

43. De **investeringskloof in verband met de groene transformatie** die onlangs op 470 miljard EUR per jaar is geschat, baart zorgen. Er zou met spoed een gedetailleerd plan moeten worden opgesteld om de financiering van deze enorme kloof te bepalen.

44. Het voorstel voor een **renovatiegolf** komt als geroepen. Het is nu zaak om voldoende middelen vrij te maken en de hele waardeketen te betrekken bij de totstandbrenging van het herstel. Gezien de extreme verschillen tussen de gebieden moeten de regio's en steden autonoom kunnen plannen, met name in de uitvoeringsfase van hun plannen, en tevens rechtstreeks toegang krijgen tot de Europese structuur- en investeringsfondsen. Ook opleidingen en kennisuitwisseling moeten deel uitmaken van het Europees kader teneinde de te benutten synergieën te stimuleren en een efficiënter gebruik van fondsen te realiseren.

Een toekomstgerichte Unie

45. Het CvdR is verheugd over de verhoging van de middelen **voor Horizon Europa met 7,8 miljard EUR, voor Digitaal Europa met 1,5 miljard EUR, en voor de Connecting Europe Facility (CEF) — Sector vervoer met 1,5 miljard EUR.** Het extra onderzoeksgeld dat met name is bestemd voor onderzoek op het gebied van gezondheid, de groene economie en de Europese Innovatieraad, heeft duidelijke effecten op lokaal niveau. Er zij in dit verband op gewezen dat veel regionale overheden verantwoordelijk zijn voor universiteiten en onderzoeksinstituten en dus indirect kunnen profiteren van deze programma's. Openbare aanbestedingen voor de toewijzing van onderzoeksgelden zijn noodzakelijk om wereldwijd te kunnen concurreren op het gebied van onderzoek en innovatie en om de Europese onderzoeksgroepen te versterken.

46. De aanhoudende verlagingen ten aanzien van **de energie- en digitale componenten van de CEF** vormen ook een bron van zorgen.

47. De voorstellen van de Europese Commissie inzake het **Europees Sociaal Fonds Plus** dat gericht is op het verhogen van de steun voor maatregelen ter bestrijding van jeugdwerkloosheid en kinderarmoede kunnen op veel bijval rekenen, zo ook de extra aandacht voor de ondersteuning van werknemers bij de groene en digitale transitie en de verdubbeling van het **Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering (EFG).**

48. Bovendien wordt ook het voorstel van de Commissie voor in ieder geval een geringe verhoging van de investeringen in jongeren en de culturele en creatieve sectoren in de vorm van een extra financiering van 3,4 miljard EUR voor het **Erasmus-programma** en 150 miljoen EUR voor **het programma Creatief Europa** positief onthaald. Deze verhogingen hebben echter jammer genoeg nog steeds niet het in de voorstellen van de Commissie van mei 2018 opgenomen streefcijfer bereikt. Het CvdR houdt tevens vast aan zijn eis tot het verdrievoudigen van het aantal deelnemers aan het Erasmus-programma ⁽¹⁾ en de begrotingsdoelstelling van 2 miljard EUR voor het programma Creatief Europa ⁽²⁾.

49. **Cultuur, cultureel erfgoed, alsook de audiovisuele en creatieve sectoren** zijn samen met de toerismesector zwaar door de crisis getroffen, maar krijgen nu eindelijk de **speciale aandacht** die ze verdienen en zouden nu gebruik kunnen maken van steun in het kader van het React-EU-initiatief.

50. Er moet in de context van het economisch herstelplan van de EU voor de korte, middellange en lange termijn een passend kader komen voor regio's waar de economische diversificatie beperkt is en waar de belangrijkste sectoren het zwaarst getroffen zijn door de COVID-19-crisis.

51. Het CvdR wijst op het belang om het onderwijsbeleid van de Europese Unie te herzien en om het actieplan voor digitaal onderwijs, dat nodig is voor de periode na COVID-19, te actualiseren, om regio's en minder ontwikkelde regio's te helpen om goed voorbereid en uitgerust te zijn voor digitaal onderwijs, zodat de gebieden die in dit opzicht door de digitale kloof worden getroffen, kunnen worden ondersteund.

Investeringsplan voor een duurzaam Europa ⁽³⁾

52. De COVID-19-crisis mag geen stoorzender vormen voor de ambities van Europa ten aanzien van de verwezenlijking van **de duurzameontwikkelingsdoelstellingen** en het uiterlijk in 2050 realiseren van een klimaatneutrale economie. Deze doelstellingen kunnen enkel worden verwezenlijkt als ze hand in hand gaan met adequate financiering en een passend fiscaal en regelgevend kader.

53. Het CvdR is verheugd over de ambitie van de Commissie om in de komende tien jaar **1 biljoen EUR aan private en publieke duurzame investeringen** te mobiliseren, maar maakt zich zorgen dat: a) dit slechts een relatief klein aandeel vertegenwoordigt van de vereiste investeringen, waarbij de Commissie zelf van mening is dat tegen 2030 260 miljard EUR per jaar nodig zal zijn; b) deze raming uitsluitend klimaat- en energiegerelateerde investeringen betreft en dat de verwezenlijking van bredere duurzaamheidsdoelstellingen, met inbegrip van investeringen in menselijk en sociaal kapitaal, derhalve nog hogere bedragen zou vergen; c) het voorgestelde bedrag van 1 biljoen EUR grotendeels niet is gebaseerd op "aanvullende" nieuwe financiering of initiatieven, maar op EU-beleidsmaatregelen en -instrumenten die reeds bestaan of reeds gepland zijn.

54. Het voorgestelde bedrag in het plan lijkt echter jammer genoeg een overschatting te zijn, terwijl in het plan zelf sprake is van onvoldoende financiering en een beperkt toepassingsgebied en er voorts geen aandacht wordt besteed aan cruciale sociaaleconomische aspecten.

55. **Lokale en regionale overheden vervullen een cruciale rol bij het verrichten van investeringen die nodig zijn voor de transitie naar een duurzame economie**, of het nu aspecten als energie, vervoer of huisvesting betreft. De doelstellingen van het plan kunnen derhalve niet worden gerealiseerd zonder de lokale en regionale overheden op doeltreffende wijze bij het proces te betrekken. De Commissie lijkt dit gegeven echter niet te erkennen.

56. Investeringen in de transitie naar een duurzame economie vereisen een financieel en fiscaal systeem dat **investeerdere stimuleert duurzame investeringen te verrichten**. In dit opzicht komen de aanhoudende inspanningen van de Commissie op het gebied van duurzame financiering zeer gelegen. Toch moet het regelgevend kader zo snel mogelijk worden uitgebreid zodat ook **sociale duurzaamheid** ⁽⁴⁾ binnen het toepassingsgebied van het kader valt.

⁽¹⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over Erasmus — Programma voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport (PB C 168 van 16.5.2019, blz. 49).

⁽²⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over "Creatief Europa" en "Een nieuwe Europese agenda voor cultuur" (PB C 168 van 16.5.2019, blz. 37).

⁽³⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: *Sustainable Europe Investment Plan — European Green Deal Investment Plan* (COM(2020) 21 final).

⁽⁴⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over het actieplan: duurzame groei financieren (PB C 86 van 7.3.2019, blz. 24).

57. Het is overduidelijk dat een belastingheffing op basis van passende prijssignalen duurzaam gedrag bij producenten, gebruikers en consumenten teweeg kan brengen. De Raad zou dan ook beter de voorgestelde **wetgeving inzake de belasting over de toegevoegde waarde (btw)** snel goedkeuren, zodat de lidstaten gerichter gebruik kunnen maken van de btw-tarieven en zo blijk kunnen geven van de grotere ambities op milieugebied.

58. De plannen van de Commissie tot invoering van nieuwe wetgeving inzake **groene overheidsopdrachten** moeten met een zekere voorzichtigheid worden benaderd. Deze wetgeving kan in dit opzicht weliswaar een nuttig instrument zijn, maar een groot aantal overheidsinstanties is nog steeds bezig met de aanpassing aan het huidige kader na de hervorming van 2014, en het is dan ook zaak ervoor te zorgen dat aanvullende wettelijke voorschriften eenvoudig maar doeltreffend zijn ^(?). De Commissie heeft echter reeds aangegeven dat de toekomstige herziene richtsnoeren inzake staatssteun zullen voorzien in extra flexibiliteit voor overheidsinstanties teneinde de transitie naar een duurzame economie te bevorderen en te ondersteunen.

59. In de begrotingsregels moet, rekening houdend met de lessen die zijn getrokken uit de opschorting van **de begrotingsregels van de EU** naar aanleiding van de COVID-19-crisis, absoluut meer rekening worden gehouden met de langetermijndoelstellingen van de EU inzake duurzaamheid.

60. Alle EU-instellingen moeten **bijzondere inspanningen** leveren om op gemakkelijk toegankelijke wijze de nieuwe mogelijkheden in het kader van het MFK **kenbaar te maken** aan de burgers en aan de één miljoen lokale en regionale verkozen politici in de EU.

Brussel, 2 juli 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

^(?) Advies van het Europees Comité van de Regio's over het uitvoeringsverslag inzake overheidsopdrachten (PB C 39 van 5.2.2020, blz. 43).

Resolutie van het Europees Comité van de Regio's — De prioriteiten van het Europees Comité van de Regio's voor 2020-2025 — Europa dichterbij de mensen via de dorpen, steden en regio's

(2020/C 324/02)

Het Europees Comité van de Regio's (CvdR) is de politieke assemblee die, zoals vastgelegd in de EU-verdragen, binnen het institutionele bestel van de Europese Unie alle gebieden, regio's, steden en gemeenten vertegenwoordigt.

Een Europese Unie die oog heeft voor de lokale en regionale behoeften en zorgen, versterkt de democratische legitimiteit, vergroot het draagvlak voor haar beleid en zorgt ervoor dat het Europese beleid een grotere meerwaarde heeft en lokaal meer effect sorteert voor de burgers. Om hieraan bij te dragen, werkt het Comité van de Regio's nauw samen met de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie, alsook met de verschillende bestuurlijke instanties in de lidstaten. Gezien de huidige stand van zaken in de EU is het noodzakelijk dat deze samenwerking voortdurend wordt versterkt en dat de regio's, steden en gemeenten steeds meer worden betrokken bij de totstandkoming van het beleid en de regelgeving van de EU.

Van crisis naar herstel: naar een veerkrachtige, duurzame en samenhangende Europese Unie

De Europese Unie werd de afgelopen jaren geconfronteerd met ongekende uitdagingen: een ernstige financiële crisis en zware economische recessies, sociale en territoriale uitdagingen, de digitale en milieutransities, instabiliteit in de buurlanden en wereldwijd, en migratie. De COVID-19-pandemie vormt een bijkomende beproeving voor de Europese solidariteit en heeft ervoor gezorgd dat ons vermogen om het hoofd te bieden aan noodsituaties die aanzienlijke druk uitoefenen op onze gezondheidszorg en sociale en openbare diensten onder een microscoop wordt gelegd. Uit deze recente crisis is niet alleen gebleken dat er behoefte is aan een gecoördineerde reactie, geruggensteund door een veel sterkere EU-begroting, maar dat er voorts behoefte is aan verdere ondersteuning voor de één miljoen lokale en regionale overheden in Europa die in de frontlinie staan om de burgers en de lokale economie te beschermen en te reageren op noodsituaties⁽¹⁾.

De EU moet in alle regio's en steden op sociaal, economisch en milieugebied weerbaarder worden. Met behulp van goed gefinancierde Europese investeringen moet ze ervoor zorgen dat haar beleid en programma's zijn afgestemd op de behoeften van de lokale gemeenschappen. Steden en regio's zijn de drijvende kracht achter de Europese economie. Aangezien de lokale en regionale overheden een cruciale rol spelen bij het formuleren en uitvoeren van EU-beleid, moet de EU steden en regio's nauwer bij de Europese besluitvorming betrekken via een efficiënt en goed georganiseerd proces van multilevel governance. In samenwerking met de lidstaten en de lokale en regionale overheden in de hele EU moet Europa ervoor zorgen dat digitalisering en innovatie in een stroomversnelling raken. Om te komen tot een sneller en eerlijker herstel is er meer Europese solidariteit, verantwoordelijkheid en samenwerking nodig, die wordt aangejaagd door het streven van de EU naar groene, duurzame en territoriaal evenwichtige groei ter ondersteuning van elke regio en stad.

Het CvdR zal zich daartoe in deze vijfjarige mandaatsperiode (2020-2025) op de volgende prioriteiten richten, in het kader waarvan het een aantal fundamentele actiepunten heeft geformuleerd:

Europa dichterbij de burger brengen: de democratie in de EU versterken en samen werken aan de toekomst van onze Unie

De missie van het CvdR bestaat erin Europa dichterbij de burger te brengen en de Europese democratie op alle niveaus te versterken om efficiënter tegemoet te komen aan de behoeften van de mensen en hun vertrouwen in de Europese Unie en haar instellingen terug te winnen. Het CvdR zal geen enkele inspanning schuwen om ervoor te zorgen dat alle regio's, steden en dorpen steun krijgen van de EU bij het opvangen van de korte- en langetermijngevolgen van de COVID-19-pandemie. Het CvdR zal de kwaliteit van de Europese regelgeving blijven verbeteren, beter blijven anticiperen op de territoriale gevolgen ervan en het beginsel van actieve subsidiariteit verder bevorderen. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, zal het CvdR een beroep doen op zijn leden en belanghebbenden, die actief zijn op het gebied van regelgeving en beleidsvorming en in de politiek. Daarnaast zal het CvdR een communicatiecampagne uitwerken die is gericht op de fundamentele rol van lokale en regionale overheden in de Europese democratie in het kader waarvan tevens werk zal worden gemaakt van de voorbereiding van en de bijdrage aan de conferentie over de toekomst van Europa. Op basis van gegronde statistisch bewijsmateriaal en een inclusieve aanpak waarbij de leden en relevante belanghebbenden worden betrokken, zal een jaarlijkse lokale en regionale barometer in het leven worden geroepen die een politiek plenair debat op hoog niveau zal inhouden en een jaarlijks referentiepunt zal vormen, en bijgevolg zal bijdragen aan deze doelstelling.

⁽¹⁾ Verklaring van het Europees Comité van de Regio's over "De rol van lokale en regionale overheden in de Europese respons op de COVID-19-crisis".

Met het oog hierop heeft het CvdR de volgende prioritaire, fundamentele actiepunten vastgesteld:

1. bewustzijn en actie bevorderen op lokaal en regionaal niveau, gebaseerd op de fundamentele EU-waarden van eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en de mensenrechten, die ook in noodsituaties moeten worden beschermd en geëerbiedigd. Het CvdR streeft ernaar te achterhalen hoe op lokaal en regionaal niveau passend kan worden ingespeeld op de werking van de EU, en wil via zijn leden in contact treden met de burger om zo de kloof tussen de Europese instellingen en de lokale gemeenschappen te overbruggen;
2. herhalen dat het Comité volledig wenst te worden betrokken bij en op billijke wijze vertegenwoordigd wil zijn in alle organen van de conferentie over de toekomst van Europa. Net als bij de economische en klimaatcrises heeft de pandemie aangetoond dat het meer dan ooit noodzakelijk is om grondig na te denken over de Europese democratie en beleidslijnen. De conferentie over de toekomst van Europa vormt hiertoe een unieke gelegenheid om met burgers en lokale en regionale overheden in dialoog te treden over de EU als project, evenals om, vóór de volgende verkiezingen voor het Europees Parlement, een nieuwe werkwijze voor de EU voor te stellen en de verdragen te herzien om de steden en de regio's volledig te betrekken bij de beleidsvorming;
3. de EU-lidstaten en hun instellingen oproepen om de in de Verklaring van Berlijn van 2007 en de Verklaring van Rome van 2017 overeengekomen verbintenissen na te komen, uit te bouwen en te versterken, met name door te erkennen dat taken en samenwerking op alle overheidsniveaus, met inbegrip van lokale en regionale overheden, moeten worden gedeeld om de Europese Unie doeltreffender, eensgezinder, democratischer en weerbaarder te maken. De definitieve tekst met het gemeenschappelijke standpunt over de toekomst van Europa moet in het kader van de institutionele samenwerking worden goedgekeurd;
4. een model ontwikkelen voor een permanente en gestructureerde dialoog met burgers via lokale en regionale overheden in het kader van de conferentie over de toekomst van Europa en communicatie in twee richtingen tussen burgers en EU-instellingen mogelijk maken. In dit verband zijn de aanzienlijke ervaring en bestaande beste praktijken van een op overleg gefundeerde democratie op lokaal en regionaal niveau en de vele netwerken van verkozen lokale en regionale raadsleden de belangrijkste elementen die het CvdR zal meenemen naar het debat over de toekomst van Europa;
5. lokale en regionale overheden helpen om nieuwe digitale technologieën en ICT-instrumenten ten volle te benutten. Digitale technologieën hebben een aanzienlijk potentieel voor innovatieve oplossingen voor de economische, sociale en technologische uitdagingen van deze tijd. Zo kunnen ze de dienstverlening van overheidsdiensten verbeteren, de communicatie tussen mensen vergemakkelijken, de participatie van de burgers op nieuwe en andere manieren vergroten, de transparantie, inclusiviteit, verantwoording en ontvankelijkheid van het besluitvormingsproces versterken, de plaatselijke governance verbeteren en de democratie aanvullen en versterken. Daarom moeten de weerbaarheid en de onafhankelijkheid van digitale systemen en de aanbieders ervan aanzienlijk worden verbeterd;
6. bevorderen van diversiteit, door te pleiten voor maatregelen op het gebied van inclusiviteit en gelijkheid en door het voorkomen en bestrijden van discriminatie op grond van geslacht⁽²⁾, ras en etnische afstamming⁽³⁾, godsdienst, handicap, leeftijd⁽⁴⁾, of op welke grond dan ook, in de besluitvorming op Europees, nationaal, lokaal en regionaal niveau, binnen het CvdR, maar ook daarbuiten;
7. actief deelnemen aan de bewustmakings- en communicatiecampagne ter bestrijding van genderstereotypen die de Europese Commissie wil lanceren, en voor de lokale en regionale overheden fungeren als platform voor de uitwisseling van beste praktijken op dit gebied;
8. de minderheden in Europa ondersteunen en versterken, met name door middel van het Minority SafePack-initiatief;
9. het referentiepunt worden voor alle lokale en regionale overheden in Europa, niet alleen voor leden van het CvdR, door de politieke identiteit van het CvdR te versterken alsook de banden en de samenwerking met de belangrijkste politieke families, met de nationale regeringen, met de gekozen vertegenwoordigers op lokaal en regionaal niveau, met de Europese en nationale verenigingen van lokale en regionale overheden en met regionale bureaus in Brussel te verbeteren;

⁽²⁾ Richtlijn 2004/113/EG van de Raad van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten (PB L 373 van 21.12.2004, blz. 37).

⁽³⁾ Richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming (PB L 180 van 19.7.2000, blz. 22).

⁽⁴⁾ COM(2008) 426: Voorstel voor een richtlijn houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen.

10. de representatieve democratie schragen door nauwer samen te werken met parlementen op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau en door goede ervaringen met instrumenten ter versterking van de representatieve en de participatiedemocratie, waaronder participatieve begrotingen, uit te wisselen. De rechtsstaat, democratie en goed bestuur moeten worden beschouwd als essentiële vereisten voor EU-financiering;
11. op basis van empirisch onderbouwde analyses toezicht houden op de decentralisatie van bevoegdheden naar het lokale en regionale niveau en op de subnationale financiën, evenals op de werking van de lokale democratie in de EU, en deze bevorderen;
12. digitale instrumenten ontwikkelen voor het in kaart brengen van financiële en beleidsbevoegdheden door gebruik te maken van synergieën met de bestaande instrumenten van Europese, nationale en internationale organisaties;
13. het belangrijke werk van lokale en regionale overheden in de frontlinie van de COVID-19-pandemie en de economische en sociale crises ondersteunen en bevorderen. De pandemie toont aan hoe belangrijk het is dat het actieve subsidiariteitsbeginsel naar behoren wordt toegepast en hoe essentieel de rol van lokale en regionale overheden enerzijds en de behoefte aan coördinatie en ondersteuning op Europees niveau anderzijds zijn;
14. nieuwe EU-beleidsinitiatieven doorlichten om ervoor te zorgen dat deze een territoriale dimensie bevatten en erop toezien dat zij de vereiste meerwaarde hebben, overeenkomstig de aanbevelingen van de “taskforce Subsidiariteit, Evenredigheid en Minder en efficiënter optreden” en de “richtsnoeren voor betere regelgeving”;
15. de administratieve lasten verminderen en de uitvoeringskosten voor regio's en steden drukken door aan te dringen op de vereenvoudiging van de regelgeving en door meer in het algemeen te waarschuwen voor de praktijk van het zogeheten gold-plating;
16. de samenwerking met de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Europese Raad intensiveren, onder meer via het RegHub-netwerk en het platform “Fit-for-future”, om de Europese beleidsvorming doeltreffender te maken aan de hand van empirisch onderbouwde feedback van lokale en regionale belanghebbenden;
17. het belang van lokaal zelfbestuur binnen de Europese Unie, in de kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten en in de partnerlanden van het Oostelijk Nabuurschap en het Middellandse Zeegebied onderstrepen;
18. het wereldwijde optreden van de EU ondersteunen door het promoten van waarden en beginselen als mensenrechten, democratie, de rechtsstaat, duurzame ontwikkeling en sociale inclusiviteit, in nauwe samenwerking met de partners uit het Middellandse Zeegebied en Oost-Europa;
19. regionale parlementen aanmoedigen om deel te nemen aan het proefproject van het CvdR en de Conferentie van Europese regionale wetgevende parlementen (CALRE) om politieke debatten op te starten inzake belangrijke EU-kwesties zoals de voorbereiding van de jaarlijkse werkprogramma's van de Europese Commissie;
20. ervoor zorgen dat de EU zich sterk maakt voor een doeltreffende participatie en betrokkenheid van jongeren, ook door middel van structurele samenwerking met de EU-jongerencoördinator, maatregelen zoals de jongerengarantie stimuleert om de kansen op hoogwaardige werkgelegenheid en kwaliteitsvol onderwijs te verbeteren, en een Europese kindergarantie opzet;
21. verder blijven samenwerken met de jonge gekozen politici in het kader van het Programma voor jonge gekozen politici van het CvdR om toekomstige generaties gekozen lokale en regionale politici vertrouwd te maken met Europese en nationale beleidsvormingsprocessen;
22. opkomen voor de culturele verscheidenheid van onze lokale, regionale, nationale en Europese identiteit en voor de verschillende talen en tradities die ons Europees cultureel erfgoed vormen; onderstrepen dat de culturele en creatieve sectoren, die als werkgevers een rol spelen in de lokale economie, maar die eveneens een rol spelen in het sociale leven van de gemeenschappen, zwaar getroffen zijn door de pandemie en behoefte hebben aan steun; bijdragen aan een nieuwe Europese agenda voor cultuur en ervoor helpen zorgen dat er in de verschillende EU-fondsen een centrale plaats wordt toegekend aan investeringen in cultuur en wordt gestreefd naar meer synergie tussen cultuur en andere beleidsterreinen zoals toerisme, regionaal beleid, onderwijs, jeugd, onderzoek en innovatie;

Inzicht krijgen in de ingrijpende maatschappelijke veranderingen die de uitdagingen op digitaal, demografisch en milieugebied met zich meebrengen voor de uitbouw van weerbare lokale en regionale gemeenschappen, en hierop reageren

De huidige ingrijpende veranderingen op digitaal, demografisch en milieugebied en de gevolgen van interne en externe migratiestromen hebben grote gevolgen voor alle Europese regio's, steden en dorpen. In het kader van deze tweede prioriteit zal het CvdR nagaan hoe de lokale en regionale overheden het hoofd kunnen bieden aan deze maatschappelijke veranderingen op de plaatsen waar mensen wonen. De COVID-19-pandemie noopt tot nadenken over een gepaste reactie op deze uitdagingen, nu Europa en de lidstaten laten zien in hoeverre zij in staat zijn mensenlevens en de economie te redden. Deze crisis heeft de noodzaak vergroot om grondig na te denken over het beleid, de bevoegdheden en de algehele werking van de Europese Unie. Het CvdR ziet daarom uit naar het belangrijke debat over alle EU-beleidslijnen in verband met de conferentie over de toekomst van Europa, en meer in het algemeen naar een herziening en evaluatie ervan in het licht van het subsidiariteitsbeginsel. Om deze taak te vervullen, zal het CvdR een beroep doen op zijn leden en belanghebbenden, die actief zijn op het gebied van regelgeving en beleidsvorming en in de politiek, en zal het tevens een bijdrage leveren aan de Europese Green Deal en helpen de duurzameontwikkelingsdoelstellingen realiseren. Dit zal worden aangevuld met een communicatiecampagne onder leiding van het CvdR. Ook de jaarlijkse lokale en regionale barometer zal bijdragen tot de realisatie van deze prioriteit.

Het CvdR heeft de volgende prioritaire, fundamentele actiepunten vastgesteld:

23. een crisisplan inzake de COVID-19-pandemie bevorderen op basis van de uitvoering van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen op lokaal en regionaal niveau, en op basis van de Europese Green Deal-initiatieven;
24. bijdragen tot de 2030-streefcijfers inzake de vermindering van koolstofemissies, met het oog op klimaatneutraliteit in 2050, door ambitieuze en daadkrachtige lokale en regionale acties te stimuleren via het klimaatpact en andere relevante lokale en regionale initiatieven voor duurzame ontwikkeling;
25. aanzetten tot het gebruik van slimme specialisatiestrategieën en andere instrumenten bij het versterken van Europese partnerschappen en lokale publiek-private samenwerking om zo de professionele vaardigheden en kwalificatiekansen te verbeteren voor gebieden, werkplekken en technologieën die noodzakelijk zijn om op lokaal en regionaal niveau meer duurzaamheid, een grotere meerwaarde en weerbaarheid te creëren;
26. bijdragen aan een ambitieus Europees milieubeleid en ervoor zorgen dat het beleid wordt geïntegreerd in het kader van milieuactieprogramma's; ervoor zorgen dat voldoende aandacht wordt besteed aan de lokale en regionale dimensie bij de voorbereiding en de uitvoering van de drie belangrijkste milieuprioriteiten van de Europese Green Deal: biodiversiteit, circulaire economie en het elimineren van vervuiling; milieu- en klimaatbeleid plannen dat in de praktijk kan worden gebracht in alle soorten gemeenschappen;
27. de totstandbrenging van het klimaatpact vormgeven en ondersteunen door middel van gecoördineerde en transversale maatregelen en initiatieven, waaronder lokaal bepaalde bijdragen en politieke verplichtingen op het niveau van de regio's en de steden, met als doel ervoor te zorgen dat het pact voortbouwt op multilevel governance en een doeltreffende verspreiding van goede praktijken, en dat geen enkele persoon of regio wordt uitgesloten;
28. voorzien wat de gevolgen van de veranderingen op het gebied van energie, mobiliteit en digitalisering zullen zijn voor onze gemeenschappen; strategieën opstellen en helpen bij de snelle uitvoering ervan om het positieve effect ervan zo groot mogelijk te maken en de negatieve lokale gevolgen te verminderen;
29. de lokale veerkracht ondersteunen door aanpassing aan de klimaatverandering en de lokale capaciteit vergroten om te kunnen optreden bij extreme weersomstandigheden die zich steeds vaker voordoen en die steeds ernstiger worden, met name door de nodige middelen ter beschikking te stellen van de lokale en regionale overheden om rampen te kunnen bestrijden met het Uniemechanisme voor civiele bescherming en door gebruik te maken van een versterkt Solidariteitsfonds van de Europese Unie;
30. bijdragen aan de voorbereiding van de doelstelling inzake het elimineren van vervuiling voor een milieu dat vrij is van giftige materialen, en de lokale en regionale overheden voorbereiden op en ondersteunen bij de uitvoering van de ambitieuze Europese doelstellingen voor een actieplan voor het elimineren van vervuiling in water, lucht en bodem; bijdragen aan de herziening van het stedelijke mobiliteitspakket op basis van de lering die is getrokken uit de duurzame stedelijke mobiliteitsplanning, en de overheden op het gebied van openbaar vervoer voorbereiden zodat ze kunnen reageren op exogene bedreigingen voor de verlening van veilige mobiliteitsdiensten;
31. ervoor zorgen dat de stem van lokale en regionale overheden goed wordt gehoord en hun bijdragen terdege in aanmerking worden genomen tijdens klimaat- en energiedialogen op meerdere niveaus in de lidstaten bij het ontwerp, de beoordeling en de uitvoering van het geïntegreerd nationaal energie- en klimaatplan, nationale langetermijnstrategieën en nationale renovatiestrategieën op lange termijn;

32. de Europese Commissie helpen om de renovatiegolf met succes vorm te geven en te realiseren, en ze centraal te stellen in de herstelstrategie na de pandemie;
33. de Europese Commissie steunen in haar ambitie om producten die geen ontbossing veroorzaken van een label te voorzien en de bossen wereldwijd te beschermen en te herstellen;
34. de digitale kloof aanpakken, meer digitale opleiding voorzien en de digitalisering van lokale en regionale openbare diensten bevorderen, onder meer met behulp van het Programma Digitaal Europa (2021-2027), om de administratieve lasten te verminderen, de duurzame groei van de lokale bedrijvigheid en een veerkrachtige economie te stimuleren en bij te dragen tot een duurzamer en groener Europa;
35. bijdragen aan digitale en mediageletterdheid voor iedereen op lokaal en regionaal niveau en werken aan de totstandbrenging van een Europees kader voor een mensgerichte en betrouwbare inzet van kunstmatige intelligentie;
36. steun vragen aan de Europese Commissie, de lidstaten van de EU en hun regio's en steden, om de modernisering en digitalisering van onderwijs- en opleidingssystemen te versnellen, onder andere door middel van de noodzakelijke investeringen in onderwijsinfrastructuur en -uitrusting en steun voor werkgelegenheid in de lokale economie; bijdragen leveren aan inspanningen om de activiteiten in het kader van het Erasmus+-programma en het Europees Solidariteitskorps te hervatten. De Europese onderwijsruimte en de bijgewerkte vaardighedenagenda voor Europa bieden twee belangrijke mogelijkheden voor actie en steun en moeten worden geschraagd in het kader van het toekomstige Erasmus-programma;
37. de breedbandconnectiviteit en inzet van 5G op lokaal en regionaal niveau verbeteren, zowel in stedelijke als in plattelandsgebieden, en toekomstige investeringsbehoeften in kaart brengen;
38. ervoor zorgen dat lokale en regionale overheden kunnen bijdragen aan en profiteren van de toekomstige "van boer tot bord"-strategie; lokale voedselraden opzetten, lokale voedselproducenten en consumenten met elkaar in contact brengen, een gezond voedingspatroon bevorderen en mensen meer bewust maken van voedselverspilling; voorzien in de financiële behoeften van landbouwbedrijven bij de invoering van de nodige maatregelen op het gebied van klimaat, milieu en biodiversiteit;
39. het verhoogde gevaar van braindrain afwenden en regionale innovatie-ecosystemen verbeteren door territoriale cohesie te versterken, een welzijnsgerichte economie na te streven en onderzoek en innovatie te stimuleren, onder meer via Horizon Europa, ESIF en verschillende nationale financieringsinstrumenten; Territoriale foresightinitiatieven en activiteiten opstarten die erop zijn gericht de sociale, economische en gezondheidsgerelateerde veerkracht van de regio's en steden zo snel mogelijk te vergroten;
40. bijdragen aan een algemene Europese strategie over demografische veranderingen waarin alle demografische uitdagingen aan bod komen en die een brede, gecoördineerde en geïntegreerde reactie van de EU vormt op de demografische uitdagingen, aangezien dit een horizontaal thema is dat doorwerkt in alle beleidsterreinen van de EU;
41. ervoor zorgen dat de EU een volledig, humanitair en eerlijk migratiebeleid opstelt en dat ze haar lidstaten, grensregio's, eilanden en ultraperifere gebieden niet in de steek laat bij het aanpakken van de migratiecrisis, aangezien dit zowel een nationale als een Europese aangelegenheid is; de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van de integratie van migranten tussen lokale en regionale overheden aanmoedigen;
42. lokale en regionale input leveren voor de hervorming van het migratiebeleid van de EU, waarbij aandacht moet worden besteed aan integratie, fatsoenlijke terugkeerprocedures en een asielbeleid dat adequaat moet kunnen inspelen op de huidige en toekomstige migratietrends; de diepere oorzaken van migratie aanpakken in samenwerking met de landen van herkomst en doorreis van personen die humanitaire bescherming nodig hebben; de buitengrenzen van de EU beschermen; irreguliere migratie voorkomen en mensenhandel bestrijden;
43. een cultuur van eerbiediging voor de rechtsstaat bevorderen op lokaal en regionaal niveau als een eerste vereiste voor het Europese integratieproces en als een EU-kernwaarde die in de Verdragen is vastgelegd en die de grondwettelijke tradities van de lidstaten gemeen hebben;
44. de EU oproepen werkgelegenheid te vrijwaren en te zorgen voor een herstel op basis van opwaartse sociaaleconomische convergentie en betere sociale rechten en arbeidsvoorwaarden voor iedereen, met respect voor de sociale partners en nationale stelsels, waaronder mensen die in nieuwe arbeidsvormen werken, zoals platformwerk en de gig-economie, en werknemers in de traditionele economie, micro-ondernemingen en de culturele sector;

erkennen dat twee derde van de totale werkgelegenheid wordt gegenereerd door kmo's en dat de meerderheid daarvan vast is verankerd in de lokale gemeenschappen en dus een cruciaal onderdeel is van de Europese sociale structuur. Het CvdR blijft de EOR en andere Europese activiteiten voor de ontwikkeling en versterking van het ondernemerschap, met name onder jongeren, bevorderen;

45. optreden als bemiddelaar voor ontwikkelingssamenwerking tussen steden en regio's en als promotor van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN om een voortrekkersrol te kunnen spelen bij het helpen aanpakken van wereldwijde uitdagingen, zoals conflicten en politieke instabiliteit, economische kwetsbaarheid, migratie en klimaatverandering;
46. goede praktijken uitwisselen met de lokale en regionale overheden van de toetredingslanden en de partnerlanden van de EU en van het zuidelijke deel van de wereld, en de toegang tot gerichte ondersteuning van de EU vergemakkelijken;

Ervoor zorgen dat de Europese Unie permanent ten dienste staat van haar burgers en hun leefomgeving, met sociale, economische en territoriale cohesie als fundamenteel uitgangspunt

Het CvdR heeft tot taak ervoor te zorgen dat de economische, sociale en territoriale cohesie wordt gehandhaafd door middel van EU-beleidsmaatregelen die van invloed zijn op burgers en hun leefomgeving (plaatsgebonden beleid). Om deze vraag te kunnen beantwoorden, zal het CvdR een beroep doen op zijn leden, partners en belanghebbenden, die actief zijn op het gebied van regelgeving en beleidsvorming en in de politiek. Het CvdR zal blijven voortbouwen op de mobilisatie van de "Cohesiealliantie" door de meerwaarde van cohesie als beleid en als fundamentele waarde waarop het volledige beleid van de EU is gebaseerd onder de aandacht te brengen. Het CvdR concentreert zich op de rol van de regio's en de steden in het economische herstelplan van de EU. Ook de Europese Week van regio's en steden en de jaarlijkse lokale en regionale barometer zal in het teken staan van deze prioriteit.

Het CvdR heeft de volgende prioritaire, fundamentele actiepunten vastgesteld:

47. ijveren voor een meerjarig financieel kader (MFK) als een belangrijk instrument voor Europese solidariteit, dat de ambitie van de EU om alle prioriteiten aan te pakken, onderschrijft, meerwaarde biedt, transparanter en begrijpelijker is voor burgers en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen, de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en de nieuwe prioriteiten die zijn uiteengezet in de Europese Green Deal, inhoudt;
48. bijdragen aan de versterking van het cohesiebeleid, dat sinds de oprichting van de EU van fundamenteel belang is, via een slimme tenuitvoerlegging van het Europees Sociaal Fonds, het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Cohesiefonds, waarbij wordt gezorgd voor een aanzienlijke impact in alle Europese regio's;
49. blijven streven naar een sterk en doeltreffend EU-cohesiebeleid voor alle EU-regio's, dat niet alleen noodzakelijk is om steden en regio's te helpen herstellen van de COVID-19-crisis, maar ook om de andere grote uitdagingen met een sterke territoriale dimensie en ongelijke verspreiding van de gevolgen binnen en tussen de verschillende regio's en steden in Europa aan te pakken, met name de klimaatverandering en de verschuiving naar een koolstofneutrale economie, digitale transformatie, demografische veranderingen en migratie;
50. nadruk leggen op de behoefte aan adequate en stabiele financiering van het cohesiebeleid en het gemeenschappelijk landbouwbeleid van de EU, zodat de doelstellingen ervan volledig kunnen worden verwezenlijkt; de lokale en regionale overheden helpen efficiënt gebruik te maken van de thans toegewezen middelen voor het herstel van de Europese economie;
51. vanwege de verwachte asymmetrische territoriale gevolgen van de COVID-19-crisis, pleiten voor lokale en regionale toewijzing van het nieuwe herstellfonds; ervoor zorgen dat het nieuwe instrument niet wordt opgericht ten koste van de begroting voor het cohesiebeleid en dat de investeringen worden gecoördineerd met tussenkomst van EU-financiering om de hefboomeffecten te maximaliseren en versnippering en centralisatie tegen te gaan;
52. benadrukken dat de COVID-19-pandemie heeft aangetoond dat de EU de volksgezondheid beter moet beschermen en haar eigen middelen voor gezondheidszorg en medische hulpmiddelen, waaronder persoonlijke beschermingsmiddelen, moet uitbreiden. Dit betekent ook juridische randvoorwaarden vaststellen om, indien nodig, snel en gemakkelijk aankopen te kunnen doen of productieprocessen te kunnen opstarten. Daarnaast moeten lokale en regionale overheden worden geholpen om hun capaciteiten op het gebied van noodsituaties en civiele bescherming te verbeteren. Aangezien de lokale en regionale overheden een belangrijke rol vervullen in de verstrekking van openbare gezondheidszorg- en sociale diensten voor burgers, zal het CvdR ijveren voor gecoördineerde EU-acties en -ondersteuning voor nationale, lokale en regionale structuren voor de voorbereiding op rampen om in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel te kunnen reageren op bedreigingen voor de gezondheid en op crisissituaties;

53. de veerkracht van economische cycli organiseren door de convergentie op ruimtelijk vlak van de productieketens in Europa te versterken;
54. het gebruik van strategieën voor duurzame stedelijke ontwikkeling stimuleren om de economische groei, werkgelegenheid, waardig werk en sociale inclusie te bevorderen, conform de doelstellingen van het vernieuwde Handvest van Leipzig en de stedenagenda voor de EU;
55. werken aan een vernieuwd kader voor economische governance, met inbegrip van het stabiliteits- en groeipact (SGP), voortbouwend op de lering die is getrokken uit de crisis, met als doel de begrotingsregels van de EU te verbeteren door een gulden regel in te voeren voor duurzame investeringen, met inbegrip van de medefinanciering van de structuur- en investeringsfondsen binnen de overkoepelende doelstelling van duurzame financiële planning;
56. de impact van de pandemie en de nadelige gevolgen ervan voor de werkgelegenheid op lange termijn in alle lokale en regionale economieën van de EU monitoren; benadrukken hoe belangrijk het is om de industriële en ondernemingsstrategieën van de EU opnieuw te bekijken en de aandacht te richten op de duurzaamheidsaspecten van groei om een snel herstel te kunnen verwezenlijken; innovatieve ecosystemen, sociale economie en slimme specialisatie bevorderen en plaatsgebonden industrieel beleid ondersteunen;
57. toezicht houden op de toepassing van de gedragscode inzake partnerschap om ervoor te zorgen dat de lokale en regionale overheden ten volle worden betrokken bij de voorbereiding van de partnerschapsovereenkomsten en programma's voor de periode 2021-2027. De beginselen van partnerschap en governance op verschillende niveaus moeten ook inspiratie bieden voor de governance van het Europees Semester;
58. vragen om directe toegang tot EU-financiering zodat steden en gemeenten de Europese Green Deal kunnen uitvoeren en om ervoor te zorgen dat lokale en regionale overheden worden betrokken bij de voorbereiding van de plannen voor een rechtvaardige transitie en de uitvoering van het Fonds voor een rechtvaardige transitie;
59. ervoor zorgen dat regio's, steden en individuen voordeel kunnen halen uit de maatregelen voor vereenvoudiging van de Europese structuur- en investeringsfondsen; de strijd tegen en de preventie van wanbeheer van EU-middelen en fraude steunen;
60. bijdragen tot het versterken en verbeteren van de werking van de eengemaakte markt, niet alleen door na te gaan welke hinderpalen er bestaan voor de vier vrijheden op lokaal en regionaal niveau en door administratieve vereenvoudiging aan te moedigen, maar ook door erop aan te dringen dat de lokale en regionale overheden een essentieel onderdeel vormen bij de uitvoering en de handhaving van de regels voor de eengemaakte markt; in deze context onderstrepen welke drastische gevolgen het vrije verkeer heeft op de eengemaakte markt en waarschuwen voor verdere versnippering van de eengemaakte markt;
61. de Cohesiealliantie uitbreiden om publieke en private belanghebbenden te betrekken bij de bevordering van het cohesiebeleid, en de toegevoegde waarde van de EU voor elke burger en voor de democratische beginselen onder de aandacht brengen door het effect van door de EU gefinancierde investeringen te monitoren en voor het voetlicht te brengen;
62. toezicht houden op de tijdelijke kaderregeling inzake staatssteun en verdere maatregelen met soortgelijke bedoeling zodat gerichte steun kan worden geboden om werkgelegenheid te behouden in sectoren en regio's die bijzonder hard zijn getroffen door de pandemie; benadrukken dat in deze context flexibelere regels inzake staatssteun als doel hebben om een ernstige verstoring in de economie van een lidstaat op te heffen en dat deze reden ook na december 2020, wanneer de tijdelijke kaderregeling afloopt, blijft gelden; daartoe bij de Commissie aandringen zich voor te bereiden om de tijdelijke kaderregeling te verlengen of soortgelijke flexibiliteit mogelijk te maken om de sectoren en regio's die door de crisis zijn getroffen, te helpen met hun herstel;
63. het verzamelen en verspreiden van informatie in verband met de flexibiliteit van procedures voor het plaatsen van opdrachten ondersteunen, aangezien deze in de huidige omstandigheden de aanbestedende diensten de mogelijkheid bieden om de procedure van gunning door onderhandelingen met beperkte procedurele vereisten te benutten;
64. zich sterk maken voor een EU-agenda voor plattlandsgebieden om ontvolking tegen te gaan en het risico van armoede in deze gebieden af te wenden, alsook om een evenwichtige en alomvattende aanpak van de Europese territoriale ontwikkeling te waarborgen;
65. de werkzaamheden van het CvdR op het gebied van "slimme dorpen" actief volgen en het concept binnen de Europese instellingen promoten; initiatieven op het gebied van innovatie en modernisering van plattlandsgebieden aanmoedigen, en een strategie vaststellen voor duurzame en intelligente mobiliteit in het kader van het programma voor slimme toeristische bestemmingen;

66. erop staan dat, in het geval van een crisissituatie waarbij de grenzen tijdelijk moeten worden gesloten of nauwlettender moeten worden gecontroleerd, de EU en haar lidstaten een akkoord bereiken over gemeenschappelijke bindende regels en procedures om het vrije verkeer binnen de EU te waarborgen; opmerken dat grensoverschrijdende economische en sociale ruimten van groot belang zijn voor de EU;
67. benadrukken dat tijdens de COVID-19-crisis de lokale en regionale actoren, ondanks de vele gesloten grenzen en ongeëvenaarde beperkingen, blijk hebben gegeven van lovenswaardige vindingrijkheid bij het zoeken naar manieren om hun grensoverschrijdende en transnationale samenwerking voort te zetten en daardoor echte solidariteit tussen de Europese burgers aan de dag hebben gelegd. Deze crisis bewijst opnieuw dat een Europa zonder grenzen een van de belangrijkste verwezenlijkingen van de Europese integratie is en moet worden gevrijwaard. Deelnemen aan kleinschalige, grensoverschrijdende projecten tussen mensen onderling, die de basis vormen voor grensoverschrijdende netwerken en grootschalige projecten doordat wederzijds vertrouwen wordt opgebouwd tussen de deelnemers, moet een voortdurende prioriteit blijven van de Europese Unie en haar instellingen;
68. de aandacht vestigen op het belang van Europese territoriale samenwerking, die voor veel regionale overheden van essentieel belang is gebleken, zowel voor de uitwisseling van expertise en goede praktijken op het gebied van grote uitdagingen als voor het leggen van persoonlijke contacten tussen regionale overheden over de grenzen heen, en hiervoor de nodige budgettaire middelen waarborgen;
69. overheidsinvesteringen in eilanden, dunbevolkte en ultraperifere regio's aanmoedigen door de regels voor staatssteun verder aan te passen, de Europese cofinanciering in het kader van het cohesiebeleid uit te breiden en territoriale samenwerking met derde landen tot stand te brengen;
70. aandringen op de modernisering van het algemene beheerssysteem van het cohesiebeleid, met name door vereenvoudiging van de administratieve procedures op alle niveaus;
71. oproepen tot de onvoorwaardelijke toepassing van de Europese pijler van sociale rechten in de regio's en de uitvoering van de plannen inzake een "sterk sociaal Europa voor rechtvaardige transities";
72. zijn schouders zetten onder het initiatief inzake de toevoeging van een regionale dimensie aan het Europees sociaal scorebord door de Europese Commissie, in nauwe samenwerking met de lidstaten;
73. regionale innovatie-ecosystemen weerbaarder maken tegen de nadelige gevolgen van mogelijke noodsituaties in de toekomst door de Europese onderzoeksruimte voor vrij verkeer van onderzoekers, wetenschappelijke kennis en technologie te voltooien en synergieën tussen Horizon Europa en andere financieringsinstrumenten van de EU te stimuleren, en door de succesvolle werkzaamheden van het platform voor kennisuitwisseling en het interinstitutionele "Science meets Regions"-initiatief voort te zetten;
74. bijdragen aan de herziening van de TEN-T-verordening en de bijbehorende financiering en onderstrepen dat de nog ontbrekende schakels in de grensoverschrijdende vervoersinfrastructuur moeten worden aangebracht om alle steden en regio's van de Unie, zowel in centrale als in perifere gebieden en ook in de ultraperifere gebieden, met elkaar te verbinden.

Het Europees Comité van de Regio's zal alle middelen en politieke invloed gebruiken om Europa sterker te maken. Door de grondrechten van zijn burgers te beschermen en ervoor te zorgen dat het beleid en de investeringen van de EU efficiënt en doeltreffend zijn, zal het CvDR ernaar streven de EU concurrerder, duurzamer en weerbaarder te maken zodat ze aan de verwachtingen van haar burgers voldoet.

Brussel, 2 juli 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

Resolutie van het Europees Comité van de Regio's over de voorstellen van het Europees Comité van de Regio's betreffende het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2021

(2020/C 324/03)

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien:

- het aangepaste werkprogramma van de Europese Commissie voor 2020 ⁽¹⁾;
- het protocol betreffende de samenwerking met de Europese Commissie van februari 2012;
- de prioriteiten van het CvdR voor zijn vijfjarige mandaat (2020-2025),

moedigt de Europese Commissie aan om via haar werkprogramma voor 2021 de volgende stappen te zetten:

1. gevolg geven aan de wake-upcall naar aanleiding van de COVID-19-crisis om meer belang te hechten aan sociaal welzijn en milieuduurzaamheid binnen het model van de sociale markteconomie, waarbij tegelijk rekening wordt gehouden met de VN-duurzaamheidsdoelstellingen;
2. ervoor zorgen dat de herstelstrategie na de pandemie, die volledig aansluit bij de doelstellingen van de Green Deal en de verbintenissen die de EU in het kader van de Overeenkomst van Parijs is aangegaan, toegespitst wordt op de bescherming van de gezondheid van de Europese burgers en het herstel van de economische groei in de EU. Bij de uitvoering van de klimaatwetten moet de geografische, economische en sociale diversiteit van de Europese gebieden ten volle worden erkend en moet het beginsel van multilevel governance bij de transitie naar klimaatneutraliteit kracht worden bijgezet;
3. samen met het CvdR ernaar streven om via het "Green Deal Going Local"-kader de zichtbaarheid van en de publieke steun voor dergelijke acties te vergroten;
4. de gezondheidsdimensie meenemen in het Green Deal-kader, door gezond leven voor iedereen te bevorderen, de bestaande verbanden en synergieën tussen gezondheid, milieu, energie, economie, werkgelegenheid, concurrentievermogen en klimaatbescherming verder te onderzoeken, en tegelijkertijd een duidelijke strategie voorstellen om in de periode na de pandemie veerkrachtige gebieden, economieën en samenlevingen op te bouwen in het kader van de VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's);
5. verdere stappen ondernemen om de nationale, regionale en lokale overheden te ontlasten bij hun inspanningen om de COVID-19-crisis aan te pakken, en alle beschikbare middelen gebruiken om te helpen voorzien in de behoeften van de Europese gezondheidsstelsels. De snelle verspreiding van het virus heeft zowel de gezondheidszorg als de sociale zorg onder toenemende druk gezet. Tegelijkertijd moeten er ook voorbereidingen worden getroffen voor een "tweede golf". Voor de grensoverschrijdende planning in verband met een pandemie moet gewerkt worden aan regionale crisisteam, bestaande uit alle bestuursniveaus, die zijn afgestemd op de epidemie en niet stoppen bij nationale grenzen;
6. samenwerken met het CvdR om het bewustzijn en de capaciteiten van de beheersautoriteiten te vergroten, zodat zij optimaal gebruik kunnen maken van de mogelijkheden die de Green Deal biedt, en tegelijkertijd ervoor ijveren dat lokale en regionale overheden meer rechtstreekse toegang krijgen tot EU-fondsen om de doelstellingen van de Green Deal te verwezenlijken en om daarmee in het bijzonder grensgebieden te ondersteunen, door de invoering van het Europees grensoverschrijdend mechanisme (ECBM) te versnellen;
7. het klimaatpact promoten als een gemeenschappelijke onderneming voor meer samenwerking tussen lokale en regionale overheden, de Europese instellingen en de burgers, teneinde de klimaatverandering te bestrijden en tegelijkertijd de economische crisis als gevolg van de COVID-19-pandemie aan te pakken, en dat klimaatpact bepleiten als een overkoepelend kader dat alle belanghebbenden samenbrengt om lokale klimaatpacten op te stellen en ten uitvoer te leggen en om goede praktijken uit te wisselen;
8. een "Green Recovery Forum" oprichten waar het CvdR, de Europese Commissie, lokale en regionale overheden en andere belanghebbenden samen kunnen werken aan de uitvoering van de Green Deal binnen het nieuwe herstell kader na de pandemie;

⁽¹⁾ COM (2020) 440 final

9. ervoor zorgen dat het streven naar nul procent verontreiniging voor een gifvrij milieu, dat met de Green Deal wordt beoogd, een essentieel onderdeel van het groene herstelplan blijft. Een ambitieus plan om de vervuiling van water, lucht en bodem tot nul terug te brengen is onontbeerlijk, met name om bij te dragen aan de bescherming van de gezondheid;
10. de toekomstige EU-biodiversiteitsstrategie op ambitieuzere wijze invullen om het huidige biodiversiteitsverlies een halt toe te roepen en de EU in staat te stellen wereldwijd het voortouw te nemen bij de bescherming en het herstel van de biodiversiteit, wat essentieel is voor het voorkomen of verminderen van de impact van toekomstige pandemieën; een snelle uitvoering van de Europese bosbouwstrategie bevorderen en ervoor zorgen dat de juiste mechanismen worden ingezet om te verzekeren dat de beste praktijken worden uitgewisseld en verspreid;
11. duurzame en lokale voedselproductie bevorderen bij de uitvoering van de initiatieven die in de “van boer tot bord”-strategie werden aangekondigd, waarbij biodiversiteit, bodem, water en het mariene milieu beschermd worden en aan de landbouwers in de EU een goed inkomensniveau wordt gegarandeerd; tegelijkertijd eerlijke marktprijzen en een eerlijke marktpositie voor landbouwproducenten waarborgen door de productie op algemeen bindende wijze aan de marktvrage aan te passen, met name in het geval van een marktcrisis; ervoor zorgen dat landbouwers en plattelandsgebieden worden begeleid bij het doorvoeren van de nodige structurele veranderingen voor de transitie naar duurzamere voedselsystemen;
12. een actieplan voor de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten voorleggen, dat de sociale dimensie van de EU zal helpen versterken en de gevolgen van de huidige groene transitie en digitale overgang zal helpen verzachten. Het CvdR benadrukt dat de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten een sterke territoriale component heeft en dat het sociaal scorebord, dat momenteel alleen nationale gemiddelden weergeeft, met aanvullende regionale gegevens zou moeten worden versterkt;
13. een Europese kindergarantie ter bestrijding van kinderarmoede en de uitsluiting van kinderen in de EU integreren in het plan tot uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten;
14. het potentieel van de sociale economie onderzoeken en een “actieplan voor de sociale economie” opstellen dat de betreffende beginselen in de verschillende sociaal-economische beleidsmaatregelen van de Europese Unie integreert en zo bijdraagt tot een groene en rechtvaardige transitie en tot een herstelplan voor de periode na COVID-19, waarin de kloof tussen onderwijs, vaardigheden en banen wordt gedicht, waarin prioritaire aandacht uitgaat naar de jeugdwerkloosheid en genderevenwicht wordt bevorderd;
15. een ambitieuze hervorming van het stabiliteits- en groeipact voorstellen waarin de doelstelling van duurzame overheidsfinanciën en de uit de coronacrisis getrokken lessen worden geïntegreerd;
16. bijdragen aan het aanzwengelen van openbare en particuliere investeringen die een concreet effect kunnen hebben op de reële economie op lokaal en regionaal niveau, rekening houdend met de specifieke situatie van de ultraperifere gebieden;
17. dringend een grondige hervorming van het Europees Semester en de economische governance van de EU voorstellen met het oog op een transparant, inclusief en democratisch proces. De sterke koppeling tussen de faciliteit voor herstel en veerkracht (RFF) en het Europees Semester maakt deze hervorming des te dringender, om verdere centralisatie en een top-downaanpak van de herstelplannen te voorkomen, en in plaats daarvan prioriteit te geven aan economische, sociale en territoriale cohesie tussen en binnen de lidstaten en aan de hoogwaardige overheidsinvesteringen die nodig zijn voor een duurzaam herstel in de EU. Een hervormd Europees Semester, als algemene Europese economische strategie tot verwezenlijking van de SDG's in de hele EU, moet de beginselen van partnerschap en multilevel governance omvatten en een territoriale dimensie hebben, voortbouwend op het voorstel van het CvdR met betrekking tot een gedragscode voor het betrekken van de lokale en regionale overheden, op nationaal niveau, en het Europees Comité van de Regio's, op EU-niveau, bij het Europees Semester;
18. de kwetsbaarheid van de Europese waardeketens die tijdens de COVID-19-crisis aan het licht is gekomen, aanpakken; de zwakste schakels in kaart brengen en de bronnen in de EU-voorzieningsketens diversifiëren, de afhankelijkheid van individuele landen verminderen, de Europese industriële basis op duurzame wijze versterken en de strategische industriële autonomie van de EU veiligstellen; een clusterbeleid creëren als centraal onderdeel van elk EU-industriebeleid ter ondersteuning van de ontwikkeling van Europese clusters van wereldklasse die regionale clusters, netwerken en ecosystemen met elkaar verbinden;

19. aandringen op een betere uitvoering van de hoofdstukken over handel en duurzame ontwikkeling (TSD's) in de handelsovereenkomsten van de EU en de aandacht toespitsen op het verbeteren van de sociaal-economische en territoriale gevolgen van handelsovereenkomsten, met inbegrip van de toekomstige overeenkomst met het Verenigd Koninkrijk, door meer gedetailleerde sectorale en geografische analyses te verstrekken en tegelijkertijd de voorwaarden van TSD's in vrijhandelsovereenkomsten te versterken. Het Comité deelt het standpunt van de Europese Commissie dat vrije, eerlijke en open handel alleen kan functioneren met een sterke en doeltreffende Wereldhandelsorganisatie (WTO) en steunt haar voornemen om een alomvattend initiatief voor de hervorming van de WTO te lanceren;
20. ervoor zorgen dat lokale en regionale overheden ten volle worden betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van de partnerschapsovereenkomsten en -programma's voor de periode 2021-2027;
21. ervoor zorgen dat een grotere flexibiliteit bij het gebruik van de cohesiefondsen en in de regels voor staatssteun, die nodig is om het herstel van regio's en steden en plattlandsgebieden na de COVID-19-crisis te ondersteunen, niet leidt tot centralisatie van bevoegdheden en lokale en regionale overheden niet berooft van hun prerogatieven;
22. de ervaringen met de stedelijke agenda voor de EU en het vernieuwde Handvest van Leipzig benutten om een stedelijke top over duurzame stedelijke ontwikkeling te organiseren;
23. vervolg geven aan het voorstel voor een "renovatiegolf" en aan het in november 2018 goedgekeurde actieplan van het stedelijk partnerschap voor huisvesting, om de weg te effenen voor een Europese agenda voor huisvesting die dit thema in alle relevante EU-beleidsmaatregelen integreert;
24. een coherente en ambitieuze EU-agenda voor het platteland voorstellen die met name gericht is op afgelegen gebieden, die vaak zijn verwaarloosd, en zo een nauwere band smeden met de burgers die in plattlandsgebieden wonen en per definitie verder verwijderd zijn van de centrale bestuursystemen. Door steden en gemeenschappen op het platteland nieuw leven in te blazen zou de EU concrete steun kunnen verlenen en haar legitimiteit in het veld kunnen versterken;
25. een krachtig antwoord bieden op de uitdagingen waarmee het Europese toerisme wordt geconfronteerd, door middel van zowel kortetermijnfinanciering als een strategie voor crisisherstel op lange termijn, waardoor het toerisme in de toekomst veerkrachtiger en duurzamer wordt. Het cohesiebeleid in de langetermijnbegroting van de EU voor 2021-2027 moet er daarom voor zorgen dat het potentieel van cultuur en toerisme beter wordt benut. De focus moet blijven liggen op vergroting van het economische concurrentievermogen via onderzoek en innovatie, de digitale transitie en de EU-agenda voor Europees toerisme;
26. het bijgewerkte actieplan voor digitaal onderwijs uitvoeren om ten volle rekening te houden met de gevolgen van COVID-19 en de nieuwe voorwaarden voor onderwijs en opleiding. Het actieplan moet ook als katalysator fungeren voor de snelle ontwikkeling van instrumenten voor afstandsonderwijs in regio's, steden en plattlandsgebieden, in minder ontwikkelde regio's en met name op scholen, waardoor digitale en mediavaardigheden een integraal onderdeel worden van een leven lang leren, en het plan een platform wordt voor de uitwisseling van goede praktijken tussen Europese steden en regio's en in de hele wereld;
27. de lokale en regionale overheden actief betrekken bij de voltooiing van de digitale interne markt, door gebruik te maken van hun sleutelrol bij het verlenen van digitale diensten aan de burgers en het creëren en beheren van digitale infrastructuur; zorgen voor nauwlettend toezicht op en meting van duurzame digitale transformatieprocessen in de Europese regio's en steden, met bijzondere aandacht voor de kloof tussen stad en platteland;
28. zorgen voor meer financiering en educatie rond de snelle en uitgebreide uitrol van digitale infrastructuur en met name 5G in de EU, onder meer door middel van het toekomstige EU-herstelfonds, en tegelijkertijd zorgen voor snellere breedbandverbindingen en de nodige uitrusting in plattlands-, berg-, eiland- en ultraperifere gebieden alsook gebieden die voor demografische uitdagingen staan;
29. een in 2025 te voltooien Europese onderwijsruimte gestalte helpen geven, in nauwe samenhang met de Europese onderzoeksruimte, om te zorgen voor onderwijs en opleiding van hoge kwaliteit en voor gelijkheid en rechtvaardigheid in het onderwijs, als antwoord op de demografische veranderingen en de braindrain; het CvdR betrekken bij de ontwikkeling en de uitvoering van toekomstige maatregelen op het gebied van onderwijs en opleiding, alsook bij de uitvoering van de bijgewerkte vaardighedenagenda voor Europa en het actieplan voor digitaal onderwijs;

30. een wetenschappelijk onderbouwde evaluatie van de gevolgen van COVID-19 voor de demografische veranderingen presenteren en ervoor zorgen dat toekomstige besluiten worden afgestemd op de lokale behoeften en specifieke situatie;
31. prioriteit geven aan steun voor organisaties — ook zonder winstoogmerk — en voor kleine en middelgrote ondernemingen, individuele kunstenaars en werknemers in de culturele en creatieve sector, die bijzonder te lijden hebben gehad van de COVID-19-uitbraak. Bij de verbetering van het huidige strategische EU-kader voor cultuur en in het volgende programma Creatief Europa moet speciale aandacht worden besteed aan de versterking en bescherming van het rijke culturele weefsel van Europa, alsmede aan de specifieke kenmerken en het erfgoed van regio's en steden;
32. ervoor zorgen dat de EU-hulp aan de (potentiële) kandidaat-lidstaten na de crisis de lokale gemeenschappen bereikt en dat de lokale en regionale overheden, die essentieel zijn voor de democratische legitimiteit van de EU-betrokkenheid in deze landen, voldoende betrokken worden en zeggenschap krijgen; tegelijkertijd blijven wijzen op de gevaren van een "local state capture", d.w.z. de gijzeling of toe-eigening van gemeentelijke structuren voor particuliere belangen, wat de democratie ondergraaft, en deze gevaren het hoofd bieden;
33. de EU-steun voor de behoeften van lokale en regionale overheden en hun verenigingen in partnerlanden, met name partnerlanden in het zuidelijke Middellandse Zeegebied en van het Oostelijk Partnerschap, opvoeren om een nieuwe dynamiek voor decentralisatiehervormingen tot stand te brengen en de resultaten op governancegebied te verbeteren, alsook om de zichtbaarheid van de voordelen van het EU-beleid in alle regio's en op alle bestuursniveaus van de partnerlanden te vergroten. Daarbij zij ook gedacht aan de oprichting van een school voor bestuurskunde van het Oostelijk Partnerschap, zoals voorgesteld in de gezamenlijke mededeling over het beleid inzake het Oostelijk Partnerschap na 2020;
34. bijdragen aan de verwezenlijking van de SDG's, onder meer door actieve betrokkenheid van lokale en regionale overheden in de partnerlanden en steun voor peer-to-peer-samenwerkingsactiviteiten in een geest van partnerschap en solidariteit, met name in het licht van de ernstige wereldwijde gevolgen van de COVID-19-pandemie en de maatregelen om deze pandemie in te dammen;
35. lokale en regionale overheden betrekken bij de uitvoering en monitoring van de EU-strategie voor gendergelijkheid, en er veerkrachtmaatregelen en instrumenten ter bestrijding van de gevolgen van de COVID-19-crisis voor genderkwesties in opnemen;
36. de conferentie over de toekomst van Europa aangrijpen om samen met burgers en lokale en regionale overheden na te denken over de EU als een project dat is gebaseerd op fundamentele waarden als democratie, grondrechten en de rechtsstaat, en over de noodzakelijke veranderingen in het huidige institutionele kader om de doeltreffendheid en de legitimiteit ervan te verbeteren, alsook om de burgers een groter gevoel van betrokkenheid bij het Europese project te geven;
37. het CvdR, de nationale en regionale parlementen met eigen wetgevende bevoegdheden volledig betrekken bij alle organen van de conferentie over de toekomst van Europa, zodat het proces zo dicht mogelijk bij de burgers verloopt; samen met het CvdR een proefmodel ontwikkelen voor een permanente en gestructureerde dialoog met de burgers via de lokale en regionale overheden, waardoor communicatie in twee richtingen tussen burgers en EU-instellingen mogelijk wordt, hetgeen later kan dienen om de besluitvorming van de EU op de lange termijn te verbeteren;
38. de inspanningen ter bestrijding van desinformatie intensiveren, ook op lokaal en regionaal niveau, door steun te verlenen aan factcheckers, mediageletterdheid en kwaliteitsjournalistiek, waarbij moet worden benadrukt dat de bestrijding van desinformatie niet mag worden gebruikt als excuus voor censuur of voor het beperken van de vrijheid van meningsuiting;
39. voorzien in een alomvattende aanpak van het migratie-, integratie- en asielbeleid, gebaseerd op eerbiediging van de fundamentele mensenrechten, subsidiariteit, solidariteit en de internationale verplichtingen van de EU en haar lidstaten; betere gezamenlijke inspanningen voor de bescherming van de buitengrenzen van de EU en een intensievere bestrijding van illegale migratie en mensenhandel in samenwerking met de EU-partners en de landen van herkomst en doorreis; meer steun voor lokale en regionale overheden, gezien hun essentiële rol in het integratiebeleid;
40. de succesvolle samenwerking met het CvdR op het gebied van betere regelgeving en de bevordering van het concept "actieve subsidiariteit" voortzetten, met name via het RegHub-initiatief (netwerk van regionale hubs ter beoordeling van de uitvoering van EU-beleid) en zijn nieuwe rol in het platform Fit for Future, alsook door het CvdR te steunen bij de ontwikkeling van RegHub 2.0 om nog doeltreffender te worden als leverancier van tijdige feedback op basis van de

gebruikerservaringen met de uitvoering van EU-beleid op lokaal en regionaal niveau; deze beginselen bevestigen en uitwerken in de komende mededeling over betere regelgeving;

41. rekening houden met de debatten over het toekomstige werkprogramma van de Europese Commissie die in de regionale parlementen hebben plaatsgevonden, naar aanleiding van de conclusies van de taskforce Subsidiariteit en Evenredigheid van de Europese Commissie en het proefproject van het Europees Comité van de Regio's en de Conferentie van Europese regionale wetgevende parlementen (Calre).

Het CvdR draagt zijn voorzitter op om deze resolutie aan de EU-instellingen en de voorzitterschappen van de Raad van de EU te doen toekomen.

Brussel, 2 juli 2020.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ADVIEZEN

COMITÉ VAN DE REGIO'S

139E ZITTING VAN HET CVDR VIA INTERACTIO (HYBRIDE VERGADERING), 30.6.2020-2.7.2020

**Advies van het Europees Comité van de Regio's — De uitvoering van vrijhandelsovereenkomsten:
het regionale en lokale perspectief**

(2020/C 324/04)

Rapporteur:	Michael MURPHY (IE/EVP), lid van de graafschapsraad van Tipperary
Referentiedocumenten:	Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de uitvoering van vrijhandelsovereenkomsten: 1 januari 2018-31 december 2018 COM(2019) 455 final

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Algemene opmerkingen

1. is ingenomen met het jaarverslag van de Commissie over de uitvoering van vrijhandelsovereenkomsten, dat niet alleen een cruciale stap is in de richting van meer transparantie, maar tevens een doeltreffend instrument om het publiek feitelijke achtergrondinformatie te geven over de door de EU gesloten handelsovereenkomsten.
2. Het Comité benadrukt de grote mogelijkheden die het EU-handelsbeleid biedt om de doelstellingen van de EU te verwezenlijken, met name wat betreft duurzame groei, de realisering van de duurzaamheidsdoelstellingen, werkgelegenheid, nieuwe banen en investeringen in de EU. Tegelijkertijd echter wijst het erop dat de COVID-19-crisis voor de Europese en mondiale economieën een enorme schok is, waardoor de Europese kleine en middelgrote ondernemingen niet langer op dezelfde manier van de wereldhandel zullen kunnen profiteren. Volgens een recente enquête van DG TRADE wordt voor 2020 een daling van de wereldhandel tussen 10 % en 16 % verwacht; voor de EU-27 zal de voorspelde daling tussen 9 % en 15 % bedragen voor de uitvoer naar landen buiten de EU-27, wat neerkomt op een verlaging tussen 282 en 470 miljard EUR ⁽¹⁾.
3. Ook herinnert het Comité eraan dat 36 miljoen banen in de EU afhankelijk zijn van de uitvoer naar landen buiten de EU, waarvan 13,7 miljoen door vrouwen worden bezet; dat tussen 2000 en 2017 het aantal banen in de EU dat door de uitvoer naar de rest van de wereld wordt ondersteund, met 66 % is gestegen, wat neerkomt op 14,3 miljoen extra banen, en dat het aandeel van de door de verkoop van goederen en diensten aan de rest van de wereld ondersteunde werkgelegenheid in de EU in de totale werkgelegenheid is gestegen van 10,1 % in 2000 tot 15,3 % in 2017 ⁽²⁾. Het Comité maakt zich zorgen om de ramingen van de IAO die aangeven dat in 2020 in Europa alleen al 12 miljoen banen verloren zullen gaan ten gevolge van de COVID-19-pandemie.
4. Het Comité onderstreept het belang van vrije, op regels gebaseerde internationale handel die alle handelspartners ten goede komt. Het verzoekt de Commissie de handelsbelangen van de EU te blijven verdedigen en de toenemende protectionistische tendensen te bestrijden.

⁽¹⁾ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/may/tradoc_158764.pdf

⁽²⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157516.pdf

5. De effecten van de vrijhandelsovereenkomsten van de EU worden op regionaal niveau gevoeld. Het Comité dringt er daarom op aan dat het door de Commissie systematisch op de hoogte wordt gebracht van de mogelijke gevolgen van de handel op lokaal en regionaal niveau en dat daarmee al in een vroeg stadium van de onderhandelingen rekening wordt gehouden.
6. Niet alleen moeten vrijhandelsovereenkomsten worden afgestemd op kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), de kmo's zelf moeten zich ook aanpassen aan deze overeenkomsten. Lokale en regionale overheden spelen in dit verband een cruciale rol omdat zij de kmo's bekend moeten maken met de concrete gevolgen van de vrijhandelsovereenkomsten.
7. Het Comité benadrukt dat alle bestuursniveaus er samen voor moeten zorgen dat de voordelen van de globalisering eerlijk worden verdeeld en de negatieve gevolgen worden verzacht.
8. Het is in de wereldhandel inmiddels eerder regel dan uitzondering dat tal van maatregelen indruisen tegen de WTO-voorschriften en dat nieuwe niet-tarifaire, discriminerende regelingen opduiken die tot buitensporige wederzijdse regeldruk dreigen te leiden; deze situatie baart het Comité zorgen. Er moet worden bekeken hoe in het kader van de bestaande EU-steunprogramma's en de controle daarop overeenkomstig de EU-mededingingsregels, via vermindering van de regeldruk steun kan worden verleend aan regio's die door handelsoorlogen worden getroffen.
9. Het is positief dat de Commissie op 22 december 2017 een deskundigengroep voor handelsovereenkomsten heeft opgericht om de transparantie en inclusie in het EU-handelsbeleid te bevorderen. Het Comité merkt op dat geen van de 28 deskundigen in de groep⁽³⁾ een lokale of regionale overheid of een vereniging van lokale of regionale overheden vertegenwoordigt. Het verzoekt de Commissie om de deskundigengroep in haar huidige vorm in stand te houden en de positie van het CvdR als waarnemer te handhaven. Mocht de algemene structuur van de deskundigengroep worden gewijzigd, dan zou het CvdR graag als lid worden gevraagd.
10. Het is een goede zaak dat 29 % à 31 % van de EU-handel onder preferentiële handelsovereenkomsten valt.

Aanbevelingen in verband met COVID-19

11. Het Comité is ingenomen met het voornemen van de Commissie om het handelsbeleid onder de loep te nemen en tegen het einde van het jaar met een nieuwe strategie te komen. Wel verzoekt het de Commissie met klem om hierbij terdege aandacht te besteden aan de tenuitvoerlegging van de vrijhandelsovereenkomsten in de regio's en steden van de lidstaten.
12. De COVID-19-pandemie heeft duidelijk gemaakt dat de wereldeconomieën sterk met elkaar verbonden zijn en dat in tijden van crisis geen enkel land in zijn eigen productiebehoeften kan voorzien. Het CvdR verzoekt de Europese Commissie dan ook dringend om te blijven ijveren voor een WTO-hervorming, zodat een eerlijk, open en op regels gebaseerd wereldhandelsstelsel tot stand kan worden gebracht. In dezelfde geest wijst het er ook op dat de EU bij verstoringen van de mondiale concurrentie ten volle gebruik moet maken van haar handelsbeschermingsinstrumenten en nieuwe instrumenten moet ontwikkelen om marktversturende praktijken van derde landen aan te pakken.
13. De Europese Commissie moet zich blijven inspannen om de concurrentievervalsing op de gemeenschappelijke markt door buitenlandse subsidies aan te pakken. Het Comité kijkt in dit verband uit naar de publicatie van het Witboek van de Commissie over een instrument betreffende buitenlandse subsidies. Vooruitgang op dit gebied is met name van belang om te zorgen voor een gelijk speelveld voor EU-bedrijven, onder meer waar het gaat om overheidsopdrachten.
14. Uiteindelijk zijn het de regio's en hun overheden die tijdens deze crisis in de frontlinie staan en de gevolgen op economisch en gezondheidsgebied moeten opvangen. De EU zou daarom strategische voorraden van essentiële uitrusting moeten aanleggen, zodat de regio's klaar zijn voor toekomstige pandemieën. Het Comité is in dit verband ingenomen met het streven van de Commissie naar "open strategische autonomie" om de mondiale toeleveringsketens te diversifiëren en de productie van kritieke uitrusting weer gedeeltelijk terug te halen.
15. Het nieuwe MFK-voorstel van 27 mei, met inbegrip van het nieuwe REACT-EU-initiatief en de tijdelijke extra ondersteuning in het kader van Next Generation EU, is dan ook een goede zaak. In dit verband is het CvdR ingenomen met de extra middelen voor het cohesiebeleid, die kunnen worden ingezet om de economische gevolgen van de crisis te verzachten, onder meer door te investeren in de getroffen kleine en middelgrote ondernemingen en deze liquiditeit te verschaffen, met name in de sectoren die het het zwaarst te verduren hebben. Op die manier kunnen zoveel mogelijk bedrijven en banen worden gered.

⁽³⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156487.pdf

16. Het is in de context van de COVID-19-crisis een goede zaak dat nu eenvoudiger gebruik kan worden gemaakt van een aantal EU-financieringsprogramma's, waaronder InvestEU. Het Comité zou echter graag zien dat de Europese Commissie deze regeling voor verbeterde toegang tot financiering in het kader van een reeks programma's ook na de pandemie in stand houdt, zodat de Europese kleine en middelgrote ondernemingen digitaliserings- en decarbonisatietechnieken op rendabele wijze kunnen aanwenden om duurzame economische groei en werkgelegenheid te creëren.

Volledige benutting van het potentieel van handelsovereenkomsten — regionale en zakelijke perspectieven

17. Het Comité is het ten volle eens met de Commissie dat Europese ondernemingen alleen van EU-handelsovereenkomsten kunnen profiteren als zij naar behoren worden voorgelicht over de inhoud van die overeenkomsten en begrijpen hoe een en ander in de praktijk werkt. Het beklemtoont dat de regionale vertegenwoordigers moeten worden betrokken bij het streven om de uitvoering van vrijhandelsovereenkomsten te verbeteren. Daartoe onderstreept het Comité het belang van de ontwikkeling van actieplannen voor de uitvoering van vrijhandelsovereenkomsten die zijn afgestemd op de afzonderlijke lidstaten, hun regio's en de regionale zakelijke belangen.

18. Het Comité maakt zich zorgen over het feit dat de complexiteit van de oorsprongsregels en van de formulieren die EU-bedrijven moeten invullen om aanspraak te kunnen maken op een preferentiële behandeling door de handelspartners van de EU, alsmede de inspanningen die nodig zijn om de preferentiële oorsprong aan te tonen, onevenredig zwaar lijken te wegen voor Europese kmo's, die immers niet over dezelfde middelen beschikken als grote bedrijven.

19. Het Comité herhaalt zijn standpunt dat de toekomstige handelsovereenkomsten van de EU overheden op welk niveau dan ook er nooit van mogen weerhouden om openbare diensten aan te bieden, te ondersteunen of te reguleren en evenmin om het aanbod van diensten aan de burgers uit te breiden.

20. Het merendeel van de exportactiviteiten van kmo's vindt voornamelijk plaats binnen de eengemaakte markt ⁽⁴⁾; amper de helft van deze ondernemingen verkoopt zijn goederen buiten de EU-28 ⁽⁵⁾. Voorts is de exportactiviteit van kmo's zeer geconcentreerd; zes lidstaten ⁽⁶⁾ zijn goed voor meer dan twee derde van de totale export van EU-kmo's.

21. Volgens een recente enquête van het CvdR en Eurochambres kunnen vrijhandelsovereenkomsten pas efficiënt worden uitgevoerd als aan de volgende voorwaarden is voldaan ⁽⁷⁾:

- a) de kenniskloof inzake EU-vrijhandelsovereenkomsten moet worden aangepakt door praktische informatie te verstrekken over de manier waarop kmo's in de praktijk hun voordeel kunnen doen met een bepaalde vrijhandelsovereenkomst en door meer informatieve activiteiten op te zetten voor het bedrijfsleven op regionaal en lokaal niveau (opleidingen, seminars, workshops, roadshows, enz.);
- b) de gratis instrumenten ter ondersteuning van bedrijven en kmo's moeten gebruiksvriendelijker worden en het publiek moet op de hoogte worden gebracht van het bestaan ervan;
- c) er moet iets worden gedaan aan de complexiteit en het gebrek aan samenhang van de oorsprongsregels en de douaneprocedures;
- d) er moet werk worden gemaakt een snelle invoering van een gratis onlinecalculator voor oorsprongsregels, die kan fungeren als extra eerstelijns hulpmiddel voor Europese kmo's die in het kader van de EU-handelsovereenkomsten hun weg moeten zien te vinden in deze complexe regels.

22. Met name op het niveau van de lidstaten en hun regio's moet meer inzicht worden verschaft over de manier waarop de internationale handel functioneert. Dankzij hun kennis van kmo's, waarmee zij nauwe voeling hebben, is hier voor de lokale en regionale overheden een sleutelrol weggelegd. Het Comité wil dan ook samenwerken met de Europese Commissie om nuttige informatie te verspreiden en passende interactieve instrumenten te ontwikkelen, zoals bijvoorbeeld een calculator voor oorsprongsregels voor kmo's.

⁽⁴⁾ EPRS, *CETA implementation: SMEs and regions in focus*, studie uitgevoerd op verzoek van het CvdR, 18 november 2019, te lezen op [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/nl/document.html?reference=EPRS_IDA\(2019\)644179](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/nl/document.html?reference=EPRS_IDA(2019)644179)

⁽⁵⁾ Flash Eurobarometer 421, Internationalisation of Small and Medium-sized Enterprises, oktober 2015.

⁽⁶⁾ België, Duitsland, Spanje, Italië, Nederland en het VK.

⁽⁷⁾ Enquête van het CvdR en Eurochambres over "Implementation of Free Trade Agreements — challenges and opportunities for businesses and regions", https://cor.europa.eu/en/events/Documents/ECON/Survey_Note_CoR-Eurochambres_Survey_15_November_2019.pdf

23. Het Comité verheugt zich over de vorderingen van de Commissie met haar onlineportaal, waarin twee databanken, namelijk de databank markttoegang en de handelshelpdesk, zullen worden opgenomen.

24. Ook is het ingenomen met de instrumenten van de Europese Commissie om de inspanningen van Europese kmo's op het vlak van internationalisering te ondersteunen, zodat zij hun wereldwijde concurrentiepositie kunnen versterken. Wel wijst het erop dat in dit verband een bottom-upbenadering noodzakelijk is.

25. Punt van zorg zijn een aantal problemen met handelspartners waarnaar de Commissie in haar verslag verwijst, met name het feit dat EU-producten nog steeds niet onbelemmerd toegang krijgen tot een aantal markten in de partnerlanden. Hoge prioriteit moet uitgaan naar de niet-bureaucratische wederzijdse erkenning van technische normen.

Ervoor zorgen dat de wereldwijde economische betrokkenheid niet leidt tot ongelijkheid tussen de regio's van de EU

26. Hoewel de algehele economische groei dankzij vrijhandelsovereenkomsten een impuls heeft gekregen, dreigt een aantal economische sectoren hiervan negatieve gevolgen te ondervinden, wat ook geldt voor de regio's waar de bedrijven in kwestie te vinden zijn.

27. Het Comité schaart zich achter het standpunt van de Commissie dat handelsovereenkomsten tal van mogelijkheden bieden voor de uitvoer van landbouwproducten uit de EU, maar maakt zich zorgen over het ontwerp van tussentijds verslag over de duurzaamheidseffectbeoordeling van de handelsovereenkomst met Mercosur, waaruit blijkt dat de landbouw en de plattelandsgebieden in de EU van deze overeenkomst schade zullen ondervinden. Daarom ook wordt de overeenkomst door sommige lidstaten in haar huidige vorm afgewezen. Daarnaast dringt het Comité erop aan dat de overeenkomst met Mercosur wordt beoordeeld in het licht van de doelstelling om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. In dit verband zou de EU de overeenkomst met Mercosur pas mogen ratificeren als maatregelen worden genomen om de nooit eerder geziene ontbossing in het Braziliaanse Amazonegebied een halt toe te roepen.

28. Uit de enquête van CvdR en Eurochambres over de uitvoering van vrijhandelsovereenkomsten blijkt dat de regio's zich ook behoorlijke zorgen maken over het feit dat de inwerkingtreding van deze overeenkomsten gepaard gaat met een toename van de concurrentiedruk door buitenlandse bedrijven⁽⁸⁾.

29. In een EPRS-studie⁽⁹⁾ op basis van een analyse van de handelsstromen in sommige lidstaten wordt beklemtoond dat er een sterke positieve correlatie is tussen de exportprestaties van de regio's en het bbp, en dat de handel in alle onderzochte lidstaten sterk geconcentreerd is in een handvol regio's.

30. In haar discussienota's over het in goede banen leiden van de mondialisering en de toekomst van de EU-financiën erkent de Commissie dat de effecten van de mondialisering ongelijk verdeeld zijn over de verschillende regio's en dat de voordelen van de mondialisering weliswaar wijdverspreid zijn, maar dat het vaak het lokale niveau is dat opdraait voor de kosten.

31. Om er zeker van te zijn dat geen enkele persoon of regio aan zijn lot wordt overgelaten, moet deze ongelijkheid op EU-niveau worden aangepakt.

32. Het Comité is ervan overtuigd dat territoriale effectbeoordelingen zeer nuttig kunnen zijn om de mogelijk asymmetrische impact van handelsovereenkomsten op Europese regio's in een vroeg stadium in kaart te brengen en te kwantificeren, zodat de betrokken gebieden de beleidsmaatregelen kunnen nemen die nodig zijn deze gevolgen op te vangen. Een robuust, transparant en op feiten gebaseerd handelsbeleid mag hieraan in geen geval voorbijgaan.

33. Bij de verbetering van het concurrentievermogen van de EU-regio's kan het cohesiebeleid een belangrijke rol spelen: zo kan in cruciale sectoren zoals netwerkinfrastructuur, onderzoek en innovatie, kmo's, IT-diensten, milieu- en klimaatmaatregelen, hoogwaardige werkgelegenheid en sociale integratie gebruik worden gemaakt van gerichte investeringen op maat van de behoeften van een bepaalde regio.

⁽⁸⁾ Europees Comité van de Regio's — EUROCHAMBRES: enquête over de uitvoering van vrijhandelsovereenkomsten, augustus-oktober 2019.

⁽⁹⁾ EPRS, *Interactions between trade, investment and trends in EU industry: EU regions and international trade*, studie uitgevoerd op verzoek van het CvdR, 27 oktober 2017, beschikbaar op [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/nl/document.html?reference=EPRS_STU\(2017\)608695](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/nl/document.html?reference=EPRS_STU(2017)608695)

34. Gezien de sterke aanwijzingen van regionale patronen in de internationale handel herinnert het Comité eraan dat als de EU de handel verder wil liberaliseren, elk belangrijk initiatief op dit gebied moet worden voorafgegaan door effectbeoordelingen over de mogelijke gevolgen op nationaal en in het bijzonder op subnationaal niveau.

35. Het is een goede zaak dat de Commissie in haar herstelplan voor Europa van mei 2020 voorstelt om de instrumenten voor noodsituaties, waaronder het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering (EFG), te versterken en flexibeler te maken, zodat de middelen waar nodig snel en op grote schaal kunnen worden ingezet. Het Comité dringt erop aan dat de Commissie zo snel mogelijk met haar voorstel komt en herhaalt⁽¹⁰⁾ in dit verband dat de drempels om voor steun in aanmerking te komen in het vorige EFG-voorstel voor de financieringsperiode 2021-2027 relatief hoog lagen (minstens 250 ontslagen)⁽¹¹⁾ en dat de budgettaire middelen beperkt waren, te weten 225 miljoen EUR per jaar.

Handelsbeleid als sleutel tot meer duurzaamheid

36. Het CvdR is er ten volle van overtuigd dat het handelsbeleid een belangrijke rol speelt om ervoor te zorgen dat de mondialisering positieve economische, sociale, territoriale en milieueffecten heeft voor burgers en bedrijven in Europa en daarbuiten.

37. Uit een speciale Eurobarometer-enquête uit 2019⁽¹²⁾ is naar voren gekomen dat meer respondenten zich zorgen maken over de negatieve milieueffecten van de internationale handel; daarnaast denken meer ondervraagden dat zij vanwege deze milieueffecten niet profiteren van de internationale handel.

38. De Green Deal, waarin het handelsbeleid en het economisch, regelgevings- en mededingingsbeleid moeten worden samengebracht, omvat een breed pakket maatregelen om het milieu te verbeteren en legt tevens hoge milieuoambities vast voor de industrie als geheel.

39. Een mechanisme om “koolstoflekkage” aan te pakken zou kunnen worden gebruikt om de concurrentievoorwaarden gelijk te trekken. Wel moeten milieu, handel en rechtvaardigheid daarbij evenveel gewicht in de schaal leggen om te voorkomen dat de export uit EU-landen het zou moeten ontgelden, wat nefast zou zijn voor EU-bedrijven.

40. Het Comité staat volledig achter het 15 punten tellend actieplan van de Commissie dat cruciaal is om de hoofdstukken handel en duurzame ontwikkeling (TSD), die deel uitmaken van alle moderne handelsovereenkomsten van de EU, doeltreffender te maken. Dit streven kan echter alleen maar worden gerealiseerd met passende clausules om duurzaamheidseisen uitvoerbaar, controleerbaar en sanctioneerbaar te maken.

41. Met betrekking tot de vraag of niet-naleving van een bepaling van een TSD-hoofdstuk bepaalde handelsgerelateerde gevolgen moet hebben, is het Comité het ermee eens dat voor het geval dat landen zich schuldig maken aan oneerlijke concurrentie, bijvoorbeeld door de basisnormen van de IAO of de duurzaamheidsnormen te omzeilen, ook moet worden voorzien in sanctiemechanismen.

42. Het Comité benadrukt dat de TSD-hoofdstukken in EU-handelsovereenkomsten beter moeten worden uitgevoerd met zachte maatregelen en door beter gebruik te maken van de eigen diplomatieke middelen van de EU en de lidstaten.

43. Verder moeten EU-handelsovereenkomsten strikte regels bevatten inzake onjuiste of gemanipuleerde verrekennprijzen en belastingontwijking door beursgenoteerde ondernemingen.

44. Het Comité deelt de mening dat de TSD-hoofdstukken in handelsovereenkomsten tot verbeteringen kunnen leiden op gebieden zoals fatsoenlijk werk, milieubescherming en de strijd tegen de klimaatverandering, en daarmee in derde landen effectieve en duurzame beleidsveranderingen⁽¹³⁾ tot stand kunnen brengen. Daarbij mag evenwel niet worden vergeten dat dergelijke ontwikkelingen per definitie het resultaat zijn van democratische processen binnen de grondwettelijke orde van een bepaald land.

⁽¹⁰⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over versterking van de territoriale weerbaarheid: regio's en steden de instrumenten verschaffen om de globalisering het hoofd te bieden (PB C 54 van 13.2.2018, blz. 32).

⁽¹¹⁾ In aanmerking nemend dat er met name in het vergelijkbare Amerikaanse programma (Trade Adjustment Assistance, TAA) geen sprake is van een vereist minimumaantal ontslagen.

⁽¹²⁾ <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2246>
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_19_6294

⁽¹³⁾ EP, “Free trade or geo-economics? Trends in world trade”, beleidsondersteunende afdeling Externe Betrekkingen, directoraat-generaal Extern Beleid van de Unie, september 2019.

45. Het is een goede zaak dat de Commissie heeft besloten een hoofd handhaving voor de handel aan te stellen dat nauwlettend toeziet op de toepassing van de in de EU-handelsovereenkomsten vastgelegde bepalingen inzake klimaat-, milieu- en arbeidsbescherming. Ook hoopt het Comité dat het hoofd handhaving ervoor zal zorgen dat de communicatie met het maatschappelijk middenveld en de lokale en regionale overheden vlot verloopt. Het Comité verzoekt de Europese Commissie te waarborgen dat deze dienst voldoende middelen krijgt toegewezen om de doelstellingen te halen.

46. Het Comité wil in dit verband echter wijzen op zijn studie over de democratische dimensie van de onderhandelingen van de EU over handelsovereenkomsten en de rol en verantwoordelijkheden van de burgers en van de lokale en regionale overheden. Hierin wordt benadrukt dat louter de beschikbaarheid van informatie ontoereikend is om te zorgen voor een transparant en op participatie stoelend proces, en dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan mechanismen op nationaal en lokaal niveau om de toegang tot deze informatie te garanderen. De lokale en regionale overheden onderstrepen met name dat formele mechanismen voor dialoog met de nationale overheden over het handelsbeleid vaak ontbreken, een gemis dat nog sterker wordt gevoeld op het niveau van de EU.

47. Het Comité vindt ook dat het EU-handelsbeleid de inspanningen inzake ontwikkelingshulp van de EU in derde landen niet mag ondermijnen en roept op tot een evenwichtige aanpak van vrije handel wanneer het gaat om zwakkere economieën. Het herinnert aan het belang van zowel vrije als eerlijke handel, waarbij de nadruk wordt gelegd op de mogelijkheden om de armoede door middel van inter- en intraregionale economische integratie terug te dringen. Het Comité roept op tot een grotere coherentie van het internationale handelsbeleid en het ontwikkelingsbeleid en neemt kennis van het feit dat de EU aan het overstappen is van internationale ontwikkelingshulp naar een benadering die meer op een gelijkwaardig partnerschap is gebaseerd.

Het verzachten van de negatieve impact van specifieke ontwikkelingen op bepaalde sectoren en regio's

48. Alle belangrijke institutionele actoren moeten bijzondere aandacht schenken aan de bestaande handelsbetrekkingen tussen de EU-27 en het VK, die grotendeels bepalend zullen zijn voor de impact van de terugtrekking van het VK op hun respectieve economieën. Voor sectoren en regio's die bijzonder hard dreigen te worden getroffen, moeten passende maatregelen worden genomen.

49. Het Comité is ingenomen met de aanbevelingen van de Europese Commissie aan de Raad van 3 februari 2020 om te beginnen met de onderhandelingen over een nieuw partnerschap met het VK. Het Comité vindt dat de Europese Commissie ervoor moet zorgen dat de uiteindelijke overeenkomst de belangen van de EU verdedigt.

50. Het Comité verwijst naar het standpunt van de Spaanse delegatie in het Comité van de Regio's⁽¹⁴⁾ en betreurt dat de Verenigde Staten, in reactie op de steun van de EU en een aantal lidstaten aan Airbus, besloten hebben om aanvullende tarieven voor Europese producten in te voeren ter waarde van 7,496 miljard USD, wat vooral gevolgen zal hebben voor de landbouw- en agrovoedingsproducten die in de EU-lidstaten worden geproduceerd.

51. De Amerikaanse staalheffingen hebben geleid tot ingrijpende veranderingen in de handel in staalproducten uit derde landen, die nu veel meer op de Europese markt terechtkomen. De doeltreffendheid van de vrijwaringsmaatregelen van de EU voor de staalsector moet opnieuw worden beoordeeld in het licht van de ongunstige economische situatie waarin de staalindustrie verkeert, om Europese staalbedrijven voor verdere schade te behoeden. Daarbij moet met name worden bekeken of eerdere verhogingen van tariefcontingenten kunnen worden teruggedraaid.

Zorgen voor een gelijk speelveld voor EU-bedrijven in de context van een op regels gebaseerd handelsstelsel

52. Het Comité herinnert eraan dat de sancties die de EU om verschillende geopolitieke, niet-handelsgerelateerde redenen aan derde landen heeft opgelegd, worden beantwoord met tegensancties die sommige regio's die sinds lang handelsbetrekkingen onderhouden met deze derde landen, onevenredig hard treffen. Het is van mening dat er moet worden gezorgd voor een goed evenwicht tussen het nemen van compenserende maatregelen en het behoud van mededinging en dat de huidige steunprogramma's van de EU opnieuw moeten worden geëvalueerd om regio's die door handelsoorlogen worden getroffen, te ondersteunen.

53. Recent is opgeroepen tot een assertiever EU-handelsbeleid, dat Europese technologieën, bedrijven en markten verdedigt tegen oneerlijke handelspraktijken van derden. De EU heeft een proactiever handelsbeleid nodig om haar ondernemingen te beschermen; zo zijn passende compenserende maatregelen nodig die zijn afgestemd op de recente ontwikkelingen in de waardeketen, alsook een bindend juridisch kader voor handelsconflicten. Het Comité kan zich vinden

⁽¹⁴⁾ Standpunt van de Spaanse delegatie bij het Comité van de Regio's ten aanzien van de impact van handelsgeschillen en de vaststelling van nieuwe tarieven voor agrovoedingsproducten op de regionale en lokale EU-economieën — <https://cor.europa.eu/nl/news/Pages/US-tariffs-on-EU-agri-food-products.aspx>

in de EU-steun voor multilateralisme en de voorgelegde suggesties voor een WTO-hervorming, en schaaft zich achter het proactieve standpunt van de Commissie ten aanzien van de impasse met betrekking tot de WTO-beroepsinstantie, i.e. de tijdelijke regeling inzake beroep met Canada en Noorwegen.

54. Het spreekt voor zich dat geen enkel land globalisering kan afwijzen zonder dat dit enorme kosten met zich meebrengt, maar het risico dat het multilaterale handelssysteem ineens stort is reëel. Daarom moet de EU nadenken over een plan B.

55. Het Comité staat ten volle achter het voorstel van de Commissie om de handhavingsverordening te wijzigen, zodat tegenmaatregelen kunnen worden genomen in situaties waarin een partner verhindert dat het geschil het punt bereikt waarop een dergelijke toestemming zou kunnen worden verleend.

56. Het Comité is het ermee eens dat de EU naar een hogere versnelling moet schakelen om wederkerigheid te waarborgen en derde landen die hun markten voor overheidsopdrachten afschermen, aan te pakken.

57. Het betreft dan ook het gebrek aan vooruitgang in de interinstitutionele onderhandelingen over het herziene voorstel voor een instrument voor internationale overheidsopdrachten ⁽¹⁵⁾, dat de Commissie in 2016 heeft ingediend.

Brussel, 2 juli 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁵⁾ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/march/tradoc_157728.pdf

Advies van het Comité van de Regio's — Geschiktheidscontrole van de kaderrichtlijn water, de grondwaterrichtlijn, de richtlijn inzake milieukwaliteitsnormen en de richtlijn inzake overstromingen

(2020/C 324/05)

Rapporteur:	Piotr CAŁBECKI (PL/EVP), voorzitter van het regiobestuur van Kujawië-Pommeren
Referentiedocumenten:	SEC(2019) 438 SWD(2019) 439 SWD(2019) 440

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

A. Inleidende opmerkingen

1. is verheugd dat de geschiktheidscontrole van de kaderrichtlijn water en de overstromingsrichtlijn tijdig is uitgevoerd, overeenkomstig artikel 19, lid 2, van de kaderrichtlijn water, waarin het volgende staat: “De Commissie toetst deze richtlijn uiterlijk 19 jaar na de datum van inwerkingtreding ervan en stelt zo nodig wijzigingen voor.”
2. Water is niet alleen het belangrijkste publieke goed, maar ook een beperkte hulpbron die moet worden beschermd en op duurzame wijze moet worden benut, zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht. De bescherming en het beheer van water overstijgen regionale en nationale grenzen: 60 % van de stroomgebieden in de EU beslaat grondgebied van meer dan één lidstaat.
3. De van water afhankelijke sectoren in de EU genereren jaarlijks 3,4 biljoen EUR, d.w.z. 26 % van de jaarlijkse bruto toegevoegde waarde van de EU, en bieden werk aan zo'n 44 miljoen mensen. Het is dan ook zeer zorgwekkend dat naar schatting slechts 40 % van de Europese oppervlaktewateren in een goede ecologische toestand en slechts 38 % in een goede chemische toestand verkeert ⁽¹⁾.
4. Gezien de COVID-19-pandemie pleit het Comité voor een betere sterilisatie van afvalwater, meer onderzoek naar een beter behoud van afvalwater (zwart en grijs water) en een grotere inzet van op de natuur gebaseerde oplossingen om eventuele epidemiologische bedreigingen voor de waterkwaliteit tegen te gaan.
5. Water is voor mens en milieu van levensbelang. De lokale en regionale overheden in de lidstaten komt een centrale rol toe op het vlak van monitoring en bij preventieve en corrigerende maatregelen om een goede waterkwaliteit tot stand te brengen en te garanderen. Toegang tot water en sanitaire voorzieningen is een grondrecht en het zijn in de eerste plaats steden en regio's die dit recht garanderen. Bureaucratie, een gebrek aan deskundigheid en het ontbreken van een meerlagige aanpak tasten de efficiëntie aan en kunnen de toepassing van succesvolle praktijken op lokaal en regionaal niveau in de weg staan; deze belemmeringen moeten dan ook worden weggenomen.
6. Hoe belangrijk water voor de Europese burgers is, blijkt ook uit het feit dat met een van de eerste Europese burgerinitiatieven uiting werd gegeven aan de zorgen over het waterbeleid van de EU. De geschiktheidscontrole is mede ingegeven door de toezeggingen die de Commissie naar aanleiding van dit burgerinitiatief — Right2Water ⁽²⁾ — heeft gedaan om de toegang tot water en sanitaire voorzieningen te verbeteren.

⁽¹⁾ Verslag van het Europees Milieuagentschap nr. 7/ 2018, blz. 6.

⁽²⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/water-and-sanitation-are-human-right-water-public-good-not-commodity_nl

B. Conclusies van de geschiktheidscontrole

7. De conclusie van de geschiktheidscontrole is dat de richtlijnen grotendeels doelmatig zijn, al is er wel enige ruimte voor verbetering. Op het punt van waterlichamen en overstromingsrisicobeheer hebben de richtlijnen voor een hoger beschermingsniveau gezorgd. Dat de doelstellingen van de kaderrichtlijn water nog niet volledig zijn bereikt, is niet zozeer te wijten aan tekortkomingen in de wetgeving, maar vooral aan het feit dat er te weinig geld beschikbaar is, de implementatie traag verloopt en milieudoelstellingen onvoldoende in sectoraal beleid zijn geïntegreerd.

8. De geschiktheidscontrole heeft uitgewezen dat er op het vlak van chemische stoffen nog wel wat te verbeteren valt en nog geen optimale resultaten worden geboekt. Er zijn weliswaar aanwijzingen dat de kaderrichtlijn water, de richtlijn milieukwaliteitsnormen en de grondwaterrichtlijn hebben geleid tot minder chemische verontreiniging van de wateren in de EU, maar op drie gebieden blijkt het huidige wetgevingskader suboptimaal te zijn: 1) nationale verschillen (variabiliteit in de lijsten van lokale verontreinigende stoffen) en de grenswaarden die niet overschreden mogen worden, 2) de lijst van prioritair stoffen (een langdurig proces), 3) het feit dat de richtlijn milieukwaliteitsnormen en de grondwaterrichtlijn het risico voor mens en milieu hoofdzakelijk beoordelen op basis van afzonderlijke stoffen, zonder rekening te houden met de gecombineerde effecten van mengsels, en onvermijdelijk slechts een klein deel van de in het milieu aanwezige stoffen bestrijken.

9. De kwaliteit van drinkwatervoorraden wordt nog altijd bedreigd. Het valt dan ook te betreuren dat in de geschiktheidscontrole geen aandacht wordt besteed aan het functioneren en de uitvoering van artikel 7 van de kaderrichtlijn water, waarin wordt bepaald dat de kwaliteit van waterlichamen die voor drinkwateronttrekking worden gebruikt, niet achteruit mag gaan zodat het niveau van de zuivering die voor de productie van drinkwater is vereist, kan worden verlaagd. Drinkwaterbedrijven moeten kunnen vertrouwen op water van hoge kwaliteit om de kosten van behandeling in de hand te houden. Het Comité verzoekt de Commissie en de medewetgevers te zorgen voor hoge kwaliteits- en veiligheidsnormen en voor een coherent beleid in verband met de herschikking van de drinkwaterrichtlijn, met inbegrip van de bepalingen inzake de toegang tot water ⁽³⁾.

10. Het Comité is voorts teleurgesteld over het feit de gevolgen van het Weser-arrest ⁽⁴⁾ van het Europees Hof van Justitie niet nader zijn geanalyseerd. De toepassing van de verslechterings- en verbeteringsbepalingen van artikel 4, lid 1, en van de vrijstellingsbepalingen van artikel 4, leden 4 tot en met 7, van de kaderrichtlijn water leidt tot een gebrek aan rechtszekerheid voor zowel exploitanten als autoriteiten. Met name moet verder worden onderzocht wat de invloed hiervan is op activiteiten die het milieu ten goede komen (bijvoorbeeld afvalwaterzuiveringsinstallaties) of bijdragen aan klimaattransitie en aan het beheer van energie en hulpbronnen.

11. Aangezien momenteel voor meer dan de helft van alle Europese waterlichamen vrijstellingen gelden, wordt het op zijn zachtst gezegd een hele uitdaging om voor het einde van 2027 succesvolle resultaten te boeken — het is onwaarschijnlijk dat deze deadline wordt gehaald. De inspanningen, middelen en tenuitvoerlegging en handhaving van de kaderrichtlijn water zullen dan ook op een aanzienlijk hoger peil moeten komen te liggen. Het Comité wijst er nadrukkelijk op dat waterlichamen ook na 2027 door de kaderrichtlijn water beschermd moeten blijven worden.

12. Het Comité verzoekt de Commissie om de evaluatie aan te vullen met ervaringen van lidstaten die de kaderrichtlijn water toepassen overeenkomstig de beginselen van het Weser-arrest. Het is betreurenswaardig dat verschillende landen de richtlijn niet naar behoren ten uitvoer leggen, maar dat is geen reden om de ogen te sluiten voor de juridische problemen die zich voordoen.

C. Beleidscoherentie: de kaderrichtlijn water en andere EU-wetgeving

13. Het is zaak dat het silodenken op het gebied van water wordt teruggedrongen en dat alle onderling samenhangende wetgevingsmaatregelen van de EU beter met elkaar gaan samenhangen en beter worden gecoördineerd, met name gezien de zorgen over de klimaatverandering, de circulaire economie en opkomende vervuilende stoffen. Klimaatbestendig waterbeheer moet in het gehele beleid van de EU worden geïntegreerd en in de kaderrichtlijn water moet een duidelijk en ambitieus doel voor zowel de beperking van als de aanpassing aan de klimaatverandering worden vastgesteld

⁽³⁾ Voorstel van de Commissie voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water (herschikking) (COM/2017/0753 final — 2017/0332 (COD)).

⁽⁴⁾ Perscommuniqué van het HvJ <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2015-07/cp150074nl.pdf>
Volledige tekst van het arrest van het HvJ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=165446&text=&dir=&doclang=NL&part=1&occ=first&mode=DOC&pageIndex=0&cid=2300549>

14. De kaderrichtlijn water en de overstromingsrichtlijn zijn nauw verweven met andere beleidsterreinen waarop lokale en regionale overheden een cruciale rol vervullen, zoals ruimtelijke ordening, landbouw, energieproductie — met name waterkracht (en energievoorziening) –, thermisch gebruik van water voor verwarming en koeling, vervoer over water, volksgezondheid, toerisme, de tenuitvoerlegging van de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater en de nitratenrichtlijn.

15. Het Comité is dan ook verheugd dat de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater — een van de belangrijkste pijlers van de behandeling van afvalwater in Europa — tegelijkertijd aan een evaluatie is onderworpen, met soortgelijke resultaten als de geschiktheidscontrole: er is behoefte aan een effectieve en efficiënte implementatie van bestaande rechtsinstrumenten die aanzienlijke maatschappelijke en milieuvoordelen oplevert. Helaas is bij deze evaluatie niet nagegaan in hoeverre de richtlijn een positief effect heeft gehad op de lozing van industrieel afvalwater in opvangsystemen en stedelijke waterzuiveringsinstallaties. Het Comité betreurt ook het ontbreken van een juridische analyse van de wijze waarop het gebrek aan samenhang tussen artikel 4 van de waterkaderrichtlijn en de artikelen 10, 7 en 2, lid 9, van de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater van invloed is op de meest efficiënte waterzuiveringsinstallaties in Europa.

16. Het Comité wijst er voorts op dat de aanpak van fosfor en eutrofiëring per lidstaat verschilt en pleit voor een grotere samenhang tussen de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater en de kaderrichtlijn water.

17. Het is van essentieel belang dat de Commissie een betere handhaving van de wettelijke verplichtingen inzake belangrijke belastingen van het aquatisch milieu nastreeft, zoals de verplichtingen die voortvloeien uit de nitratenrichtlijn en de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater. De aandacht moet vooral uitgaan naar nieuwe opkomende schadelijke spoorelementen, waaronder microplastics en geneesmiddelen, aangezien de huidige technologieën die in afvalwaterzuiveringsinstallaties worden gebruikt, niet in staat zijn om microverontreinigingen volledig uit het water te halen.

18. De intensieve landbouw vormt een van de grootste belastingen van oppervlakte- en grondwater, o.a. doordat water wordt onttrokken en wordt verontreinigd door pesticiden, meststoffen en resten van antibiotica die in de veeteelt worden gebruikt. In het toekomstige gemeenschappelijk landbouwbeleid moet ten volle rekening worden gehouden met de impact van de landbouw op water en moet een verschuiving naar watervriendelijkere praktijken worden bevorderd. Als oplossing zou bijvoorbeeld voorgesteld kunnen worden om de milieuvoorwaarden die aan de toegang tot betalingen worden gesteld, uit te breiden tot alle bepalingen van de kaderrichtlijn water, de biologische landbouw door middel van “ecoregelingen” te bevorderen en dialoog en uitwisseling van beste praktijken waaraan waterbedrijven, relevante ngo's en landbouwers actief deelnemen, te stimuleren.

19. Water is een belangrijke bepalende factor voor een goed functionerende biosfeer, bioproductiviteit en absorptiecapaciteit, is van invloed op de activiteiten van veel verschillende economische sectoren, met name de landbouw, de energiesector en de industrie, en wordt door die activiteiten ook zelf weer beïnvloed. Lopende of toekomstige discussies in de huidige wetgevingscyclus bieden een geweldige kans om ervoor te zorgen dat water en de overkoepelende doelstellingen van de kaderrichtlijn water een plaats krijgen in het beleid voor andere sectoren. In de Europese Green Deal worden ambitieuze doelstellingen geformuleerd om het gebruik van hulpbronnen alsook vervuiling en toxiciteit te verminderen. Ter wille van een goede beleidscoherentie dienen de doelstellingen van de kaderrichtlijn water dan ook geïntegreerd te worden in strategieën zoals het “nieuwe actieplan voor een circulaire economie”, het “actieplan om de vervuiling tot nul terug te brengen”, de nieuwe biodiversiteitsstrategie of de “van boer tot bord”-strategie.

20. Het gebruik van teruggewonnen water voor irrigatie in de landbouw biedt goede mogelijkheden om waterschaarste te verminderen, de aanpassing aan de klimaatverandering te ondersteunen en de circulaire economie een impuls te geven. Het Comité is dan ook verheugd dat de Raad en het Europees Parlement de verordening inzake minimumeisen voor hergebruik van water hebben aangenomen en wijst op het standpunt dat het in zijn advies ter zake heeft ingenomen⁽⁵⁾.

21. De Commissie zou een volledig operationeel monitoringsysteem moeten opzetten om regelmatig actuele meetgegevens over pesticidenresiduen in het milieu (met name in bodem en water) te verzamelen. Daarbij zou kunnen worden uitgegaan van de positieve ervaringen die met het bodemmonitoringsysteem LUCAS (Land Use/Cover Area frame statistical Survey) zijn opgedaan.

22. Het Comité is ingenomen met het besluit van de Commissie van 13 januari 2020 om een verbod in te stellen op thiacloprid, een op neonicotinoïden gebaseerd bestrijdingsmiddel dat aanleiding geeft tot bezorgdheid over het milieu, met name wat betreft de gevolgen ervan voor het grondwater, en dat door de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid als gevaarlijk voor de menselijke gezondheid wordt beschouwd. Het pleit ook voor een verbod op glyfosaat en voor een GLB waarin het gebruik van pesticiden wordt beëindigd.

⁽⁵⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake minimumeisen voor hergebruik van water (PB C 86 van 7.3.2019, blz. 353).

D. Volgende stappen op weg naar een goede toestand van waterlichamen in de EU

23. De kaderrichtlijn water is een mijlpaal bij de verbetering van de watervoorraden in Europa en een referentiepunt voor andere delen van de wereld geworden. De situatie is de afgelopen 20 jaar echter veranderd: er zijn zowel nieuwe uitdagingen (zoals klimaatverandering, microplastics, geneesmiddelen, chemicaliën en antibiotica) als nieuwe oplossingen (nieuwe technologieën en methodologieën) bij gekomen en voorts moet rekening worden gehouden met de duurzameontwikkelingsdoelstellingen en de Europese Green Deal. Het is dan ook dringend noodzakelijk dat de kaderrichtlijn water wordt uitgebouwd.

24. Het Comité pleit in dit verband voor een ander paradigma waarbij de biosfeer vanuit evolutionair oogpunt wordt beschouwd (mensen ervan bewust maken dat de biosfeer altijd aan verandering onderhevig is geweest) en meer als een ecosysteem (met inbegrip van de duurzaamheid van stroomgebieden en decarbonisatie), alsook voor een beter inzicht in ecologische processen, met inbegrip van water-, koolstof-, stikstof- en fosforcycli.

25. In de context van het nieuwe paradigma moet elk stroomgebied worden beschouwd als een uniek “Platoniaans superorganisme” waarin een combinatie van geomorfologie, klimaat, ecosystemen (natuurlijke en door de mens aangepaste stukken gebied) en verschillende vormen van menselijke activiteit van invloed zijn op de watercyclus en de ecologische toestand. Een en ander moet niet alleen worden beschouwd vanuit het oogpunt van veiligheid en hulpbronnen, maar vooral als een manier om een duurzame toekomst, gezondheid en een goede kwaliteit van leven voor iedereen te waarborgen.

26. Het Comité zou graag zien dat de conclusies van de geschiktheidscontrole een impuls geven aan de ontwikkeling van een transdisciplinair, integratief paradigma en daarmee samenhangende innovatieve oplossingen om in het kader van de Europese Green Deal de vervuiling van lucht, water en bodem terug te brengen tot nul. Het is van essentieel belang dat de biodiversiteit in rivieren, meren, wetlands en estuaria behouden blijft en hersteld wordt en dat schade als gevolg van overstromingen wordt voorkomen en tot een minimum wordt beperkt.

27. Er moet een nieuwe, holistische dimensie van de kaderrichtlijn water worden ontwikkeld, waarin overstromingspreventie wordt geïntegreerd met droogtepreventie en met maatregelen ter verbetering van het duurzaamheidspotentieel van stroomgebieden (vanuit een ecohydrologisch perspectief, bestaande uit vijf elementen: water, biodiversiteit, klimaatbestendigheid, ecosysteemdiensten voor de samenleving en andere effecten, in het bijzonder cultuur en onderwijs — naar het Engels afgekort tot WBSRC).

28. Het is noodzakelijk dat er beste praktijken op het gebied van beheer ontwikkeld en toegepast worden, alsook innovatieve technologieën om verontreiniging door spoorelementen, waaronder pesticiden, antibiotica, microplastics en andere gevaarlijke stoffen, te verminderen. Vervuiling moet aan de bron worden aangepakt door middel van een integrale benadering met op informatie en (burger)participatie gebaseerde processen waarbij alle actoren een rol spelen en de eerlijkste en meest kosteneffectieve oplossingen de voorkeur krijgen. In plaats van te vertrouwen op “*eenvoudige technologische oplossingen*”, zoals de Commissie in haar geschiktheidscontrole benadrukt, moeten oplossingen worden aangepast aan de plaatselijke omstandigheden, waarbij ook aandacht uitgaat naar de gevolgen van niet-uitvoering, en worden afgestemd op zorgvuldig in kaart gebrachte behoeften en langetermijnoverwegingen.

29. Het Comité dringt aan op meer onderzoek en innovatie op het gebied van de diversificatie van waterbronnen om de zekerheid van de watervoorziening te waarborgen, met name voor Europese steden die steeds meer burgers aantrekken, en voor gebieden die steeds vaker door lange periodes van droogte worden getroffen.

30. Er moeten dringend innovatieve instrumenten worden toegepast om een goede ecologische toestand in Europese stroomgebieden te bereiken, zoals ecohydrologische op de natuur gebaseerde oplossingen (zgn. EH-NBS [Ecohydrological Nature Based Solutions], zie het World Water Development Report “Nature-Based Solutions for Water” van het World Water Assessment Programme (WWAP) van de Unesco). Ecohydrologische op de natuur gebaseerde oplossingen verbeteren de efficiëntie van waterbouwkundige infrastructuurvoorzieningen, met name in landbouw- en stadslandschappen, wat klimaatmitigatie en -adaptatie betreft, en vergroten het duurzaamheidspotentieel in stroomgebieden van de multidimensionale parameters water, biodiversiteit, ecosysteemdiensten voor de samenleving, klimaatbestendigheid, cultuur en onderwijs (WBSRC) ⁽⁶⁾. Ook wordt daarbij een holistische benadering bevorderd door het transdisciplinaire karakter van wetenschap en onderwijs op het gebied van duurzaamheid te stimuleren.

⁽⁶⁾ Ecohydrology as an integrative science from molecular to basin scale: historical evolution, advancements and implementation activities.

Prof. M. Zalewski Ecohydrology and Hydrologic Engineering: Regulation of Hydrology-Biota Interactions for Sustainability.

31. Het Comité vraagt aandacht voor kleine en middelgrote rioolwaterzuiveringsinstallaties die aanhoudende problemen hebben met efficiëntieschommelingen en pleit voor toepassing van een ecohydrologische op de natuur gebaseerde oplossing in de vorm van sequentiële sedimentatie-biofiltratiesystemen om periodieke lozingen van vervuilende stoffen op te vangen en zo een goede ecologische toestand van zoetwaterecosystemen te bereiken.

32. Ecohydrologische op de natuur gebaseerde oplossingen worden volgens het recente World Water Development Report slechts bij 5 % van watergerelateerde investeringen toegepast, en dat is te weinig. Verontreiniging door diffuse bronnen en regenwater in steden maakt bijna 50 % uit van de totale verontreiniging in het stroomgebied (verontreiniging door diffuse bronnen in het agrarische landschap en regenwater in steden en afkomstig van vervoersinfrastructuur alsmede de belasting door fosfor en stikstof uit diffuse bronnen, bijvoorbeeld in de Oostzee). Ecohydrologische op de natuur gebaseerde oplossingen zijn bij uitstek geschikt om deze verontreiniging terug te dringen. Dergelijke oplossingen — met name op de natuur gebaseerde oplossingen die op basis van ecohydrologische principes worden uitgevoerd — zouden dan ook vertienvoudigd moeten worden om de gevolgen van de vervuiling te beperken.

33. Gezien de steeds grotere impact van de klimaatverandering moet de overstromingsrichtlijn worden geïntegreerd in de kaderrichtlijn water om te zorgen voor een betere aanvulling van grondwater door een beter vermogen van rivierdalen om water vast te houden in overstromingsgebieden en polders en door middel van het herstel van het waterpeil in omliggende meren en wetlands. Het verbeteren van het retentievermogen van stroomgebieden is van essentieel belang, aangezien water — door het stimuleren van de biologische productiviteit — de accumulatie van koolstof en de circulatie van nutriënten verhoogt, waardoor nutriënten niet in water en de atmosfeer kunnen weglekken en eutrofiëring en de bloei van giftige algen worden voorkomen.

34. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid, de nitratenrichtlijn en de gewasbeschermingsmiddelenverordening moeten in overeenstemming worden gebracht met de kaderrichtlijn water om de verontreiniging door diffuse bronnen (stikstof en fosfor), die inmiddels 20-50 % van de nutriëntenbelasting in meren, reservoirs en kustgebieden veroorzaakt, terug te dringen. In regio's waar de industriële veeteelt is geconcentreerd, lijkt het moeilijk om deze doelstelling te bereiken als het GLB en het nationale beleid niet streven naar een sterke vermindering van deze vorm van veeteelt, overeenkomstig de doelstellingen van het Groene Pact, de biodiversiteitsstrategie en de “van boer tot bord”-strategie. Het aanleggen van zeer effectieve ecotoonzones tussen land en water met denitrificatieprocessen en geochemische barrières zou hier eveneens aan bijdragen. Vergroting van de complexiteit van het agrarisch landschap (ecotonen tussen water en land, bomenrijen en windkeringen) vermindert niet alleen waterverlies uit de bodem als gevolg van sterke wind, maar voorkomt ook verlies van organisch materiaal en koolstof uit de bodem. Dergelijke methoden (ecotonen tussen water en land, bomenrijen en windkeringen) moeten dan ook, evenals andere maatregelen ter vergroting van het vermogen van het landschap om water vast te houden, worden opgenomen in de strategie voor de bio-economie. Dit zou kunnen leiden tot een aanzienlijk grotere afvang en opslag van koolstof — een van de prioriteiten van de Green Deal.

35. Regenwater uit stedelijke gebieden kan 10-20 % van de nutriëntenbelasting in stroomgebieden veroorzaken. Deze verontreiniging kan, vooral in nieuwbouwwijken, doeltreffend worden aangepakt door middel van goedkope, geavanceerde ecohydrologische op de natuur gebaseerde oplossingen, zoals sequentiële sedimentatie-biofiltratiesystemen en hybride systemen waarbij traditionele waterbouwkundige infrastructuurvoorzieningen worden gecombineerd met ecohydrologische op de natuur gebaseerde oplossingen. Dit moet gepaard gaan met maatregelen om gebouwen aan te passen aan een veranderend klimaat. Waar mogelijk moeten deze oplossingen ook worden toegepast in bestaande gebouwen.

36. Het Comité herinnert eraan dat het in zijn advies over de hervorming van het GLB voorstelt om in het volgende GLB vijf kwantificeerbare milieudoelstellingen op te nemen (voor 2027), waaronder de garantie dat 100 % van het oppervlakte- en grondwater, zonder uitzonderingen, aan de nitratenrichtlijn voldoet.

37. Het Comité wijst erop dat het tijdsbestek voor de uitvoering van de maatregelen in de desbetreffende stroomgebiedbeheersplannen te kort is, aangezien het veel langer kan duren dan de voorziene cyclus van zes jaar voordat het milieu verandert. De planningsperiodes zouden dan ook met minimaal twee periodes verlengd moeten worden tot 2039 en lokale en regionale overheden zouden innovatieve langetermijnprojecten moeten ontwikkelen (?).

38. In de stroomgebiedbeheersplannen en nationale plannen van sommige lidstaten worden vaak geen oplossingen aangereikt voor woongebieden waar het overstromingsrisico gering is. Iedere constructie, met inbegrip van herinrichting om gebieden beter tegen overstromingen te beschermen, is daarmee onmogelijk. Wat dit betreft moeten de Commissie en haar agentschappen de lidstaten meer hulp bieden om haalbare oplossingen te vinden.

(?) Een voorbeeld hiervan is de herintroductie van de zalm, die in de jaren vijftig gaandeweg uit de Rijn verdween. Al in 1991 werden door de Rijncommissie praktische maatregelen ingevoerd, maar pas twintig jaar later begonnen deze vruchten af te werpen.

39. Er moet worden gezorgd voor een grotere samenhang tussen de kaderrichtlijn water, Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁸⁾ tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden dat verenigbaar is met de milieudoelstellingen van de EU, en Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁹⁾ inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (Reach). Op die manier kan de monitoring worden opgevoerd en kunnen vervolgens de beste maatregelen in kaart worden gebracht. Gevaarlijke chemische stoffen moeten worden tegengehouden bij de bron en producenten van in de handel gebrachte chemische stoffen moeten meer verantwoording afleggen.

40. Er zou moeten worden nagegaan hoe waterlichamen ingezet kunnen worden bij de implementatie van de Green Deal. Te denken valt met name aan de mogelijkheden die het kweken van algen biedt als natuurlijke wijze van koolstofafvang, als koolstofneutrale energiebron en als koolstofneutraal veevoeder.

41. De uitvoering van de Agenda 2030 en de 17 duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN dienen integraal deel uit te maken van de herziene kaderrichtlijn water.

42. Het Comité dringt er bij de Commissie op aan om te zorgen voor een betere afstemming van de kaderrichtlijn water op lokale en regionale territoriale kenmerken. Gezien de relatieve kwetsbaarheid van lokale en regionale heuvel- en berggebieden als gevolg van klimatologische omstandigheden en — met name in het geval van de rivierwaterlichamen in de Apennijnen — het steeds tijdelijkere karakter ervan, vormt de verwijzing naar de omstandigheden die voor dit soort waterlichamen zijn vastgesteld (en waarschijnlijk ook de vastgestelde monitoringmethoden) geen goede weergave van de doelstellingen. Dit leidt tot een classificatie die de kwaliteit ervan onderschat, zelfs als er geen sprake is van antropogene druk — een cruciaal probleem dat nog wordt verergerd door de klimaatverandering.

43. De Commissie zou steden en regio's in de EU moeten helpen met de implementatie door bestaande platforms voor het uitwisselen van beste praktijken en knowhow uit te breiden en financiële instrumenten te bieden om de overdracht van innovatieve methoden en systemische oplossingen tussen regio's te ondersteunen.

44. Gezien de culturele, historische en sociale dimensies van waterlichamen zou de kaderrichtlijn water, met haar uitgebreide werkingssfeer, gebruikt moeten worden om transdisciplinaire samenwerking en transparantie te bevorderen en burgers als “belanghebbenden” in staat te stellen om deel te nemen aan het besluitvormingsproces, ook wat betreft economische aspecten, waarbij alle milieudiensten worden bestreken en niet alleen die welke verband houden met watervoorziening en -zuivering.

45. In deze context moet, in overeenstemming met het beginsel van goed bestuur, een methodologie worden ontwikkeld voor regelmatig overleg tussen alle relevante belanghebbenden, besluitvormers, maatschappelijke organisaties en wetenschappers (“burgerwetenschap”) om hun betrokkenheid bij de ontwikkeling en uitvoering van innovatieve oplossingen te vergroten.

46. Het Comité spoort nationale, regionale en lokale autoriteiten met publieke waterbedrijven aan om deel te nemen aan het Water Erasmus-initiatief; daarbij kan technisch personeel een bezoek brengen aan collega's in andere lidstaten en leren van hun praktijken op het gebied van waterbeheer. Dergelijke uitwisselingen en andere initiatieven, zoals technische workshops, moeten worden uitgebreid, aangezien zij de gelegenheid bieden om het bewustzijn te vergroten, de dialoog te bevorderen, te leren over oplossingen en capaciteit op te bouwen.

47. De Commissie wordt verzocht alle instrumenten in te zetten om elke vorm van waterverspilling te voorkomen en de installaties voor het beheer van de waterstromen goed te onderhouden.

48. Het Comité verzoekt de Commissie om alle nationale en lokale instellingen eraan te herinneren dat water een essentieel openbaar goed is en om in dit opzicht de implementatie van het waterprijsbeleid beter af te stemmen op het beginsel van kostenterugwinning, zoals vastgelegd in artikel 9 van de kaderrichtlijn water, en om huishoudens, de landbouw en de industrie als “watergebruikers” aan te merken. Ook zou zij moeten pleiten voor het gebruik van tariefmaatregelen die het behoud van de watervoorraad ten goede komen, zoals zomertarieven of prijsdifferentiatie naar verbruiksniveau. Voorts moet het beginsel “de vervuiler betaalt” volledig worden toegepast door middel van duurzame financieringsinstrumenten zoals uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

⁽⁸⁾ Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden (PB L 309 van 24.11.2009, blz. 71).

⁽⁹⁾ Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (Reach), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie (PB L 396 van 30.12.2006, blz. 1).

49. Door krimpende watervoorraden kan een wereldwijde lappendeken ontstaan, met alle mogelijke regionale en mondiale conflicten van dien. Om dit te voorkomen is het van groot belang om over de hele wereld nieuwe paradigma's, nieuwe methodologieën en nieuwe systemische oplossingen te delen, vooral met gebieden met beperkte watervoorraden, zoals Afrika en het Midden-Oosten. De Commissie zou moeten nagaan in hoeverre kan worden samengewerkt met het intergouvernementele waterprogramma (Intergovernmental Hydrological Programme) van de Unesco, teneinde Europa bij het streven naar een duurzaam waterbeheer in de wereld nog verder voorop te laten lopen.

50. De bescherming van waterbronnen moet ook in de kandidaat-lidstaten en de toetredende landen worden gehandhaafd.

Brussel, 2 juli 2020.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Verkennd advies van het Europees Comité van de Regio's — De toekomst van het EU-beleid inzake schone lucht in het kader van de ambitie om alle verontreiniging tot nul terug te dringen

(2020/C 324/06)

Rapporteur: János Ádám KARÁCSONY (HU/EVP), lid van de gemeenteraad van Tahitótfalu
Referentiedocument: Verkennd advies

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Inleidende opmerkingen

1. is ingenomen met de door de nieuwe Europese Commissie voorgestelde Europese Green Deal ⁽¹⁾, de ambitie om alle vervuiling tot nul terug te brengen in een gifvrij milieu — een van de drie door de nieuwe commissaris voor milieu genoemde prioriteiten — en vooral met het in 2021 goed te keuren actieplan om een eind te maken aan lucht-, water- en bodemverontreiniging.
2. Bij de burgers in de EU groeit het draagvlak voor ambitieuze maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit, zoals blijkt uit de speciale Eurobarometer-enquête van 2019 over hun houding ten aanzien van de luchtkwaliteit. Tegen de achtergrond van de intensieve mobilisatie van jongeren voor het milieu vormt de toenemende bezorgdheid over luchtverontreiniging het uitgangspunt voor ambitieuze actie op dit gebied.
3. Luchtverontreiniging vormt in de EU nog steeds het grootste gezondheidsrisico en is verantwoordelijk voor bijna 500 000 vroegtijdige sterfgevallen (tien keer de tol van verkeersongevallen) per jaar. Luchtvervuiling leidt tot aandoeningen van de luchtwegen, hart- en vaatziekten, beroertes en kanker, en heeft ook aanzienlijke negatieve gevolgen voor het klimaat, de ecosystemen, de bebouwde omgeving — met inbegrip van het cultureel erfgoed — en de economie.
4. Gewezen zij op het belang om de lessen van de COVID-19-pandemie in toekomstig beleid op te nemen. Enerzijds is er misschien een verband tussen luchtverontreiniging en de ernst van de gevolgen van besmetting met het COVID-19-virus ⁽²⁾, wat inhoudt dat de bestrijding van luchtverontreiniging tot de topprioriteiten van het EU-herstelplan moet behoren. Anderzijds leidde aanzienlijk minder verkeer, industriële productie en andere activiteiten tijdens de lockdown tot aanzienlijk minder luchtverontreiniging en geluidshinder. Stadsbewoners konden duidelijker zien dat een gezonder milieu, minder verkeer, opener openbare ruimten en op de natuur gebaseerde oplossingen cruciaal zijn voor hun welzijn. Er is krachtige steun voor deze historische kans om iets beters tot stand te brengen.
5. De luchtkwaliteit in Europa is de afgelopen jaren geleidelijk blijven verbeteren, maar veel lidstaten voldoen niet aan de huidige normen en voor meer dan de helft van de lidstaten lopen thans inbreukprocedures. Ook is het gehalte aan fijne stofdeeltjes (PM_{2,5}), een van de gevaarlijkste vormen van verontreiniging voor de menselijke luchtwegen, in Europa niet noemenswaardig gedaald.
6. Het Comité heeft waardering voor het werk dat lidstaten, Europese instellingen en internationale organisaties verrichten voor de beoordeling en de aanpak van luchtverontreiniging ⁽³⁾.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_nl

⁽²⁾ Volgens de onlangs gepubliceerde studie waarin het stikstofdioxidegehalte (NO₂) wordt beoordeeld als een factor die bijdraagt aan het sterftecijfer ingevolge het coronavirus (COVID-19), vond 78 % van de 4 443 sterfgevallen plaats in vier regio's in Noord-Italië en één rondom Madrid in Spanje. Deze vijf regio's hadden de slechtste combinatie van NO₂-niveaus en luchtstromingen die verspreiding van de luchtverontreiniging verhinderden.

⁽³⁾ De Europese Commissie heeft het EU-beleidskader voor schone lucht verder ontwikkeld en uitgevoerd: de richtlijn inzake nationale emissiereductieverbintenissen (NEC), die de richtlijn inzake nationale emissieplafonds heeft vervangen, heeft voorschriften voor emissiereductie voor 2020-2029 en vanaf 2030 ingevoerd; het forum voor schone lucht (Clean Air Forum) is een succesvol platform gebleken voor de bespreking van de luchtkwaliteit, en de conclusies van de geschiktheidscontrole van de richtlijnen inzake de luchtkwaliteit zijn gepubliceerd. De Raad van de EU heeft onlangs conclusies over de verbetering van de luchtkwaliteit aangenomen. De Europese Rekenkamer heeft Speciaal verslag nr. 23/2018 — "Luchtverontreiniging: onze gezondheid nog steeds onvoldoende beschermd" gepubliceerd (PB C 324 van 13.9.2018, blz. 12), en de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) werkt momenteel aan een herziening van de richtsnoeren voor luchtkwaliteit met het oog op de mogelijke uitgave van nieuwe versies ervan in 2021.

7. Het CvDR pleit opnieuw voor een integrale aanpak, een ambitieus Europees bronbeleid en een koppeling van emissie- en immissiemaatregelen, zowel qua ambities als qua tijdspaden ⁽⁴⁾. Het dringt erop aan dat rekening wordt gehouden met de conclusies van de raadpleging van de regionale hubs van het CvDR ⁽⁵⁾, waarin de uitvoering van de EU-richtlijnen inzake de luchtkwaliteit (AAQ) en de nationale emissieplafonds (NEC) werd onderzocht, alsook met de aanbevelingen uit zijn advies “Naar een 8e milieuactieprogramma (MAP)” ⁽⁶⁾.

8. Het CvDR wijst op de bijzondere verantwoordelijkheid van lokale en regionale overheden op dit gebied voor de toekomstige generaties, maar ook voor de burgers van vandaag, met name de meer kwetsbare groepen, en is er daarom van overtuigd, op basis van de ervaring die is opgedaan tijdens de COVID-19-crisis, dat verandering mogelijk is. Het doet daarom de volgende aanbevelingen:

Mogelijke nieuwe initiatieven

Wetgevingsmaatregelen

9. Uit de resultaten van de geschiktheidscontrole blijkt dat de luchtkwaliteitsrichtlijnen weliswaar deels doeltreffend zijn geweest in het verbeteren van de luchtkwaliteit, maar dat er nog ruimte is voor verbetering. Op basis van de aanbevelingen van de WHO beveelt het CvDR aan om bij een herziening ervan eventueel ook ultrafijne deeltjes en zwarte koolstof, die beide een verhoogd schadelijk effect op de gezondheid hebben, in het toepassingsgebied van de richtlijn op te nemen. Met betrekking tot de gezondheidseffecten zou de aandacht ook moeten verschuiven van het beoordelen van de luchtkwaliteit naar het meten van de blootstelling van mensen aan luchtverontreiniging. Het CvDR ziet uit naar de desbetreffende wetgevingsvoorstellen en zal, indien nodig, met suggesties uit lokaal en regionaal oogpunt aan deze procedures bijdragen.

10. Het CvDR is het met de Commissie erover eens dat de huidige regels inzake monitoring een goede basis vormen voor het vergaren van vergelijkbare en betrouwbare meetgegevens over de luchtkwaliteit. De door de afzonderlijke lidstaten voorgestelde monitoringsystemen moeten echter verder worden geharmoniseerd. Het CvDR beveelt aan om lokale en regionale overheden nauwer te betrekken bij het aanwijzen van specifieke meetlocaties.

11. Zoals de Europese Rekenkamer meldt, zijn de EU-normen voor luchtkwaliteit bijna twintig jaar geleden vastgesteld. Sommige daarvan zijn veel minder streng dan de richtsnoeren van de WHO en het niveau dat wordt aanbevolen op basis van de meest recente wetenschappelijke gegevens over de gevolgen voor de menselijke gezondheid.

12. Het CvDR onderschrijft de aankondiging van de Europese Commissie om voor te stellen de luchtkwaliteitsnormen nauwer af te stemmen op de WHO-richtsnoeren, die momenteel worden herzien, maar vraagt ook aandacht voor de onderstaande overwegingen. Rekening houdend met het grote aantal lidstaten dat niet aan de huidige normen voldoet, is het raadzaam om indien nodig verdere assistentie voor de uitvoering te verlenen, en passende nalevingstermijnen vast te stellen waarop strikt wordt toegezien. Het CvDR is van mening dat emissieregels een zeer doeltreffende aanpak vormen en beveelt daarom aan om meer aandacht te besteden aan de aanscherping ervan. Tegelijkertijd is het ermeê ingenomen dat lidstaten, regio's of steden desgewenst op eigen initiatief strengere grenswaarden kunnen toepassen, hetgeen sommige ook al doen.

13. Meer nadruk moet worden gelegd op emissieregelgeving als een betere manier om schone lucht te krijgen door de uitstoot aan de bron te verminderen (preventie van vervuiling). De NEC-richtlijn bevat ambitieuze reductieverplichtingen voor de lidstaten, maar er is ook behoefte aan sectorale regelgeving voor de hele EU. De EU-wetgeving kan zorgen voor een gelijk spelveld, aangezien strengere lokale emissiereductie-eisen averechtse economische gevolgen kunnen hebben. De EU-wetgeving moet ook verplaatsing van vervuiling naar een andere locatie voorkomen, bijv. tussen naburige steden, landen of continenten of door uitvoer naar Oost-Europa, Afrika of andere delen van de wereld van dieselauto's uit West-Europese steden die het gebruik ervan verbieden. Bepaalde gebieden waarvoor geen recente regelgeving bestaat, zouden meer aandacht moeten krijgen: dit geldt onder meer voor de (binnen)scheepvaart, de niet-uitlaatemissies van het wegvervoer (rem- en bandenslijtage), dieselgeneratoren (stedelijke stroom), de luchtvaart, of kleine (<1 MW_{th}) verbrandingsinstallaties zoals hout- en kolengestookte kachels en ketels voor woningen. Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar reële rij- en gebruiksomstandigheden.

⁽⁴⁾ Het programma “Schone lucht voor Europa” <https://cor.europa.eu/nl/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opIdMR-1217-2014>

⁽⁵⁾ <https://cor.europa.eu/nl/news/Pages/consultation-air-quality.aspx>

⁽⁶⁾ PB C 168 van 16.5.2019, blz. 27.

Financiering

14. Er is algemeen te weinig specifiek gerichte EU-financiering voor luchtkwaliteitsmaatregelen, voor het opstellen en uitvoeren van luchtkwaliteitsplannen en voor het zonder vertraging bijhouden van de (verbetering van) de luchtkwaliteit in het algemeen. Voorts worden de procedures om financiering te krijgen ingewikkeld geacht en moet een en ander dus aanzienlijk worden vereenvoudigd om ervoor te zorgen dat financieringsaanvragen tot een goed einde worden gebracht. De verwerving van de financiële middelen voor deze financiering moet gebaseerd zijn op het beginsel “de vervuiler betaalt”.

15. Ernstige verontreiniging door zwevende deeltjes treft met name grote stedelijke agglomeraties, zwaar geïndustrialiseerde regio's en de armste gebieden in de EU, die in veel gevallen ook onder energiearmoede lijden. Daarom moeten sectorale transities (landbouw, vervoer, industrie en energie) en de luchtverontreiniging geïntegreerd en via op maat gesneden maatregelen worden aangepakt. Financiering is essentieel aangezien de succesvolle uitvoering van luchtkwaliteitsprogramma's in belangrijke mate wordt beïnvloed door de financiële middelen. Voorts hebben sommige regio's niet alleen te kampen met ongunstige sociaal-economische omstandigheden, maar ook met ongunstige geografische of klimatologische situaties, en hebben daarom extra steun nodig om de luchtvervuiling te bestrijden.

16. Het CvdR onderstreept de uitdagingen die de transitie naar duurzaamheid, inclusief de verbetering van de luchtkwaliteit, met zich meebrengt voor lokale en regionale gemeenschappen. Het is ingenomen met de mededeling van de Europese Commissie over de EU-begroting als drijvende kracht achter het herstelpaan voor Europa, en roept de Commissie op om de EU-financieringsmogelijkheden, met name het EFRO, LIFE, het Elfo en het Fonds voor een rechtvaardige transitie, te vereenvoudigen en de toegang ertoe te verbeteren om bredere doelstellingen te verwezenlijken die ook de luchtkwaliteit ten goede komen, met name die welke zijn opgenomen in de luchtkwaliteitsplannen in het kader van de luchtkwaliteitsrichtlijnen. In deze context is het cruciaal om te zorgen voor samenhang tussen de door de EU gefinancierde projecten en het beleid van nationale, regionale en lokale overheden, om de impact ervan te maximaliseren. Daarom worden de lidstaten en de Europese Commissie verzocht nauwer samen te werken met de lokale en regionale overheden bij de ontwikkeling van de juiste strategieën, beleidsmaatregelen en programma's.

17. Het CvdR pleit voor de invoering van prikkels of erkenning voor lokale en regionale overheden die een positieve bijdrage leveren.

Verbetering van de uitvoering

Multilevel governance, samenwerking, uitvoering en handhaving

18. Bij de geschiktheidscontrole wordt melding gemaakt van problemen bij de uitvoering, waarbij erop wordt gewezen dat tekortschietende luchtkwaliteitsplannen en het gebrek aan inzet van de lidstaten om passende maatregelen te nemen, hebben geleid tot aanzienlijke vertragingen bij het voldoen aan de luchtkwaliteitsnormen. Een belangrijke oorzaak van de beperkte doeltreffendheid van de luchtkwaliteitsplannen waren ook de vroegere, niet voor reële rijomstandigheden geschikte EU-grenswaarden voor voertuigemissies.

19. Luchtverontreiniging heeft verschillende oorzaken: natuurlijke, grensoverschrijdende, nationale, regionale en lokale (ook op straatniveau). Om luchtverontreiniging tegen te gaan, moeten de emissies op alle niveaus worden teruggedrongen, zodat elk niveau zijn eigen deel van de verantwoordelijkheid op zich neemt. Voor een effectieve verbetering is een nauwe en efficiëntere samenwerking en communicatie tussen de verschillende bestuursniveaus nodig. Regionale overheden kunnen een coördinerende rol spelen tussen het lokale en het nationale niveau, en goede praktijken moeten worden verzameld en verspreid. De samenwerking moet worden uitgebreid tot bedrijven, wetenschappelijke instanties en andere relevante belanghebbenden, alsook tot het grote publiek.

20. Specifieke instrumenten zoals het peer-to-peer-instrument van TAIEX-EIR zijn al beschikbaar en worden met succes gebruikt door verschillende lidstaten en lokale en regionale overheden.

21. De inspanningen om een internationale overeenkomst tegen grensoverschrijdende luchtverontreiniging te sluiten zijn toe te juichen. Zowel de Europese Commissie als de lidstaten zijn nauw betrokken bij bepaalde werkgroepen, taskforces en samenwerkingsprogramma's uit hoofde van het Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand (CLRTAP) (of het VN/ECE-verdrag inzake de luchtkwaliteit in het kader van de Economische Commissie van de Verenigde Naties voor Europa). Het Comité van de Regio's is ook ingenomen met de lancering vorig jaar van het forum voor internationale samenwerking inzake luchtverontreiniging, dat de verbetering van de luchtkwaliteit wereldwijd zou kunnen versnellen door de tot nu toe vergaarde kennis te verspreiden en te delen. Grensoverschrijdende samenwerking tussen lokale en regionale overheden (zowel binnen de EU als over de buitengrenzen van de EU heen) kan belangrijk zijn; het instrument van de Europese Groepering voor territoriale samenwerking (EGTS) kan voor dergelijke initiatieven een nuttig kader vormen.

22. Sectoroverschrijdende samenwerking en samenhang tussen de betrokken beleidsterreinen zijn noodzakelijk. De maatregelen moeten alle bronnen van luchtverontreiniging op geïntegreerde wijze aanpakken: vervoer (zowel over de weg als elders), energie (met inbegrip van huisverwarming), landbouw en industrie, waarbij rekening moet worden gehouden met andere relevante aspecten als klimaatverandering of gezondheid. Deze beleidsmaatregelen kunnen wederzijds voordelen opleveren (bijv. energiebesparende maatregelen), maar in sommige gevallen kan het beleid (bijv. bevordering van de verbranding van biomassa of ondersteuning van dieselauto's) negatieve gevolgen hebben voor de luchtkwaliteit. Synergieën moeten worden benut en contraproductieve bepalingen moeten worden vermeden. Alle relevante maatregelen van de Europese Green Deal moeten worden aangegrepen om de huidige luchtkwaliteitsdoelstellingen te helpen verwezenlijken: niet alleen het actieplan om de vervuiling tot nul terug te dringen, maar ook de biodiversiteitsstrategie voor 2030, de strategie "van boer tot bord", het actieplan voor de circulaire economie, duurzame en slimme mobiliteit en de klimaatwet.

23. De landbouw is tot nu toe de minst efficiënte sector als het gaat om het terugdringen van de uitstoot (ammoniak is een precursor van fijnstof). Hoewel maatregelen ter beperking van de emissies in de landbouw reeds beschikbaar zijn en technisch en economisch levensvatbaar zijn, worden dergelijke maatregelen nog niet op grote schaal toegepast. Het GLB, dat een aantal keer is hervormd met het oog op een grotere milieuduurzaamheid, zou deze doelstellingen beter moeten dienen. Tijdens de onderhandelingen over de toekomst van het GLB na 2020 moeten nieuwe of strengere maatregelen worden overwogen, met inbegrip van bijvoorbeeld milieuregelingen.

24. Het voornemen van de Europese Commissie om verdere maatregelen te nemen met het oog op mobiliteit zonder uitstoot is lovenswaardig. Harmonisatie van lage en nog meer nul-emissiezones in heel Europa moet worden overwogen. In het besef dat de afgenomen vervuiling in de afgesloten gebieden tijdens COVID-19 tijdelijk is, hebben de steden al maatregelen genomen om het effect van het verkeer te verminderen: trottoirs zijn verbreed, micromobiliteitsstroken aangelegd, snelheidslimieten verlaagd enz. Ook werd duidelijk dat dringend (EU-)financiering moet gaan naar openbaarvervoerbedrijven om ze overeind te houden, voertuigenparken te vernieuwen ten gunste van minder vervuilende vervoermiddelen en een verschuiving naar particulier gemotoriseerd vervoer te voorkomen. Wanneer strengere emissienormen voor benzine- en dieselveertuigen worden overwogen en voorgesteld, moet rekening worden gehouden met het concurrentievermogen van de Europese fabrikanten. Het CvdR vraagt tevens om een uitfasering van verbrandingsmotoren in het wegverkeer en juicht het toe dat bepaalde lidstaten, regio's en steden al een einddatum hebben vastgesteld voor de goedkeuring van auto's met een verbrandingsmotor. Het is tegen premies voor de aanschaf van auto's met een dergelijke motor. Het CvdR stelt onder meer voor om emissievrije voertuigtechnologie verder te bevorderen en de investeringen in het Europese spoorwagennet te versnellen, ook als een van de mogelijke haalbare alternatieven voor forenzen.

25. Ook zij gewezen op het probleem van de verwarming van woningen met vaste brandstoffen. De bestaande wetgeving inzake ecologisch ontwerp lijkt geen passende oplossing te bieden. Het CvdR verwacht dan ook dat de Europese Commissie deze kwestie aanpakt via initiatieven op het gebied van duurzame producten in het kader van de strategie voor een circulaire economie. Bovendien is gedegen steun nodig voor mensen met een laag inkomen (energiearmoede), niet alleen om oude apparaten te vervangen, maar ook om ervoor te zorgen dat de werking en het onderhoud van energie-efficiëntere toestellen betaalbaar blijven. Ook moeten ad-hocstimulansen voor de renovatie van gebouwen worden overwogen om hun energieprestaties te verbeteren. Ook zou de Europese Commissie moeten overwegen om regels in te voeren m.b.t. de kwaliteit van brandstoffen voor verwarming van woningen; zij zou daartoe de nodige (financiële) stimulansen moeten creëren.

26. De lidstaten worden aangemoedigd om hun nationale programma's voor de bestrijding van luchtverontreiniging met spoed uit te voeren en te actualiseren en om de bijdragen van lokale en regionale overheden mee te nemen bij het opstellen en herzien van de programma's.

Publieke betrokkenheid

27. Er moet meer gebruik worden gemaakt van bestaande IT-oplossingen, mobiele telefoontoepassingen en andere relevante instrumenten om het publiek te informeren en de "onzichtbare moordenaar" zichtbaar te maken, zodat het publiek zich beter bewust wordt van de problematiek. De informatie moet gemakkelijk te begrijpen en toegankelijk zijn en moet ook gezondheidsaspecten omvatten. De huidige website van de Europese index voor luchtkwaliteit ⁽⁷⁾ geeft uitgebreide informatie over de luchtkwaliteit in Europa, maar is relatief onbekend en moet meer bekendheid krijgen. De website moet ook worden verbeterd door middel van modellen met informatie over de luchtkwaliteit voor regio's, kleinere dorpen en plattelandgebieden, waar de luchtkwaliteit niet wordt gemeten door meetstations.

⁽⁷⁾ <http://airindex.eea.europa.eu>

28. Het zou een goede zaak zijn de inspanningen op het gebied van burgerwetenschap te intensiveren. Burgerwetenschapstoepassingen kunnen monitoringgegevens niet vervangen, daar zij aanzienlijk minder betrouwbare gegevens leveren — een aspect dat duidelijk gemaakt moet worden aan het publiek — maar kunnen deze wel aanvullen door informatie met een hogere resolutie te verstrekken over trends op het gebied van luchtverontreiniging, waarbij het publiek actief wordt betrokken en het bewustzijn van de bevolking wordt vergroot. Onderzoeksactiviteiten ter verbetering van de betrouwbaarheid van (goedkope) sensoren moeten worden ondersteund en versneld. Ook het huidige werk van het Europees Comité voor normalisatie (CEN) op het gebied van normen voor compacte luchtkwaliteitsmonitoring en luchtkwaliteitsmodellen is belangrijk en wordt toegejuicht.

29. Het is zaak het grote publiek te informeren over zowel problemen als verbeteringen die de mogelijke positieve resultaten van de maatregelen aantonen, met inbegrip van het potentieel van vervuilingsvrije vormen van energie, zoals hernieuwbare of kernenergie, zodat lidstaten en lokale en regionale overheden een draagvlak voor de maatregelen kunnen creëren.

30. Burgers dienen een belangrijke rol te spelen bij het terugdringen van de luchtvervuiling, met name door hun eigen gedrag in veel verschillende aspecten van hun leven te veranderen, zoals mobiliteit, verwarming, voedsel, maar ook consumptie in het algemeen, waarvan velen van hen zich nog grotendeels niet bewust zijn (hoewel het bewustzijn van het publiek binnen de EU aanzienlijk varieert). Daar de vermindering van de uitstoot afhankelijk is van deze bijdrage, moeten burgers in een vroeg stadium van de ontwikkeling van luchtkwaliteitsplannen en -maatregelen nauwer bij de besluitvorming worden betrokken. Voorts moeten de luchtkwaliteitsplannen, naast regelgevende maatregelen, ook maatregelen omvatten die het bewustzijn en de gedragsveranderingen in de mobiliteit van de burgers bevorderen en ondersteunen, zoals terugdringing van het autogebruik. Lokale en regionale overheden kunnen een en ander faciliteren via initiatieven als ClairCity. Het CvdR dringt echter ook aan op erkenning en brede verspreiding van lokale initiatieven waarbij de burgers worden betrokken, zoals het planten van bomen en het creëren van groene muren in de steden en het reinigen en koelen van de stedelijke lucht.

Harmonisatie-, begeleidings- en uitvoeringshandelingen

31. Het CvdR pleit voor verdere richtsnoeren voor luchtkwaliteitsrapportage en -modellen die specifiek voor lokale en regionale overheden zijn opgesteld, gezien hun belangrijke rol op dit gebied. Bij rapportage-instrumenten (met inbegrip van e-rapportage) moet rekening worden gehouden met de behoeften van de lokale overheden. Lokale overheden beschikken wellicht niet altijd over personeel met de nodige technische vaardigheden of het vereiste Engelse taalniveau. Ter verbetering van de e-rapportage moet worden gekeken naar de specifieke kenmerken van lokale en regionale gebruikers en moet de samenhang tussen de aan de lokale en regionale overheden toegewezen rapportagetaken en hun bevoegdheden en middelen in deze sector worden gewaarborgd.

Deelname aan netwerken en initiatieven

32. Er is reeds een groot aantal initiatieven en netwerken dat zich bezighoudt met de aanpak van luchtvervuiling (het partnerschap voor de luchtkwaliteit in het kader van de stedelijke agenda, het deskundigenpanel in het kader van het VN/ECE-verdrag inzake de luchtkwaliteit voor schone lucht in steden⁽⁸⁾, het EU-forum voor schone lucht, het Burgemeestersconvenant enz.). Veel van deze initiatieven hebben een aanzienlijke toegevoegde waarde voor het beleid inzake schone lucht en het CvdR zou lokale en regionale overheden willen aanmoedigen om meer betrokken te zijn bij deze activiteiten op EU-niveau.

33. Het Green City Accord (GCA), het nieuwe initiatief van de Europese Commissie om de uitvoering van de EU-milieuwetgeving te verbeteren, is een goede zaak. Het GCA of het door het CvdR en de Europese Commissie opgerichte technisch platform voor samenwerking op milieugebied zou een nuttig instrument kunnen zijn om lokale en regionale overheden op basis van hun behoeften te oriënteren op de beste initiatieven. Deze platformen moeten er ook toe bijdragen beschikbare instrumenten, richtsnoeren of andere relevante steun van het VN/ECE-Verdrag inzake de luchtkwaliteit, de Europese Commissie en haar Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek, het Europees Milieuagentschap of andere netwerken of organisaties die lokale en regionale overheden kunnen helpen bij hun inspanningen ter verbetering van de luchtkwaliteit, te verzamelen en te classificeren. Tevens moet worden voorzien in specifieke expertise en technische ondersteuning (bijv. ontwikkeling van lokale emissie-inventarissen, aanwijzing van lage-emissiezones, gebruik van Sherpa-modellen enz.) voor lokale en regionale overheden die opleiding moeten kunnen krijgen om deze instrumenten te gebruiken.

Volgende stappen

34. Het CvdR dringt er bij de Europese Commissie op aan om bepaalde aspecten van de emissieregels op EU-niveau verder aan te scherpen en verdere stappen te ondernemen om te zorgen voor doeltreffende en betere horizontale en verticale samenwerking. Ook zouden de lidstaten en lokale en regionale overheden betere samenwerkings- en communicatiemethoden moeten vinden.

⁽⁸⁾ Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand.

35. Er moet gemakkelijk toegankelijke financiering voor luchtkwaliteit ter beschikking worden gesteld van lokale overheden en geaccrediteerde luchtkwaliteitsorganisaties die verantwoordelijk zijn voor luchtkwaliteitsplannen in aangewezen luchtkwaliteitszones, waarbij voorrang moet worden gegeven aan zones met een hogere luchtverontreiniging.

36. Coördinatie en beheer zijn geboden van relevante netwerken, initiatieven, instrumenten en richtsnoeren die al een bron van brede kennis en ervaring zijn en die lokale en regionale overheden kunnen helpen om op basis van aanvullende technische expertise en richtsnoeren hun inspanningen voor schonere lucht te verbeteren.

Brussel, 2 juli 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

**Advies van het Europees Comité van de Regio's — Naar een stappenplan voor schone waterstof —
De bijdrage van lokale en regionale overheden aan een klimaatneutraal Europa**

(2020/C 324/07)

Rapporteur:	Birgit HONÉ (DE/PSE), minister voor Bondsangelegenheden en Europese Zaken en Regionale Ontwikkeling (Nedersaksen)
Referentiedocument:	initiatiefadvies

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Belang voor een klimaatneutrale EU 2050

1. is er zeer mee ingenomen dat de Europese Raad de doelstelling van een klimaatneutrale EU tegen 2050 onderschrijft en dat de Europese Commissie met haar voorstel voor de Europese klimaatwet deze doelstelling in de EU-wetgeving wil verankeren ⁽¹⁾.
2. Met name na de COVID-19-crisis is het belangrijk om tot ecologisch en sociaal duurzame groei te komen. De Europese Green Deal ⁽²⁾, met energie- en hulpbronnefficiënte, klimaatvriendelijke technologische en sociale innovaties moet de kern vormen van het economisch herstel na de COVID-19-pandemie. Schone waterstof als zo'n technologie van de toekomst moet nu in de EU krachtig worden bevorderd.
3. Het is dan ook verheugend dat de Commissie nu al gevolg geeft aan het verzoek in dit advies om een EU-waterstofstrategie ⁽³⁾ voor te leggen. Voorts is het positief dat het herziene voorstel voor het meerjarig financieel kader 2021-2027 van de EU, samen met het wederopbouwplan, het mogelijk maakt om een schone waterstofeconomie op te bouwen. De Raad en het Europees Parlement worden verzocht deze mogelijkheden in het wetgevingsproces te behouden.
4. De doelstelling van klimaatneutraliteit impliceert een volledige transformatie van de elektriciteits-, koelings- en warmtevoorziening en vergt met name ingrijpende veranderingen in de industrie en het vervoer. Er zullen veel verschillende technologische oplossingen nodig zijn op basis van hernieuwbare energie. Om vaart te zetten achter veelbelovende technologieën moeten deze echter ook gericht ondersteund kunnen worden. Schone waterstof en afgeleide synthetische grond- en brandstoffen ⁽⁴⁾ zullen in de toekomst onmisbaar zijn om het doel van klimaatneutraliteit te bereiken en hebben daarom specifieke steun nodig. In dit verband moet bijzondere nadruk worden gelegd op groene waterstof uit hernieuwbare energiebronnen.
5. In dit vroege stadium van de marktontwikkeling is een open benadering van de mogelijke toepassingen van schone waterstof aan te bevelen, daar het realistisch is te denken dat schone waterstof in veel sectoren een bijdrage kan leveren. Naarmate de markt zich ontwikkelt zal de aandacht op veelbelovende toepassingen moeten worden geconcentreerd.
6. In dit verband zij erop gewezen dat schone waterstof en e-brandstoffen door omzettingsverliezen efficiëncynadelen hebben ten opzichte van rechtstreeks gebruik van hernieuwbare elektriciteit, wat bij veel toepassingen waarschijnlijk ook nog op de lange termijn tot hogere kosten zal leiden. Prioritaire toepassingsgebieden voor schone waterstof/e-brandstoffen op middellange tot lange termijn zijn dan ook gebieden waar waterstof als grondstof wordt gebruikt, waar

⁽¹⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor de totstandbrenging van klimaatneutraliteit en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1999 (Europese klimaatwet) (COM(2020) 80 final).

⁽²⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — De Europese Green Deal (COM(2019) 640 final).

⁽³⁾ Zie Routekaart — Ares(2020)2722353

⁽⁴⁾ Eenvoudigheidshalve wordt hieronder voor synthetische brandstoffen de term "e-brandstoffen" gebruikt.

energie-efficiëntiemaatregelen en directe elektrificatie geen oplossing bieden (bijv. ammoniak- en staalproductie, zwaar transport en langeafstandsvervoer, hoge-temperatuurprocessen, seizoensgebonden elektriciteitsopslag), en verwarming van de bebouwde omgeving/stadsverwarming, wanneer warmtepompen of warmteverdeelnetten niet doeltreffend zijn.

7. De Commissie zou het productiepotentieel voor groene waterstof in de EU, ook in de minder ontwikkelde NUTS 2-regio's, en in aangrenzende regio's (bijv. het Midden-Oosten en Noord-Afrika — MENA) moeten laten onderzoeken, met bijzondere aandacht voor de concurrentie van rechtstreeks gebruik van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, omdat uitgebreide en gedetailleerde kennis van het realiseerbare potentieel voor verschillende scenario's een belangrijke basis vormt voor de totstandbrenging van een groene waterstofeconomie in Europa. Voorts kan worden nagegaan in welke mate blauwe waterstof een tussenoplossing kan vormen.

8. De lidstaten zouden de bevordering van een groene waterstofeconomie moeten opnemen in de actualisering van hun nationale energie- en klimaatplannen (NECP's) in 2023, en in nauwe samenwerking met alle belanghebbenden geïntegreerde nationale waterstofstrategieën met uitvoeringsmaatregelen moeten opstellen. Bij de ontwikkeling en uitvoering van deze projecten moeten de lidstaten nauw samenwerken met de regionale en lokale overheden of hun nationale en regionale verenigingen en met de wetenschap. Elke lidstaat zou het productiepotentieel van groene waterstof moeten onderzoeken.

Duurzaamheidsaspecten

9. Op lange termijn is alleen waterstof die door elektrolyse van water met behulp van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen gegenereerd wordt (groene waterstof) een duurzame methode voor de productie van waterstof. Bij de opbouw van een waterstofeconomie moet groene waterstof daarom een centrale plaats krijgen in de inspanningen van de EU en de lidstaten. Totdat er voldoende hoeveelheden beschikbaar zijn, kunnen technologische overgangso oplossingen — bijv. blauwe waterstof — helpen om de CO₂-uitstoot van de bestaande waterstofproductie te verminderen. Bij de ontwikkeling van een waterstofeconomie moet worden gegarandeerd dat de omschakeling naar groene waterstof niet wordt belemmerd. Overgangso oplossingen moeten ten opzichte van groene waterstof daadwerkelijk significante voordelen bieden in termen van kosten en uitvoeringstempo en mogen geen langetermijnafhankelijkheid doen ontstaan.

10. Een uitgebreide en transparante duurzaamheidsclassificatie en -certificering van waterstof/e-brandstoffen is net zo noodzakelijk als een alomvattend en verplicht gebruik van de daaruit ontwikkelde certificaten. Een markt voor groene waterstof kan alleen tot stand komen via veeleisende, duidelijke en gedifferentieerde certificaten waarmee ook een onderscheid kan worden gemaakt tussen blauwe en groene waterstof. Het CvdR dringt er bij de Commissie op aan om in het kader van het Europees Regelgevend Forum voor gas (Forum van Madrid) het proces van de indeling van gassen kordaat voort te zetten en spoedig een voorstel voor een indelings- en certificeringssysteem in te dienen, dat strookt met de bestaande wetgeving inzake het bewijs van hernieuwbare energie; in dit verband zou moeten worden overwogen om de bestaande parallelle systemen van garanties van oorsprong (artikel 19 RED II) en duurzaamheidscertificaten (artikelen 25-31 RED II) samen te voegen. De Commissie dient zich in te zetten voor de internationale verspreiding van het nog in te stellen Europese systeem van certificaten/garanties van oorsprong.

De bijzondere rol van de regio's

11. Groene waterstof biedt mogelijkheden voor decentrale productie en gebruik en kan daarom deel uitmaken van een meer decentrale toekomstige energievoorziening, zoals beschreven in de langetermijnstrategie van de Commissie "Een schone planeet voor iedereen" ⁽⁵⁾, die ook door het CvdR onderschreven wordt ⁽⁶⁾. Groene waterstof kan de regionale en lokale ontwikkeling bevorderen omdat in de regio's en gemeenten belangrijke delen van de waardeketen kunnen worden gecreëerd, met positieve gevolgen voor de werkgelegenheid en kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) tot gevolg. Bovendien kan de overtollige warmte uit de productie van groene waterstof worden gebruikt voor de lokale en regionale warmtevoorziening en kan waterstof als bijproduct van bepaalde processen in het kader van hergebruik van waterstof lokaal en regionaal worden gebruikt.

⁽⁵⁾ COM(2018) 773 final.

⁽⁶⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs door middel van een innovatieve en duurzame energietransitie op regionaal en lokaal niveau (PB C 39 van 5.2.2020, blz. 72); Advies van het Europees Comité van de Regio's over de sociaal-economische structurele verandering van steenkoolregio's in Europa (PB C 404 van 29.11.2019, blz. 58).

12. Lokale en regionale overheden spelen zonder meer een cruciale rol bij de tenuitvoerlegging van de waterstofeconomie. Veel lokale en regionale overheden ontwikkelen waterstofstrategieën, steunprogramma's voor groene waterstof en concrete projecten, bijv. in het kader van het "European Hydrogen Valleys Partnership" ⁽⁷⁾. Gezien hun grondige kennis van de lokale omstandigheden, hun banden met lokale actoren, hun toezicht op plannings- en goedkeuringsprocessen en verschillende regionale en lokale stimulerende en financieringsmogelijkheden, overheidsopdrachten en bevoegdheden op het gebied van beroeps- en academisch onderwijs en opleiding zijn lokale en regionale overheden onmisbare actoren voor de ontwikkeling van de markt.

13. De regio's kunnen een belangrijke verbindende rol spelen bij de ontwikkeling van regionale strategieën en steunprogramma's voor groene waterstof die gericht zijn op de geïntegreerde ontwikkeling van regionale waardeketens voor groene waterstof. De nabijheid van productie en gebruik maakt het hun mogelijk om eerst regionale waterstofnetwerken op te bouwen, die na verloop van tijd kunnen worden uitgebreid. De grootschalige centrale waterstofvoorziening in industrieclusters kan worden afgestemd op de decentrale vraag vanuit de industrie, de transport- en de gebouwensector en kan het netwerk in de omgeving van industrieclusters in balans brengen, op regionaal, nationaal en internationaal niveau (koppeling van sectoren). Vestigingen in de buurt van havens kunnen in dit verband zeer aantrekkelijk zijn, aangezien zij op lange termijn ook gunstig zijn voor de invoer van waterstof/e-brandstoffen. Het CvdR dringt er bij de Europese Commissie op aan om de ontwikkeling en uitvoering van dergelijke regionale strategieën en programma's voor de waardeketens en clusters voor groene waterstof te ondersteunen.

Coördinatie van de marktontwikkeling

14. Een markt voor groene waterstof is ondenkbaar zonder aanzienlijke investeringen, ook van de particuliere sector. Deze investeringen kunnen er alleen komen als er vertrouwen is in de marktontwikkeling op lange termijn. Ambitieuze en bindende doelstellingen, een duidelijk rechtskader, een expliciete strategie en een concreet stappenplan voor groene waterstof kunnen vertrouwen helpen opbouwen.

15. De Commissie wordt opgeroepen om in de aangekondigde EU-waterstofstrategie met name voor groene waterstof een EU-brede visie voor 2030 en 2050 te formuleren en om te schetsen hoe zij groene waterstof wil toepassen, deze op de markt wil brengen en de verdere innovatie wil bevorderen, rekening houdend met de aanbevelingen van dit advies.

16. De Commissie zou met een EU-waterstofstrategie moeten komen met een geïntegreerd stappenplan dat wetgevende en niet-wetgevende maatregelen omvat voor de ontwikkeling van een Europese waterstofeconomie en een interne markt voor waterstof, met de nadruk op groene waterstof, voortbouwend op de aanbevelingen van dit advies en die van het Strategisch Forum voor belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang. De EU-waterstofstrategie moet ambitieuze doelstellingen voor groene-waterstofproductiecapaciteit omvatten, uitgaande van een analyse van het regionale productiepotentieel en gericht zijn op een systematische uitbreiding van de productie en het gebruik van waterstof door de totstandbrenging van passende waardeketens. Ze moet bijdragen aan de EU-brede coördinatie van de ontwikkeling van vraag, aanbod en infrastructuur, alsmede aan de coördinatie van regelgevingsactiviteiten en promotie op het niveau van de EU, de lidstaten en de lokale en regionale overheden, rekening houdende met de geschetste verbindende rol van de regio's bij de opschaling van de productie en de toepassing van groene waterstof in de transitie op het vlak van energie en industriële grondstoffen.

17. De ontwikkeling van een groene waterstofeconomie is essentieel voor het door de European Green Deal beoogde duurzame industriebeleid. De technologie voor elektrolyse moet op gigawattschaal worden gebracht wil groene waterstof betaalbaar worden. Dit is een kans (ook op het vlak van werkgelegenheid) voor de waterstofindustrie in de EU-lidstaten, en effent het pad voor wereldwijde export. Het CvdR dringt er bij de Europese Commissie op aan om dit te bevorderen. Het benadrukt dat de Europese regio's — samen met de industrie — moeten worden betrokken bij de ontwikkeling van sectoroverschrijdende waterstofwaardeketens die vraag, aanbod en infrastructuur met elkaar verbinden. De Commissie wordt opgeroepen om in het kader van de tenuitvoerlegging van de nieuwe industriestrategie voor Europa ⁽⁸⁾ leidende markten voor groene waterstoftechnologieën en -systemen en het gebruik daarvan voor klimaatneutrale productie, met name in de staal-, cement- en chemische industrie te bevorderen. De aangekondigde EU strategie voor schoon staal moet spoedig door de Commissie worden goedgekeurd en de nadruk leggen op het gebruik van groene waterstof.

⁽⁷⁾ Dat onder het platform voor slimme specialisatie (S3P) valt.

⁽⁸⁾ COM(2020) 102 final.

18. Het CvdR is zeer verheugd over de oprichting van de Europese alliantie voor schone waterstof die in de nieuwe industriestrategie voor Europa is aangekondigd. Deze alliantie moet zo snel mogelijk worden opgezet, toegespitst zijn op groene waterstof en de EU helpen om m.b.t. deze sleuteltechnologie een voortrekkersrol te spelen door bij te dragen aan de coördinatie en uitwisseling van kennis en ervaring. Regio's en kmo's moeten consequent bij de Alliantie worden betrokken, zoals door de Commissie is aangekondigd.

19. De toenemende sectorintegratie door het gebruik van dezelfde energiebronnen vereist een sterkere systemische benadering van de sectoren. De strategie voor een geïntegreerd energiesysteem en de EU-waterstofstrategie⁽⁹⁾ van de Europese Commissie moeten de aandacht vestigen op het systemische belang van groene waterstof ten opzichte van andere vormen van energie voor sectorintegratie, zoals elektriciteit, hernieuwbare gassen en e-brandstoffen, in het toekomstige energie- en economische systeem, alsook uitvoeringsmethoden voorstellen die het systeem ten goede komen. Zij moeten manieren laten zien voor de systeemgerichte implementatie ervan, hoe een goed functionerende waterstofmarkt snel kan worden gecreëerd door middel van aangepaste en nieuwe marktregels, die enerzijds een dynamische ontwikkeling van de productie en het gebruik van waterstof mogelijk maakt en anderzijds goed geïntegreerd is met de elektriciteits- en gasmarkt.

Ondersteunende kaderwetgeving en infrastructuurontwikkeling in het kader van de Europese Green Deal

20. De dynamische uitbreiding van het aandeel van hernieuwbare energie in de elektriciteitsopwekking vormt de basis voor de ontwikkeling van de markt voor groene waterstof in Europa. De richtlijn inzake hernieuwbare energie (RED II) moet worden herzien in aansluiting op de aanscherping van de EU-klimaatdoelstellingen voor 2030, waarbij met name de EU-doelstelling voor het aandeel van hernieuwbare energie in het bruto-eindverbruik van energie dienovereenkomstig moet worden opgetrokken. Het CvdR pleit bij de lidstaten en de lokale en regionale overheden voor ambitieuze regionale en nationale doelstellingen voor de uitbreiding van hernieuwbare energiebronnen, alsmede van onshore windenergie en zonne-energie. Verwacht wordt dat de door de Commissie aangekondigde strategie voor offshore-windenergie een impuls zal geven aan deze sector, onder meer via de financiering van innovatieprojecten voor de productie van groene waterstof op zee.

21. De Commissie zou na moeten gaan of RED II en gedelegeerde handelingen voldoende stimulansen bieden voor het gebruik van e-brandstoffen op basis van industriële CO₂-emissies of koolstofafvang en -gebruik (CCU) in een overgangsfase. Er moet echter voor worden gezorgd dat dubbele telling van broeikasgasemissiereducties wordt vermeden, evenals het volledig meetellen van e-brandstoffen als "hernieuwbaar".

22. Gepleit wordt voor een snelle uitwerking van gedelegeerde handelingen in het kader van RED II, die duidelijkheid verschaffen over de indeling van de voor de productie van waterstof gebruikte netstroom (artikel 27 RED II) en minimumeisen voor de vermindering van broeikasgasemissies van synthetische brandstoffen (artikel 25 RED II).

23. Indien elektriciteit van het net wordt gebruikt om waterstof te produceren, moet de elektrolyse worden uitgevoerd op een manier die ten dienste staat van het net en het systeem (vraagzijdebeheer). De waterstofstrategie van de EU en die op nationaal en regionaal niveau dienen het creëren van extra capaciteit voor de opwekking van groene elektriciteit ten behoeve van de elektrolyse te omvatten.

24. De internalisering van de externe kosten creëert eerlijke concurrentievoorwaarden voor de verschillende energiebronnen en vergroot de economische aantrekkelijkheid van groene waterstof. Een uitgebreide herziening van de energiebelastingrichtlijn is dan ook een goede zaak met het oog op de harmonisatie van de energiebelasting met de doelstellingen van de Europese Green Deal, en op het opnemen van waterstof en e-brandstoffen in het toepassingsgebied van de richtlijn. Het CvdR moedigt de lidstaten aan de bestaande speelruimte voor groene belastingheffing te benutten en extra inkomsten te gebruiken om de belastingdruk op koolstofarme elektriciteit te verlagen.

25. De EU-regeling voor de handel in emissierechten (EU-ETS) biedt belangrijke stimulansen voor de vermindering van de broeikasgasemissies in energie-intensieve industrieën (bijv. de chemische en de staalindustrie), waarvoor groene waterstof belangrijke decarbonisatiemogelijkheden biedt. Bij de herziening van de richtlijn inzake de handel in emissierechten moet rekening worden gehouden met de nieuwe klimaatdoelstellingen voor 2030, bijvoorbeeld door de lineaire reductiefactor te verhogen. De investeringszekerheid zou kunnen worden vergroot door aan de EU-ETS een minimumprijs toe te voegen.

26. Het CvdR steunt de ontwikkeling van een passend, met de WTO verenigbaar systeem voor koolstofcorrectie aan de grens⁽¹⁰⁾ voor producten die worden ingevoerd uit derde landen waarvan de productie gepaard gaat met een hoge CO₂-uitstoot en die onderhevig zijn aan sterke internationale concurrentie. Een dergelijk systeem zou, in combinatie met een aangepast EU-ETS, stimulansen kunnen bieden voor het gebruik van groene waterstof in energie-intensieve industrieën.

⁽⁹⁾ Routekaart van de Europese Commissie — Ares(2020)2722353.

⁽¹⁰⁾ Zie Inception Impact Assessment — Ares(2020)1350037.

27. De Commissie zou de verordening betreffende de trans-Europese energie-infrastructuur (TEN-E)⁽¹¹⁾ en de EU-regels voor de Europese gasmarkt, in de eerste plaats de EU-gasrichtlijn 2009/73/EG⁽¹²⁾, moeten herzien om de dynamische ontwikkeling van een groene waterstofeconomie met waterstofvervoer in de gehele EU mogelijk te maken. Dit omvat bijvoorbeeld ook de definitie van uniforme en duidelijke normen (bijv. het toelaatbare aandeel van waterstof in het aardgasnet), de bijhorende aanpassing van de criteria voor projecten van gemeenschappelijk belang (PGB) volgens TEN-E, de gecoördineerde planning van stroom- en gasinfrastructuur, de herbesteding van bestaande gasinfrastructuur, alsook de formulering van duidelijke regels toevoer van gecertificeerde waterstof uit hernieuwbare energiebronnen naar het aardgasnet. Ook is er behoefte aan ontwikkeling van de regelgevingsbasis voor openbare waterstofnetwerken met niet-discriminerende toegang daartoe. Het CvDR wijst erop dat de oprichting en uitbreiding van goed uitgeruste waterstofnetwerken een belangrijke voorwaarde is om ervoor te zorgen dat waterstof in zuivere vorm beschikbaar is voor prioritaire toepassingen waarvoor geen alternatieven voor waterstof zijn te verwachten.

28. Koolstofarme aandrijftechnologieën voor vrachtwagens, touringcars en binnenschepen, zoals elektromotoren die via waterstofbrandstofcellen of bovenleidingen van stroom worden voorzien, moeten een veel hogere prioriteit krijgen bij de herziening van de verordening betreffende het trans-Europese vervoersnetwerk (TEN-V). De ontwikkeling van de relevante infrastructuur, in eerste instantie langs de kernnetwerkcorridors, is een voorwaarde voor de verspreiding van deze technologieën. De Connecting Europe Facility (CEF) moet hiervoor voldoende middelen beschikbaar stellen. De herziening van de richtlijn betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen biedt de mogelijkheid om concrete eisen te stellen wat betreft de dichtheid van het netwerk van waterstoftankstations in de lidstaten.

29. De Commissie wordt verzocht de aanleg van pijpleidingsinfrastructuur voor het vervoer van waterstof te steunen (aanleg van nieuwe pijpleidingen of ombouw van bestaande aardgastransportpijpleidingen), alsook de aanleg van opslaginfrastructuur. De ontwikkeling en financiering van grensoverschrijdende waterstofinfrastructuur tussen industriële clusters biedt economische kansen. Met het oog op de ruimtelijke ordening en kosteneffectiviteit zou samenwerking met andere sectoren waar nieuwe energie-infrastructuur nodig is een goede zaak zijn.

30. In het kader van haar aangekondigde strategie voor duurzame en intelligente mobiliteit moet de Commissie prioriteit geven aan het gebruik van groene waterstof en e-brandstoffen als aanvulling op elektrische mobiliteit op het gebied van zwaar vrachtvervoer, openbaar personenvervoer, scheepvaart en luchtvervoer. Dit vereist een duidelijk en betrouwbaar stappenplan en een Europees regelgevingskader om het gebruik van emissiearme voertuigen binnen de bestaande tolheffingssystemen te stimuleren.

Steun door middel van financiële en regelgevende maatregelen en staatssteun

31. De totstandbrenging van een groene waterstofeconomie, met name de uitbreiding van de productie, moet met overheidsmiddelen worden ondersteund, aangezien groene waterstof momenteel economisch niet rendabel is. Het CvDR wijst erop dat er bij de herziening van de richtsnoeren inzake staatssteun voor milieubescherming en energie speelruimte moet worden gehandhaafd of vergroot om de ontwikkeling van de markt in een vroeg stadium te stimuleren.

32. Bij de productie van groene waterstof zijn zowel investerings- als elektriciteitskosten relevante kostencomponenten. In principe zijn instrumenten aan zowel de aanbod- als de vraagzijde beschikbaar om de productie van groene waterstof te bevorderen, die afhankelijk van hun opzet vergelijkbare effecten kunnen hebben. Investeringssubsidies en terugleverpremies zijn mogelijke instrumenten aan de aanbodzijde. Ervaringen in de elektriciteitssector hebben geleerd dat over een bepaalde periode gegarandeerde opbrengsten de productiecapaciteit kunnen helpen verhogen. Om toch concurrentiedruk te creëren, kunnen zowel de terugleverpremies als de investeringssubsidies van meet af aan worden aanbesteed.

33. Regulerende maatregelen kunnen de vraag naar groene waterstof in bepaalde sectoren of toepassingsgebieden aanzwengelen, wat op zijn beurt de uitbreiding van de productie kan stimuleren. Doelstellingen m.b.t. broeikasgas-emissiereducties in relevante sectoren kunnen, in combinatie met instrumenten zoals verplichte bijmengingsquota (bijv. voor lucht- en zeevervoer), broeikasgasreductiequota voor brandstof distributeurs of CO₂-vlootlimieten (bijv. voor vrachtwagens, touringcars of binnenschepen) kunnen een betrouwbare vraag naar groene waterstof of e-brandstoffen

⁽¹¹⁾ Zie Inception Impact Assessment — Ares(2020)2487772.

⁽¹²⁾ Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG (PB L 211 van 14.8.2009, blz. 94)

genereren. De lidstaten worden in dit verband opgeroepen om bij de tenuitvoerlegging van EER II gebruik te maken van de bestaande wettelijke mogelijkheden om groene waterstof/e-brandstoffen te bevorderen. Een alternatief voor toepassingen waarvoor momenteel al grote hoeveelheden waterstof nodig zijn, zijn de zogenaamde Carbon Contracts for Difference (CCfD), die het verschil tussen de werkelijke broeikasgasvermijdingskosten voor de gebruikers en de huidige CO₂-prijs compenseren.

34. Ook overheidsopdrachten kunnen een reële en voorspelbare vraag genereren. Lokale en regionale overheden kunnen hierbij een belangrijke rol spelen, aangezien wagenparken van lokale overheden en gemeentelijke bedrijven (bijv. straatreiniging, afvalverwijdering, openbaar vervoer en taxi's) steeds meer interessante toepassingen voor groene waterstof en andere klimaatneutrale aandrijftechnologieën vormen.

35. Het CvdR is ingenomen met de initiatieven om belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang (Important Project of Common European Interest, IPCEI) voor groene waterstof te ontwikkelen en spoort de Commissie aan om een rechtskader voor IPCEI-projecten voor groene waterstof vast te stellen. De lidstaten worden aangespoord om er vervolgens gebruik van te maken, zodat de weg wordt vrijgemaakt voor grootschalige demonstratieprojecten. Speciale aandacht moet uitgaan naar het creëren van synergie tussen de vele belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang op het gebied van waterstof, om te voorkomen dat de ontwikkeling van de waardeketen van groene waterstof wordt geconfronteerd met het dilemma van “de kip en het ei”.

36. De steun voor demonstratieprojecten op het gebied van groene waterstof moet worden uitgebreid via het Innovatiefonds en het Moderniseringsfonds, gefinancierd door het EU-ETS. Ook moet groene waterstof gericht worden bevorderd via het InvestEU-programma. De lidstaten en regio's worden aangemoedigd om in de komende financieringsperiode gebruik te maken van de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI-fondsen), met inbegrip van Interreg, om bij te dragen aan de opbouw en versterking van regionale, lokale en interregionale waterstofclusters. Er moet op alle niveaus worden gezorgd voor synergie tussen deze fondsen, het IPCEI, CEF en de financiering van onderzoek.

37. Verheugend is het nieuwe financieringsbeleid van de Europese Investeringsbank (EIB) voor de energiesector, met inbegrip van het ontwerp van nieuwe financieringsmethoden in het kader van het InnovFin-adviesprogramma. De EIB zou in dit verband aanzienlijke steun moeten verlenen aan groene waterstof, met financieringsmethoden die ook ten goede komen aan kmo's en lokale en regionale overheden of hun ontwikkelingsbanken.

38. Een éénloketsysteem (onestopshop) op EU-niveau zou de toegang tot projectfinanciering voor bedrijven, met inbegrip van kmo's, en voor regio's en steden aanzienlijk kunnen vergemakkelijken.

39. De lidstaten wordt aanbevolen om, in nauwe samenwerking met lokale en regionale overheden of hun nationale en regionale verenigingen, de EU-financiering aan te vullen met nationale programma's voor grootschalige demonstratieprojecten en 'living labs', alsmede voor nationale netwerken en uitwisseling tussen waterstofregio's.

40. Er zijn langetermijnsignalen nodig om de financiële en kapitaalstromen van de particuliere sector te sturen in de richting van investeringen in een groene ommezwaai naar een groene waterstofeconomie, ook ten behoeve van innovatieve kmo's. In dit verband wordt verwacht dat de Commissie hiervoor steun zal verlenen in het kader van de aangekondigde strategie voor duurzame financiering.

Onderzoek en innovatie

41. Ook tijdens de grootschalige invoering van productie en toepassing van groene waterstof spelen onderzoek en innovatie een doorslaggevende rol. Ze moeten erop gericht zijn de kosten in alle onderdelen van de waardeketen te verminderen en de controleerbaarheid, de efficiëntie en de levensduur van de installaties te verbeteren. Het CvdR beveelt daarom aan om in het Horizon Europa-programma, met inbegrip van de “Green Deal Missions”, het strategisch plan voor energietechnologie (SET-plan) en de Europese Innovatieraad expliciet aandacht te besteden aan groene waterstof.

42. Het CvdR is ingenomen met het voorstel van de Commissie om in het kader van Horizon Europa een Europeespartnerschap voor schone waterstof ten uitvoer te leggen als opvolger van de Gemeenschappelijke Onderneming Brandstofcellen en Waterstof (FCH) ⁽¹³⁾. Het beveelt aan om de financiële middelen van het partnerschap te verhogen ten opzichte van de FCH, en daarnaast ook de mechanismen en de structuur ervan te verbeteren, zodat meer

⁽¹³⁾ Zie Inception Impact Assessment — Ares(2019)4972390.

demonstratieprojecten kunnen worden ondersteund, ook in het kader van het Hydrogen Valleys Partnership. De verbetering van de uitwisseling van kennis en ervaring tussen regio's, EU-instellingen, lidstaten en lokale en regionale overheden, alsook tussen bedrijven, moet een belangrijke doelstelling van het partnerschap zijn.

43. De lidstaten en de lokale en regionale overheden worden aangemoedigd om, binnen hun bevoegdheden voor hoger onderwijs en beroepsopleiding, de opleiding van gekwalificeerde vakmensen en wetenschappers in de hele waardeketen voor groene waterstof te bevorderen. Bovendien moeten zij adequate adviesdiensten tot stand brengen en verbeteren, met name voor kmo's. Het CvdR roept de Commissie op zulke inspanningen te ondersteunen, met name in het kader van het nieuwe Europese pact voor vaardigheden en de Europese onderwijsruimte die in de nieuwe industriestrategie voor Europa ⁽¹⁴⁾ zijn aangekondigd.

Internationale dimensie

44. Op de lange termijn zal een aanzienlijk deel van de vraag naar waterstof/e-brandstoffen waarschijnlijk worden gedekt door invoer uit regio's met zeer goede hernieuwbare bronnen. In dat verband moeten ook voor geïmporteerde waterstof/e-brandstoffen ambitieuze duurzaamheidscriteria gelden. De productie van groene waterstof/e-brandstoffen in derde landen en het vervoer naar de EU moeten worden meegenomen in het vereiste stappenplan voor groene waterstof. Voorts moedigt het CvdR de Commissie aan om in een vroeg stadium samen te werken met potentiële exporterende landen, maar ook met andere importerende landen (bijv. Japan), teneinde de gecoördineerde ontwikkeling van een internationale schonewaterstofeconomie met de nadruk op groene waterstof te ondersteunen. Daarnaast moet relevante internationale initiatieven zoals het waterstofinitiatief in het kader van de ministeriële bijeenkomsten over schone energie en "Mission Innovation" kracht worden bijgezet. Zoals al is gebeurd in het geval van het European Hydrogen Valleys Partnership, zouden lokale en regionale overheden hier ook bij betrokken moeten worden.

Brussel, 2 juli 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 102 final.

Advies van het Europees Comité van de Regio's — Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren

(2020/C 324/08)

Rapporteur:	Roby BIWER (LU/PSE), gemeenteraadslid van Bettembourg (Luxemburg)
Referentiedocument:	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Bescherming en herstel van bossen wereldwijd: de actie van de EU opvoeren COM(2019) 352 final

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. juicht het toe dat de Europese Commissie heeft toegezegd er meer voor te zullen ijveren om de bossen in de wereld te beschermen en te herstellen. Wel betreft het CvdR het dat de ingediende voorstellen maar een beperkte reikwijdte hebben.
2. Het CvdR erkent dat de Europese Unie zich er in de afgelopen decennia voor heeft ingezet om het bosareaal te vergroten, onder meer via uitgebreide bebossingsprogramma's, alsook dankzij strenge bosbouwregelgeving van de lidstaten die zorgt voor herbebossing en natuurlijke aangroei. Zorgwekkend is echter het alarmerende tempo van de bosdegradatie in de wereld, vooral wat betreft oerbossen, die zowel ongerepte als beheerde bossen omvatten ⁽¹⁾.
3. Oerbossen zijn belangrijk als "hotspots" voor biodiversiteit; ze leveren ecosysteemdiensten die bijdragen aan de menselijke gezondheid (farmaceutisch gebruik, voeding, geneeskrachtige planten) en sociale inclusie (geestelijke gezondheid, bevordering van de werkgelegenheid in landelijke gebieden, ecotoerisme, enz.). Tevens zijn ze van essentieel belang om het milieu te beschermen tegen woestijnvorming, overstromingen, aantasting van de hydrogeologische structuur, bodemerosie, extreme weersomstandigheden, verlies van neerslag, verontreinigde lucht enz. Het CvdR erkent ook dat duurzaam beheerde bossen, door de mens aangelegde bossen en oude inheemse bossen een bijdrage aan de bescherming en instandhouding van de biodiversiteit leveren.
4. Ontbossing is een zeer complex fenomeen waarbij tal van factoren een rol spelen, met name de toenemende vraag van een groeiende wereldbevolking naar voedsel, diervoeder, bio-energie, hout en andere grondstoffen. Ontbossing vormt de op een na grootste bron van de door de mens veroorzaakte uitstoot van broeikasgassen en is in belangrijke mate verantwoordelijk voor het verlies aan biodiversiteit ⁽²⁾.
5. Preventie van bosverlies kan allerlei voordelen opleveren voor ecosystemen en mensen. Hiermee kan er bijv. toe worden bijdragen om de biodiversiteit in stand te houden, de uitstoot van broeikasgassen te verminderen door middel van koolstofopname — een van de meest doeltreffende maatregelen voor het beperken van de klimaatverandering — ecosysteemdiensten te leveren die duurzame groei kunnen aanzwengelen en een nieuwe bio-bosbouwconomie tot stand te brengen die gebaseerd is op een rationeel en duurzaam gebruik van hulpmiddelen.
6. Het CvdR verzoekt de Commissie en de lidstaten regelgevingsmaatregelen en aanbevelingen die specifiek rekening houden met de nationale, regionale en lokale verschillen voor te stellen om alle vormen van ontbossing en aantasting van de oorspronkelijke bosccosystemen die bijdragen aan koolstofopslag en biodiversiteit doeltreffend te bestrijden, en tevens passende financiële middelen ter beschikking te stellen.
7. Het CvdR onderstreept dat het herstel van bossen, met name in de meest ontboste regio's van Europa, nog steeds een van de meest doeltreffende strategieën is voor de aanpassing aan en beperking van de klimaatverandering. In dit verband kan de uitbreiding van boslandbouwsystemen, waarbij bomen geplant worden op en rond akkerland en grasland, een steeds belangrijkere rol spelen.

⁽¹⁾ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>

⁽²⁾ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378018314365#fig0005>

8. Het CvdR roept op tot beleidssamenhang om de inspanningen, doelstellingen en resultaten op de verschillende beleidsterreinen, waaronder het nieuwe GLB (gemeenschappelijk landbouwbeleid), de internationale verplichtingen van de EU, o.a. de Europese biodiversiteitsstrategie tot 2030, de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering, het handelsbeleid van de EU en de Europese Green Deal, op elkaar af te stemmen in een alomvattende duurzaamheidsstrategie met duidelijke doelstellingen en uitvoeringsmaatregelen, waarbij goed moet worden gezorgd voor een evenwicht tussen sociale, economische en milieuaspecten.

Prioriteit 1: de voetafdruk van de EU-consumptie op het land verkleinen en de consumptie van producten uit ontbossingsvrije toeleveringsketens in de EU garanderen

9. Het verbruik in de EU van producten die afkomstig zijn uit niet-EU-toeleveringsketens zonder ontbossing moet door de EU gegarandeerd worden als een cruciaal onderdeel in het proces van bescherming en herstel van de bossen in de wereld. Het CvdR verzoekt de EU de consumenten centraal te stellen in het proces om invloed uit te oefenen op de markten die van de problematische omvorming van oerbossen afhankelijk zijn voor de productie van op grote schaal gebruikte producten zoals koffie, cacao, palmolie en vee.

10. Het CvdR wijst op de ernstige schendingen van de mensenrechten en de vernietiging van het milieu in de toeleveringsketens van verschillende producten (bijv. sojabonen, palmolie, suiker, cacao, rundvlees, grondstoffen voor biobrandstoffen) en benadrukt dat vrijwillige initiatieven van het particuliere bedrijfsleven en de financiële sector tot dusverre niet toereikend zijn gebleken om de ontbossing in de wereld tot staan te brengen en het tij te keren; daarom dringt het er bij de Commissie op aan de inachtneming van zorgvuldigheidsnormen inzake mensenrechten (HRDD) ⁽³⁾ en milieu verplicht te stellen.

11. In veel EU-lidstaten en -regio's vormen bosbranden de grootste bedreiging voor het behoud van bosesystemen. Het is van cruciaal belang dat lokale en regionale overheden geholpen worden om weerbaarder te worden in geval van rampen, aangezien zij de eerste zijn die moeten reageren. Rampenbeheer door middel van maatregelen van de lokale gemeenschap is de snelste en efficiëntste manier om de door bosbranden veroorzaakte schade binnen de perken te houden.

12. Om consumenten tot actieve betrokkenheid bij de keuze, de bevordering en het gebruik van duurzamere goederen aan te zetten, zou de Commissie diverse maatregelen moeten nemen, met inbegrip van — maar niet beperkt tot — de totstandbrenging van specifieke Europese certificeringsregelingen voor ontbossingsvrije producten, waarbij de reeds bestaande certificeringsregeling voor bosproducten (waarbij het gaat om zowel bosbeheer als de controleketen ⁽⁴⁾) wordt opgenomen in een ruimere beoordeling, die ook van toepassing is op niet-bosproducten, met aandacht voor: duurzaam bosbeheer; bosbeheer- en productiesystemen waarvoor minder natuurlijke hulpbronnen (bijv. water), chemische stoffen (bijv. pesticiden) en energie (fossiele brandstoffen en energie uit niet-hernieuwbare bronnen in het algemeen) nodig zijn; aspecten van het tegengaan van ontbossing bij de productie van niet-bosproducten; de bevordering van producten met een beperkte transportvoetafdruk (bijv. streekmerk, koolstofvoetafdruk); en levenscyclusbeoordelingen van producten om hun impact op het milieu te kwantificeren en hun milieuprestaties onderling te kunnen vergelijken.

13. De Commissie zou haar inspanningen ter bestrijding van illegale houtkap moeten opvoeren door het Flegt-werkplan van de EU voor de periode 2018-2022 (Forest Law Enforcement, Governance and Trade — wetshandhaving, bestuur en handel in de bosbouw) volledig en doeltreffend ten uitvoer te leggen, met name door de implementatie van de houtverordening van de EU te versterken.

14. Het CvdR verzoekt de Commissie om consumenten beter voor te lichten over producten uit duurzame bosbouw en deze meer te promoten, door een specifiek label te ontwikkelen dat het ontbossingscijfer van een product aangeeft en door de reeds beschikbare Europese databank/informatiesystemen (bijv. milieukeur-databank) te verbeteren / hierin ontbossingsvrije producten op te nemen die gemakkelijk te herkennen zijn.

15. Om het vertrouwen in de verstrekte informatie te vergroten zou de Commissie procedures moeten invoeren om na te gaan hoe nauwkeurig de gegevens en beoordelingen in het Europese informatiesysteem zijn. Hierbij moet bijv. gedacht worden aan strenge traceerbaarheidsvereisten die de oorsprong van producten garanderen, en sterkere monitoring- en handhavingssystemen om fraude en verkeerde etikettering van producten te helpen voorkomen. Daarnaast stelt het CvdR voor om na te denken over een ander inkoopbeleid, vooral waar het gaat om landen met een hoog ontbossingstempo en

⁽³⁾ HRDD (*Human Rights Due Diligence*) wordt algemeen opgevat als een middel voor ondernemingen om de negatieve impact van hun activiteiten of die van hun zakenrelaties op de mensenrechten in kaart te brengen, te voorkomen, te beperken en te verantwoorden. <https://corporatejustice.org/priorities/13-human-rights-due-diligence>

⁽⁴⁾ Bijv. Forest Stewardship Council® (FSC®), Programme for the Endorsement of Forest Certification TM (PEFCTM) enz.

een geringe deelname aan certificeringsregelingen en/of veel illegale houtkap. Zo zou onder andere de verplichting kunnen worden opgelegd om te bewijzen dat er sprake is van producten uit duurzame bron, waarbij ook documentatie zou moeten worden verstrekt over de handel in materialen tussen exploitanten en informatie over het inkoopbeleid van alle partners in de toeleveringsketen.

16. Alle instellingen en agentschappen van de EU zouden het goede voorbeeld moeten geven door hun gedrag, aanbestedingen en raamcontracten zodanig te wijzen dat er producten uit duurzame bosbouw worden gebruikt. Voorts verzoekt het CvdR zijn personeelsmedewerkers en leden om hun CO₂-uitstoot als gevolg van vliegreizen die zij voor hun CvdR-werk moeten maken, te compenseren door projecten op het gebied van duurzame bosbouw financieel te steunen.

17. Het CvdR benadrukt dat overheidsopdrachten, die goed zijn voor ongeveer 14 % van het bbp in de EU, een potentieel sterke hefboom bieden om tot leveringscontracten voor duurzamere producten te komen wanneer er bij bedrijven arbeid, goederen of diensten worden aangekocht. Als er in het kader van Richtlijn 2014/24/EU betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten een verbod wordt ingevoerd op de overheidsaankoop van producten die door ontbossing zijn verkregen, kan dat belangrijke positieve effecten hebben op het promoten van producten die geen ontbossing met zich meebrengen.

18. Het stimuleren van een verschuiving in consumentengedrag naar een gezonder en meer op planten gebaseerd eetpatroon met een hoge inname van groenten en fruit (waarvan de teelt moet zijn gecertificeerd als zijnde niet bijdragend tot ontbossing), zodat er wereldwijd minder vlees wordt geconsumeerd, kan de gezondheid van de burgers en de planeet ten goede komen, in overeenstemming met de C40-verklaring Good Food Cities⁽⁵⁾. In dit verband moet rekening worden gehouden met de aanbevelingen in het kader van de “van boer tot bord”-strategie, die mensen ertoe wil aanzetten voor zover mogelijk voor lokale, ecologisch duurzame en gezonde producten te kiezen.

19. Het CvdR spoort de Commissie ertoe aan om synergieën en koppelingen te vinden tussen lopende projecten en initiatieven voor de aanleg van stedelijke of randstedelijke bossen en ecologische corridors op subnationaal, nationaal en Europees niveau en buiten Europa. Die initiatieven kunnen voor de inwoners van de verbonden steden veel ecologische en sociale voordelen hebben (ecosysteemdiensten), zoals schone lucht, regulering van de waterstroming, bodembescherming tegen water- en winderosie, herstel van aangetast land, bestendigheid tegen rampen en klimaatverandering, lagere dagtemperaturen in de zomer, voedselvoorziening, grotere stedelijke biodiversiteit, betere fysieke en mentale gezondheid, hogere vastgoedwaarden enz.

20. De Europese burgers en lokale en regionale overheden, commerciële spelers en belanghebbenden die hun producten op de Europese markt verkopen (bijv. multinationals) moeten bij deze activiteiten worden betrokken. Het CvdR wijst erop dat zij een rol spelen bij de bescherming van de bossen en dat de bedrijfsrapportage over sociale en milieuverantwoordelijkheden transparanter moet worden (overeenkomstig Richtlijn 2014/95/EU).

Prioriteit 2: samenwerken met producerende landen om de druk op bossen te verlagen en om de ontwikkelingssamenwerking van de EU “ontbossingsproof” te maken, en Prioriteit 3: de internationale samenwerking versterken om ontbossing en bosdegradatie te stoppen en het herstel van bossen te stimuleren

21. Ontbossing vindt vooral plaats in niet-EU-landen. Het meeste hout dat in die landen wordt gekapt, wordt lokaal gebruikt en toch wordt er nog steeds weinig in certificeringsregelingen voor hout gestapt omdat de kostprijs daarvoor te hoog is, vooral voor kleine landbouwers, die ook nog moeten concurreren met goedkoper conventioneel of zelfs illegaal gekapt hout. Ook moet specifieke aandacht worden besteed aan de wijze waarop bosbouwproducten die door een groot aantal kleine bedrijven worden geproduceerd, zoals natuurlijke rubber, moeten worden gecertificeerd.

22. Beter milieueducatie in ontwikkelingslanden waar de oerbossen zijn gelegen, is van cruciaal belang om de plaatselijke bevolking meer bewust te maken van het belang van hun eigen milieuhulpbronnen. Als burgers rechtstreeks bij deze milieueducatie-initiatieven worden betrokken, kan dat veel voordelen opleveren, zoals:

a) beter inzicht in het belang van de ecosysteemdiensten die duurzaam beheerde bossen en oerbossen leveren aan de samenleving;

⁽⁵⁾ In het kader van de C40-verklaring Good Food Cities verbinden steden zich ertoe om het voedselaanschaafbeleid af te stemmen op het *Planetary Health Diet* waarbij voedsel idealiter afkomstig is uit de biologische landbouw, en om een algemene stijging van een gezonde, plantaardige voedselconsumptie in onze steden te ondersteunen door af te stappen van niet-duurzame, ongezonde eetpatronen. https://www.c40.org/press_releases/good-food-cities

- b) erkenning van de vele directe en indirecte voordelen van duurzaam bosbeheer;
- c) een grotere kans dat lokale maatregelen om ontbossing en bosdegradatie tegen te gaan voordelen opleveren; meer mogelijkheden om de bescherming van natuurlijke hulpbronnen te vertalen in een duurzaam beheer ervan en daarmee bij te dragen aan groene banen en groene groei voor de plaatselijke bevolking enz.

23. De Europese Commissie zou moeten overwegen of oerbossen als Unesco-werelderfgoed kunnen worden voorgedragen om ze tegen ontbossing te beschermen en zo meer publieke aandacht op de bescherming ervan te vestigen.

24. Naast multifunctionaliteit is ook biodiversiteit een sleutelthema waarmee rekening moet worden gehouden wanneer het beleidskader van de EU inzake bosbouw wordt besproken. Elke keer dat er ontbossing plaatsvindt en een oerbos of een inheems oud bos verdwijnt, gaat dat ten koste van de voor bossen typische biodiversiteit, die maar moeilijk kan worden hersteld omdat de schade door ontbossing groot is.

25. Het CvdR is ingenomen met de nieuwe EU-brede biodiversiteitsstrategie voor 2030 die de EU aanspoort tot ambitieuzere maatregelen om het biodiversiteitsverlies en de aantasting van ecosystemen in heel Europa een halt toe te roepen en wereldwijd het voortouw te nemen bij het aanpakken van de mondiale biodiversiteitscrisis, ook door bijvoorbeeld 30 % van het landoppervlak als beschermd gebied aan te duiden, wettelijk bindende EU-doelstellingen voor natuurherstel in te voeren, de resterende oerbossen en oude bossen in de EU strikter te beschermen, werk te maken van een duurzaam beheer van secundaire bossen⁽⁶⁾, aangetaste ecosystemen en de bodem te herstellen door het herstel van bossen, bodems en wetlands, en in steden groene ruimten te creëren.

26. Er zou veel meer voor moeten worden geijverd om de bosbouwgerelateerde doelstellingen van de nieuwe EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 te halen en om het eens te worden over een ambitieus beleidskader voor de mondiale biodiversiteit dat moet worden goedgekeurd op de komende conferentie van partijen bij het biodiversiteitsverdrag (UN CBD COP 15), ook op basis van de evaluatie van de uitvoering van de strategie tot 2020.

27. Handelsovereenkomsten moeten worden beoordeeld in het licht van de doelstelling om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en dienen gebaseerd te zijn op duurzame ontwikkeling. Het is zaak om de in deze overeenkomsten opgenomen hoofdstukken over duurzaam bosbeheer en bestrijding van ontbossing kracht bij te zetten en om ontbossing op te nemen in milieueffectbeoordelingen. Aangezien de ontbossing in het Braziliaanse Amazonegebied met een 84 %-toename van de regenwoudbranden een recordhoogte heeft bereikt⁽⁷⁾, dringt het CvdR er in dit verband bij de EU en haar lidstaten op aan om de ratificatie van het EU-Mercosur-verdrag op te schorten tot de Braziliaanse overheid de trend ombuigt.

28. Met de EU-bosbouwstrategie voor de periode na 2020 zou de actieve, adaptieve en participatieve bosbouw meer moeten bijdragen aan het behoud en de verbetering van de biodiversiteit, zodat de biodiversiteit en de ecosystemendiensten maximaal voordeel opleveren. Al deze activiteiten en inspanningen moeten ertoe bijdragen dat er in de wereld een ambitieuzer biodiversiteitsbeleid wordt gevoerd. Blijk gevend van verantwoordelijkheidsgevoel zou Europa hierbij het voortouw moeten nemen.

Prioriteit 4: financiering verleggen ter ondersteuning van duurzamer landgebruik, en Prioriteit 5: de beschikbaarheid en kwaliteit van en toegang tot informatie over bossen en toeleveringsketens van grondstoffen ondersteunen. Onderzoek en innovatie ondersteunen

29. De maatregelen die de Commissie heeft genomen om de bossen zowel in de EU als wereldwijd te beschermen en te herstellen, moeten op brede schaal onder de aandacht van de Europese burgers worden gebracht, teneinde het draagvlak voor deze maatregelen te vergroten en ze meer effect te laten sorteren.

30. Het CvdR verzoekt de Commissie een Europese databank op te zetten waarin lopende en vroegere projecten tussen de EU en derde landen en bilaterale projecten tussen EU-lidstaten en derde landen worden opgenomen om de impact ervan op de bossen in de wereld te kunnen beoordelen. Belangrijk is dat lokale en regionale overheden bij de uitvoering van deze projecten een rol spelen.

⁽⁶⁾ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>

⁽⁷⁾ Braziliaans Nationaal Instituut voor Ruimteonderzoek, 2019.

31. De EU zou een strategie voor “industrialisering, digitalisering en decarbonisatie” (IDD) moeten lanceren ter bevordering van vervangende milieuvriendelijke materialen op basis van hout, waarbij de consument wordt geïnformeerd over de herkomst en de koolstofvoetafdruk en waarmee de certificering van “ontbossingsvrije” producten wordt gepromoot, om zo het gebruik ervan in onder meer de bouw- en de textielsector, de chemische industrie en de verpakkingsindustrie aan te moedigen.

32. De EU zou onderzoeks- en monitoringprogramma's zoals Copernicus, het Europees Aardobservatiesysteem en andere monitoringprogramma's voor het toezicht op de toeleveringsketen van grondstoffen verder moeten ontwikkelen, zodat producten waarvan de vervaardiging heeft geleid tot ontbossing of aantasting van het milieu, kunnen worden opgespoord en er een vroegtijdige waarschuwing kan worden gegeven.

33. Gezien het belang van de bescherming en het herstel van de bossen in de wereld verzoekt het CvDR de Commissie te overwegen een Europees bosbouwagentschap op te richten.

Brussel, 2 juli 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Vorbereidende handelingen)

COMITÉ VAN DE REGIO'S

139E ZITTING VAN HET CVDR VIA INTERACTIO (HYBRIDE VERGADERING), 30.6.2020-2.7.2020

Advies van het Europees Comité van de Regio's over het dienstenpakket: het actuele standpunt van de lokale en regionale overheden

(2020/C 324/09)

Rapporteur:	Jean-Luc VANRAES (BE/Renew E.), lid van de gemeenteraad van Ukkel
Referentiedocumenten:	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot invoering van een Europese e-kaart voor diensten en de bijbehorende administratieve faciliteiten COM(2016) 824 final Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake het juridische en operationele kader van de Europese e-kaart voor diensten ingevoerd bij Verordening... [ESC Regulation] COM(2016) 823 final Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende een evenredigheidsbeoordeling voorafgaand aan een nieuwe reglementering van beroepen COM(2016) 822 final Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de handhaving van Richtlijn 2006/123/EG betreffende diensten op de interne markt, tot vaststelling van een kennisgevingsprocedure voor vergunningstelsels en vereisten met betrekking tot diensten en tot wijziging van Richtlijn 2006/123/EG en Verordening (EU) nr. 1024/2012 betreffende administratieve samenwerking via het Informatiesysteem interne markt COM(2016) 821 final Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's inzake aanbevelingen voor hervorming van de reglementering van professionele dienstverlening COM(2016) 820 final

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Voltooiing van de interne markt voor diensten: belangrijk en urgent

1. onderkent dat de interne markt een belangrijk wapenfeit is van de EU en ten grondslag ligt aan het Europese concurrentievermogen, de welvaart en het welzijn van de consument. Bovendien draagt een goed functionerende interne markt op regionaal en lokaal niveau bij aan economische groei, innovatie en werkgelegenheid en hebben regionale en lokale overheden er als belangrijke openbare aanbesteders baat bij, ook in de dienstverlening.
2. De interne markt is nog lang niet af en blijft op forse belemmeringen stuiten. De tenuitvoerlegging en verdere verdieping ervan vergen op alle bestuursniveaus een grotere inzet van de institutionele actoren, en het is met name aan de lidstaten om die tenuitvoerlegging efficiënt te laten verlopen.
3. Beleidsvoorstellen voor de interne markt kunnen belangrijke territoriale gevolgen hebben die goed tegen het licht moeten worden gehouden. Territoriale effectbeoordelingen helpen alle mogelijke effecten van wetgevingsvoorstellen op evenwichtige wijze in kaart te brengen, waarbij tal van aspecten worden belicht, en zijn van essentieel belang voor veel regio's die niet rechtstreeks bij het wetgevingsproces zijn betrokken, maar de wetgeving wel ten uitvoer leggen. Het CvDR verklaart zich eens te meer bereid om met zijn expertise aan deze beoordelingen bij te dragen.
4. Bij de tenuitvoerlegging van de interne markt moet het beginsel van lokaal zelfbestuur zoveel mogelijk worden geëerbiedigd. Volgens het Europees Handvest inzake lokale autonomie⁽¹⁾ behoren lokale overheden tot de belangrijkste pijlers van elke democratische staatsvorm, leveren het behoud en de versterking van lokale autonomie een belangrijke bijdrage aan de opbouw van een Europa waarin democratie en decentralisatie van de macht centraal staan, en betekent dit dat lokale overheden dienen te beschikken over een ruime mate van autonomie als het aankomt op hun verantwoordelijkheden, de manier waarop zij deze uitoefenen en de middelen die zij nodig hebben om zich van hun taken te kwijten.
5. Er zou moeten worden gekeken naar een meer gedecentraliseerde tenuitvoerlegging van de interne markt waarbij, naar het voorbeeld van de gedecentraliseerde verantwoordelijkheid voor de toepassing van de EU-mededingingsregels, het toezicht en de controle op de toepassing van de EU-wetgeving worden toevertrouwd aan agentschappen van de lidstaten. Zo'n gedecentraliseerde aanpak zou op alle niveaus de administratieve lasten helpen verminderen en er bovendien voor zorgen dat de lidstaten zich meer verantwoordelijk voelen voor de interne markt, wat cruciaal is voor de goede werking ervan.
6. De grootste economische belemmeringen doen zich nog voornamelijk gelden in de dienstensector.
7. Deze vormt een belangrijk onderdeel van de Europese economie en is als zodanig goed voor ongeveer 70 % van zowel het bbp als de werkgelegenheid⁽²⁾. Haar productiviteit neemt echter maar langzaam toe en de concurrentie is zwak; bovendien is er een zeer divers aanbod aan dienstensectoren die allemaal hun eigen kenmerken hebben. De intracommunautaire handel in diensten is drie keer zo gering als de intracommunautaire handel in goederen, en daarin lijkt vooralsnog geen verbetering te komen.
8. beklemtoont dat de slechte prestaties van de sector met name te wijten zijn aan ongerechtvaardigde belemmeringen voor de grensoverschrijdende dienstverlening, die op hun beurt voornamelijk het gevolg zijn van onderling verschillende nationale regels en procedures. Als deze belemmeringen worden weggenomen, krijgen dienstverleners en klanten meer mogelijkheden om het potentieel van de interne markt ten volle te benutten. Bij verdere actie moet worden uitgegaan van de aangetoonde behoeften van dienstverleners. Een meer sectorspecifieke aanpak zou nodig kunnen zijn met het oog op de enorme verscheidenheid in de dienstensector en de regionale en lokale overheden zouden een belangrijke rol kunnen spelen bij het oplossen van eventuele problemen.
9. Diensten leveren als onderdeel van mondiale waardeketens een belangrijke intermediaire input aan de economie en competitieve diensten, met name zakelijke diensten, zijn van cruciaal belang voor de productiviteit en het kostenconcurrentievermogen in andere sectoren, zoals de industrie, die weer van vitaal belang zijn voor de regionale en lokale economieën.

⁽¹⁾ Raad van Europa, 1985.

⁽²⁾ Werkdocument van de diensten van de Commissie — Prestatieverslag eengemaakte markt 2019, SWD(2019) 444 final.

10. Tien jaar na de inwerkingtreding van de dienstenrichtlijn moet worden vastgesteld dat de mogelijkheden van deze richtlijn om het vrije verkeer van diensten te verruimen nog niet volledig zijn benut en dat dienstverleners in allerlei sectoren nog steeds op tal van barrières stuiten wanneer zij zich willen vestigen in een andere lidstaat of tijdelijk grensoverschrijdende diensten willen verlenen. Als de belemmeringen voor grensoverschrijdende handel en investeringen in diensten binnen het bestaande kader van de dienstenrichtlijn worden aangepakt, kan dat naar schatting tot 1,7 % extra groei van het bbp van de EU opleveren.

11. Van de wetgevingsvoorstellen van de Commissie in het dienstenpakket heeft slechts één het gehaald, namelijk de richtlijn betreffende een evenredigheidstoetsing voorafgaand aan een nieuwe reglementering van beroepen. Voor de voorstellen voor de Europese e-card voor diensten is het wetgevingsproces vastgelopen, en met de behandeling van de ontwerp-richtlijn tot vaststelling van een kennisgevingsprocedure voor vergunningstelsels en eisen met betrekking tot diensten is nauwelijks vooruitgang geboekt.

12. De Commissie zou de meest voorkomende bedrijfs- en beroepsactiviteiten van elke lidstaat, die al zouden kunnen profiteren van de huidige dienstenrichtlijn, moeten doorlichten, zodat zo snel mogelijk een uitputtend overzicht van de onnodige kosten en belemmeringen waar ondernemers mee te maken hebben, wordt verkregen. Ook zou de Commissie met spoed een aanbeveling moeten opstellen die conform artikel 6 van de richtlijn voorziet in een standaard voor het éénloketsysteem, zodat de lidstaten één gemeenschappelijk model hebben waarmee dienstverrichters zo goed mogelijk in hun eigen taal kunnen worden geholpen, zoals dat ook al het geval is op het gebied van technische voorschriften, met grote efficiëntie en de laagst mogelijke vertaalkosten.

13. Het arrest van het Hof van Justitie in de zaak Visser Vastgoed⁽³⁾ zou grote consequenties kunnen hebben voor lokale en regionale overheden. Hier moet dan ook EU-wetgeving voor komen, en de voorgestelde kennisgevingsrichtlijn biedt daarvoor het juiste kader.

14. De gevolgen van de zaak Visser Vastgoed beperken zich mogelijk niet tot de kennisgevingsverplichtingen inzake bestemmingsplannen die betrekking hebben op retaildiensten, maar zouden weleens verder kunnen reiken.

15. Een goed functionerende interne markt is van groot belang voor grensregio's. In dat verband kunnen EU-instrumenten voor grensoverschrijdende samenwerking, zoals EGTS'en⁽⁴⁾, een nuttige rol spelen.

Europese e-kaart voor diensten

16. Het Europees Parlement heeft het voorstel van de Commissie voor de e-card voor diensten verworpen en heeft verzocht om intrekking van het dossier door de Europese Commissie; de Raad heeft over dit dossier geen gemeenschappelijk standpunt bereikt. Er zij aan herinnerd dat de maatregelen in de huidige dienstenrichtlijn, zoals de individuele contactpunten, correct moeten worden uitgevoerd om bedrijven die grensoverschrijdende diensten verlenen, te helpen.

17. Het CvdR wijst de medewetgevers op het oorspronkelijke idee achter deze e-card, namelijk dat grensoverschrijdende dienstverleners, en dan met name het mkb, bij het afhandelen van administratieve formaliteiten op minder rompslomp en lagere kosten kunnen rekenen, en merkt op dat het voorstel in dit opzicht geen succes is gebleken.

18. Zonder de invoering van zo'n e-card voor diensten blijven hun kosten voor het afhandelen van dergelijke formaliteiten even hoog, terwijl de e-card die nu juist zou moeten halveren, iets waar het mkb veel baat bij zou hebben.

19. Het CvdR herinnert er daarom eens te meer aan dat er gezien de onnodige kosten waarmee dienstverleners te maken hebben een forse administratieve vereenvoudiging nodig is, maar wijst erop dat de juridische, technische en administratieve lasten van de invoering van de e-card voor lokale en regionale overheden wel in verhouding moeten staan tot de verwachte voordelen.

⁽³⁾ Gevoegde zaken C-360/15 en C-31/16, arrest van 30 januari 2018.

⁽⁴⁾ Europese groeperingen voor territoriale samenwerking:

20. Het CvdR wijst de medewetgevers erop dat lidstaten volgens de dienstenrichtlijn geen eisen mogen stellen die gelijkwaardig zijn aan eisen waaraan een dienstverlener in een andere lidstaat al heeft voldaan. In de praktijk wordt hier echter onvoldoende de hand aan gehouden en worden dienstverleners dus vaak met dezelfde eisen geconfronteerd als binnenlandse ondernemingen, ook al hebben zij in hun eigen lidstaat al aan gelijkwaardige of soortgelijke eisen voldaan.

21. Dat de onderhandelingen over de voorgestelde procedure voor de e-card voor diensten zijn vastgelopen, is met name te wijten aan de complexe regels voor samenwerking tussen de nationale autoriteiten en de daaruit voortvloeiende administratieve last. Het CvdR verzoekt de Europese Commissie daarom de regels voor samenwerking tussen autoriteiten in toekomstige voorstellen eenvoudig en duidelijk te houden.

22. Dat de vereisten inzake rechtsvorm en aandeelhouderschap van lidstaat tot lidstaat danig uiteenlopen, is ook nog steeds een belemmering voor de vrijheid van vestiging in de sector zakelijke dienstverlening.

23. Bovendien kost het dienstverleners die hun diensten in een andere lidstaat willen aanbieden grote moeite om een wettelijk verplichte beroepsaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten.

24. Nationale sectorale wetten maken niet altijd het noodzakelijke onderscheid tussen de eisen voor dienstverleners die zich willen vestigen en de eisen voor dienstverleners die slechts tijdelijk grensoverschrijdende diensten willen verlenen, wat leidt tot onzekerheid en onevenredig zware wettelijke eisen voor grensoverschrijdende dienstverleners.

25. Bovengenoemde belemmeringen bestaan helaas nog steeds, ook binnen het kader dat de dienstenrichtlijn biedt, en ze blijven daardoor mede debet aan de geringe integratie van diensten in de interne markt.

26. De andere instellingen doen er daarom goed aan om tot een gezamenlijke aanpak te komen van de kwesties waarvoor het wetgevingsvoorstel inzake de e-card bedoeld is, zodat een betere tenuitvoerlegging op basis van de dienstenrichtlijn mogelijk wordt.

27. De verschillende criteria die de lidstaten hanteren voor de deelname van dienstverleners aan aanbestedingen kunnen de werking van de interne markt in de weg staan. Daarom moet het potentieel van EU-instrumenten worden benut om deze criteria waar mogelijk op één lijn te brengen.

28. Het CvdR vestigt de aandacht op de bepalingen in de dienstenrichtlijn die, via een convergentie van de beroepsregels op Europees niveau, tot meer grensoverschrijdende activiteiten en tot de ontwikkeling van een volwaardige interne markt voor diensten moeten leiden. De Europese Commissie doet er goed aan om met voorstellen te komen die op Europese schaal opererende beroepsverenigingen ertoe aanzetten om meer van deze mogelijkheden gebruik te maken, zodat dienstverrichters gemakkelijker hun recht op vrij verkeer kunnen uitoefenen.

29. Het CvdR beklemtoont het belang van de dienstenrichtlijn en de bijdrage ervan aan het vrije verkeer van diensten in de interne markt, maar wil er wel op wijzen dat het voor overheden en bedrijven, met name kleine en middelgrote ondernemingen, geen sinecure is om de bepalingen van de richtlijn toe te passen.

Kennisgevingsprocedure

30. Het arrest van het Hof van Justitie in de zaak Visser Vastgoed kan rechtsonzekerheid met zich meebrengen voor lokale en regionale overheden⁽⁵⁾, met name wat de verplichte kennisgeving betreft, mede omdat het weleens niet alleen zou kunnen gelden voor retaildiensten en ruimtelijke ordening, maar ook voor andere regelgevingsactiviteiten van lokale en regionale overheden.

(5) Er zijn meer dan 95 000 gemeenten in de EU, met enorme verschillen in omvang en capaciteit. In Duitsland en Oostenrijk samen zouden tot 250 000 lokale ruimtelijke plannen in principe onder de dienstenrichtlijn en de bijbehorende kennisgevingsverplichting kunnen vallen (tussentijds verslag van 15 januari 2020 van een in opdracht van het CvdR op te stellen studie naar de gevolgen van de kennisgevingsrichtlijn voor lokale en regionale overheden in het licht van het arrest van het Hof van Justitie van januari 2018).

31. De verbetering van de kennisgevingsprocedure in het kader van het dienstenpakket is een kans om oplossingen te vinden voor de implicaties van het arrest van het Hof van Justitie. De medewetgevers zouden vooral moeten proberen om tijdens de huidige onderhandelingen over de kennisgevingsprocedure met dergelijke oplossingen te komen, die er ook voor moeten zorgen dat de procedure de nodige rechtszekerheid biedt
32. In het licht van het arrest van het Hof van Justitie hebben veel lokale en regionale overheden niet genoeg capaciteit en middelen voor de administratieve rompslomp die de huidige wettelijke kennisgevingsverplichting met zich meebrengt. Bij een nieuwe kennisgevingsprocedure moet daarmee rekening worden gehouden, zodat die rompslomp tot een minimum wordt beperkt.
33. De inspanningen die de kennisgevingsverplichtingen vereisen moeten in verhouding staan tot de toegevoegde waarde die zij hebben voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de dienstenrichtlijn. De meeste lokale en regionale regelingen hebben namelijk een verwaarloosbaar effect op de interne markt hebben en stroken waarschijnlijk toch wel met de eisen van de dienstenrichtlijn.
34. Een nieuwe kennisgevingsprocedure mag er nooit toe leiden dat de goedkeuring van lokale en regionale regelgeving onnodige vertraging oploopt, aangezien dat nadelig is voor alle betrokken partijen en een belemmering vormt voor economische activiteiten en investeringen (bijvoorbeeld in de detailhandel en de daarmee samenhangende vastgoedontwikkeling).
35. In een nieuwe kennisgevingsprocedure moet er gezorgd worden voor transparantie van de kant van de Europese Commissie, die ook open moet staan voor dialoog, met name tijdens de fase waarin zij nagaat of een lokale of regionale regeling in overeenstemming is met de dienstenrichtlijn.
36. Het CvdR dringt aan op een efficiënte tenuitvoerlegging van de dienstenrichtlijn. De Europese Commissie zou daarom een reeks kwantitatieve en/of kwalitatieve criteria moeten opstellen aan de hand waarvan zich laat bepalen welk type lokale en regionale regelgeving kan worden vrijgesteld van de verplichte kennisgeving in het kader van de dienstenrichtlijn, zonder dat zo'n vrijstelling de tenuitvoerlegging van de richtlijn in de weg staat.
37. De Europese Commissie zou op basis van kwantitatieve en/of kwalitatieve criteria moeten onderzoeken in hoeverre bepaalde onderdelen, waaronder kennisgeving, gedecentraliseerd kunnen worden. Dat zou de tenuitvoerlegging namelijk efficiënter kunnen maken en kunnen bijdragen tot een nauwkeuriger weging van het regionale en lokale publieke belang. Op die manier worden ook het beginsel van lokaal zelfbestuur en het subsidiariteitsbeginsel geëerbiedigd.
38. Het CvdR benadrukt het belang van de beginselen van non-discriminatie, evenredigheid en openbaar belang in de dienstenrichtlijn en wijst er wat lokale en regionale regelgeving betreft op dat in overweging 9 van deze richtlijn regels betreffende ruimtelijke ordening en de ontwikkeling of het gebruik van grond uitdrukkelijk van het toepassingsgebied ervan worden uitgesloten.

Brussel, 1 juli 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

Advies van het Europees Comité van de Regio's — Europese klimaatwet: een kader voor de totstandbrenging van klimaatneutraliteit vaststellen

(2020/C 324/10)

Rapporteur:	Juan Manuel MORENO BONILLA (ES/EVP), minister-president van Andalusië
Referentiedocument:	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor de totstandbrenging van klimaatneutraliteit en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1999 (Europese klimaatwet) COM(2020) 80 final

I. AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Wijzigingsvoorstel 1

Overweging 5

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(5) Met het klimaatbeleid van de Unie en de lidstaten moet ernaar worden gestreefd de bevolking, de planeet, het welzijn, de welvaart, de gezondheid, de voedselsystemen, de integriteit van ecosystemen en de biodiversiteit te beschermen tegen de dreiging van de klimaatverandering, in het kader van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs. Het klimaatbeleid moet eveneens de welvaart maximaliseren binnen de grenzen van onze planeet, de veerkracht vergroten en de kwetsbaarheid van de samenleving voor de klimaatverandering verminderen.</p>	<p>(5) Met het klimaatbeleid van de Unie, de lidstaten en regionale en lokale overheden moet ernaar worden gestreefd de bevolking, de planeet, het welzijn, de welvaart, de gezondheid, de voedselsystemen, de integriteit van ecosystemen en de biodiversiteit te beschermen tegen de dreiging van de klimaatverandering, in het kader van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs. Het klimaatbeleid moet eveneens de welvaart maximaliseren binnen de grenzen van onze planeet, de veerkracht vergroten en de kwetsbaarheid van de samenleving voor de klimaatverandering verminderen.</p>

Motivering

Regionale en lokale actie is van cruciaal belang voor het bereiken van de doelstelling van klimaatneutraliteit, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs en volledig in overeenstemming met de in de overweging genoemde doelstellingen. Als zodanig is het een onachtzaamheid om regionale en lokale overheden niet in de overweging op te nemen.

Wijzigingsvoorstel 2

Overweging 14

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(14) Aanpassing is een essentieel onderdeel van het mondiale antwoord op de klimaatverandering op lange termijn. De lidstaten en de Unie moeten dus hun aanpassingsvermogen vergroten, hun veerkracht versterken en hun kwetsbaarheid voor de klimaatverandering verminderen, zoals bepaald in artikel 7 van de Overeenkomst van Parijs, en de gemeenschappelijke baten met andere milieubeleidsinstrumenten en milieuwetgeving maximaliseren. De lidstaten moeten uitgebreide nationale aanpassingsstrategieën en -plannen vaststellen.</p>	<p>(14) Aanpassing is een essentieel onderdeel van het mondiale antwoord op de klimaatverandering op lange termijn. De lidstaten en de Unie moeten dus hun aanpassingsvermogen vergroten, hun veerkracht versterken en hun kwetsbaarheid voor de klimaatverandering verminderen, zoals bepaald in artikel 7 van de Overeenkomst van Parijs, en de gemeenschappelijke baten met andere milieubeleidsinstrumenten en milieuwetgeving maximaliseren. De lidstaten moeten uitgebreide nationale aanpassingsstrategieën en -plannen vaststellen <i>waarin rekening wordt gehouden met de economische, sociale en geografische diversiteit in Europa en het specifieke karakter van zijn ultraperifere regio's.</i></p>

Motivering

Territoriale factoren spelen een cruciale rol bij het maken van de juiste beleidskeuzes om het herstel- en aanpassingsvermogen te versterken. Geografische, sociale, economische en klimaatoverwegingen zijn van fundamenteel belang voor het beoordelen van kwetsbaarheden, het beheren van risico's en het vaststellen van toekomstige scenario's voor klimaatvariabelen. De ontwikkeling van instrumenten voor het voorspellen van klimaatverandering met het oog op de aanpassing aan de klimaatverandering en de bevordering van het herstellvermogen die kunnen worden aangepast aan de verschillende regionale en lokale realiteiten zou een belangrijke stap in de uitwerking van die strategieën zijn.

Wijzigingsvoorstel 3

Overweging 17

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(17) De Commissie heeft in haar mededeling “De Europese Green Deal” aangekondigd voornemens te zijn een beoordeling te maken van de broeikasgasemissiereductiedoelen van de Unie voor 2030, en voorstellen te doen om dat streefdoel te verhogen, teneinde de overeenstemming met de doelstelling van klimaatneutraliteit tegen 2050 te waarborgen. In die mededeling benadrukte de Commissie ook dat alle beleidsinstrumenten van de EU moeten bijdragen aan de doelstelling inzake klimaatneutraliteit, en dat alle sectoren hun steentje moeten bijdragen. Tegen september 2020 moet de Commissie, op basis van een uitgebreide effectbeoordeling en rekening houdend met haar analyse van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen die overeenkomstig Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾ bij de Commissie zijn ingediend, de 2030-streefcijfers van de Unie inzake het klimaat evalueren en mogelijkheden onderzoeken om de emissiereductiedoelen voor 2030 te verhogen zodat emissies tegen die tijd 50 tot 55 % minder zijn dan in 1990. Als de Commissie het nodig acht om het doel van de Unie voor 2030 te wijzigen, moet zij een voorstel doen aan het Europees Parlement en de Raad doen om deze verordening waar nodig te wijzigen. Daarnaast moet de Commissie uiterlijk op 30 juni 2021 beoordelen hoe de Uniewetgeving ter uitvoering van die doelstelling gewijzigd zou moeten worden om emissies te bereiken die 50 tot 55 % minder zijn dan in 1990.</p> <p>⁽¹⁾ Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 1).</p>	<p>(17) In die mededeling benadrukte de Commissie ook dat alle beleidsinstrumenten van de EU moeten bijdragen aan de doelstelling inzake klimaatneutraliteit, en dat alle sectoren hun steentje moeten bijdragen. Zo snel mogelijk en uiterlijk begin september 2020 moet de Commissie, op basis van een uitgebreide effectbeoordeling en rekening houdend met haar analyse van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen die overeenkomstig Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾ bij de Commissie zijn ingediend, de 2030-streefcijfers van de Unie inzake het klimaat evalueren en mogelijkheden onderzoeken om de emissiereductiedoelen voor 2030 te verhogen zodat emissies tegen die tijd minstens 55 % minder zijn dan in 1990. Als de Commissie het nodig acht om het doel van de Unie voor 2030 te wijzigen, moet zij een voorstel doen aan het Europees Parlement en de Raad doen om deze verordening waar nodig te wijzigen. Daarnaast moet de Commissie uiterlijk op 30 juni 2021 beoordelen hoe de Uniewetgeving ter uitvoering van die doelstelling gewijzigd zou moeten worden om emissies te bereiken die minstens 55 % minder zijn dan in 1990.</p> <p>⁽¹⁾ Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 1).</p>

Motivering

Om voor een groen Europees herstelplan te zorgen en er zeker van te zijn dat de investeringen van vandaag leiden tot het bereiken van de doelen voor 2030 en uiteindelijk van die voor 2050, moet de effectbeoordeling van het wetgevingskader voor 2030 ambitieus zijn en zo snel mogelijk worden gepubliceerd.

Wijzigingsvoorstel 4

Overweging 18

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(18) Om ervoor te zorgen dat de Unie en de lidstaten op koers blijven om de doelstelling inzake klimaatneutraliteit te verwezenlijken en vooruitgang te boeken op het gebied van aanpassing aan de klimaatverandering, moet de Commissie regelmatig de vooruitgang beoordelen. Indien de collectieve vooruitgang van de lidstaten met betrekking tot klimaatneutraliteit of aanpassing aan de klimaatverandering onvoldoende is, of indien maatregelen van de Unie onverenigbaar zijn met de doelstelling inzake klimaatneutraliteit of ontoereikend zijn om het vermogen tot aanpassing te vergroten, de veerkracht te versterken of de kwetsbaarheid te verminderen, moet de Commissie overeenkomstig de Verdragen de nodige maatregelen nemen. De Commissie moet ook regelmatig de relevante nationale maatregelen beoordelen, en aanbevelingen doen indien zij vaststelt dat de maatregelen van een lidstaat onverenigbaar zijn met de doelstelling inzake klimaatneutraliteit of ontoereikend zijn om het vermogen tot aanpassing te vergroten, de veerkracht te versterken en de kwetsbaarheid voor de klimaatverandering te verminderen.</p>	<p>(18) Om ervoor te zorgen dat de Unie en de lidstaten op koers blijven om de doelstelling inzake klimaatneutraliteit te verwezenlijken en vooruitgang te boeken op het gebied van aanpassing aan de klimaatverandering, moet de Commissie regelmatig de vooruitgang meten en beoordelen en alle relevante feiten beschikbaar stellen voor het publiek. Indien de collectieve vooruitgang van de lidstaten met betrekking tot klimaatneutraliteit of aanpassing aan de klimaatverandering onvoldoende is (omdat de doelstellingen niet op tijd of niet in kwantitatieve zin worden gehaald), of indien maatregelen van de Unie onverenigbaar zijn met de doelstelling inzake klimaatneutraliteit voor 2050 of ontoereikend zijn om het vermogen tot aanpassing te vergroten, de veerkracht te versterken of de kwetsbaarheid te verminderen, moet de Commissie overeenkomstig de Verdragen de nodige maatregelen nemen. De Commissie moet ook regelmatig de relevante nationale maatregelen beoordelen, en aanbevelingen doen indien zij vaststelt dat de maatregelen van een lidstaat onverenigbaar zijn met de doelstelling inzake klimaatneutraliteit of ontoereikend zijn om het vermogen tot aanpassing te vergroten, de veerkracht te versterken en de kwetsbaarheid voor de klimaatverandering te verminderen.</p>

Motivering

Een doeltreffende monitoring van de geboekte vooruitgang kan goed zijn voor de zichtbaarheid en de transparantie van en het nemen van verantwoordelijkheid voor de inspanningen om klimaatneutraliteit te bereiken. Daartoe moeten de verkregen feiten te allen tijde beschikbaar zijn, en niet alleen in periodieke verslagen. Ook het tijdschema moet hier specifiek worden vermeld.

Wijzigingsvoorstel 5

Overweging 20

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(20) Aangezien burgers en gemeenschappen een belangrijke rol spelen in het aansturen van de transitie naar klimaatneutraliteit, moet een krachtig publiekelijk en maatschappelijk engagement voor klimaatactie worden bevorderd. De Commissie moet daarom met alle geledingen van de samenleving in gesprek gaan, teneinde iedereen de mogelijkheid en de gelegenheid te geven om actie te ondernemen met het oog op een klimaatneutrale en klimaatbestendige samenleving, onder meer door een Europees klimaatpact te lanceren.</p>	<p>(20) Aangezien burgers en gemeenschappen een belangrijke rol spelen in het aansturen van de transitie naar klimaatneutraliteit, moet een krachtig publiekelijk en maatschappelijk engagement voor klimaatactie worden bevorderd. De Commissie moet daarom met alle geledingen van de samenleving in gesprek gaan, teneinde de samenwerking in beide richtingen, uitwisseling van informatie en gezamenlijke inspanningen voor bewustwording te bevorderen met het oog op een klimaatneutrale en klimaatbestendige samenleving, onder meer door het Europees klimaatpact te lanceren als een innovatief bestuursinstrument om zowel de lokale en regionale overheden als het maatschappelijk middenveld en de burgers in het algemeen bij een en ander te betrekken.</p>

Motivering

De totstandbrenging van een klimaatneutrale en -bestendige samenleving moet beginnen bij de uitwisseling van informatie en maatschappelijke bewustwording. De versterking van deze instrumenten kan door de Commissie worden gestuurd via het ontwerp en de uitvoering van haar algemene, transversale beleid, terwijl de voorgestelde acties juist moeten zijn toegesneden op het sectorale beleid dat overheden op nationaal, regionaal en lokaal niveau, in voorkomend geval, willen uitvoeren.

Wijzigingsvoorstel 6

Overweging 21

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(21) Om te zorgen voor vertrouwen en voorspelbaarheid voor alle economische actoren, met inbegrip van ondernemingen, werknemers, investeerders en consumenten, om te waarborgen dat de transitie naar klimaatneutraliteit onomkeerbaar is, om te zorgen voor een geleidelijke vermindering van emissies, en om te helpen bij de beoordeling van de samenhang van de maatregelen en van de vooruitgang met betrekking tot de doelstelling inzake klimaatneutraliteit, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie handelingen vast te stellen om een traject af te bakenen aan de hand waarvan tegen 2050 klimaatneutraliteit in de Unie tot stand wordt gebracht. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.</p>	<p>(21) Om te zorgen voor vertrouwen en voorspelbaarheid voor alle economische actoren, met inbegrip van ondernemingen, werknemers, investeerders en consumenten, om te waarborgen dat de transitie naar klimaatneutraliteit onomkeerbaar is, om te zorgen voor een geleidelijke vermindering van emissies, en om te helpen bij de beoordeling van de samenhang van de maatregelen en van de vooruitgang met betrekking tot de doelstelling inzake klimaatneutraliteit, stelt de Europese Commissie een traject voor aan de hand waarvan tegen 2050 klimaatneutraliteit in de Unie tot stand wordt gebracht. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij het formuleren van haar voorstel tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau en met de overheden van de lidstaten, waaronder de regionale en lokale overheden.</p>

Motivering

Er moet overal worden geschrapd dat het traject door middel van gedelegeerde handelingen wordt afgebakend. De Commissie moet zich ertoe beperken om het traject voor te stellen en de vorderingen te beoordelen.

Wijzigingsvoorstel 7

Artikel 2, lid 2

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>2. De relevante instellingen van de Unie en de lidstaten nemen de nodige maatregelen, respectievelijk op het niveau van de Unie en op nationaal niveau, om de collectieve verwezenlijking van de in lid 1 genoemde doelstelling inzake klimaatneutraliteit mogelijk te maken, rekening houdend met het belang van de bevordering van rechtvaardigheid en solidariteit tussen de lidstaten.</p>	<p>2. De relevante instellingen van de Unie en de lidstaten nemen de nodige maatregelen, respectievelijk op het niveau van de Unie en op nationaal niveau, om de collectieve tenuitvoerlegging van de in lid 1 genoemde doelstelling inzake klimaatneutraliteit in Europese steden en regio's mogelijk te maken, rekening houdend met het belang van de bevordering van rechtvaardigheid en solidariteit tussen de lidstaten.</p>

Motivering

De tenuitvoerlegging van de klimaatwetgeving leunt vooral op Europese steden en regio's. Daarom is het raadzaam de formulering te wijzigen.

Wijzigingsvoorstel 8

Artikel 2, lid 3

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>3. Tegen september 2020 beoordeelt de Commissie in artikel 2, lid 11, van Verordening (EU) 2018/1999 bedoelde 2030-streefcijfers voor klimaat en energie van de Unie in het licht van de in artikel 2, lid 1, bedoelde doelstelling inzake klimaatneutraliteit, en onderzoekt zij de mogelijkheden voor nieuwe emissiereductiedoelen voor 2030 om emissies te bereiken die 50 tot 55 % minder zijn dan in 1990. Indien de Commissie van mening is dat het noodzakelijk is de betreffende streefcijfers te wijzigen, doet zij waar passend voorstellen aan het Europees Parlement en de Raad.</p>	<p>3. Zo snel mogelijk, en uiterlijk begin september 2020 beoordeelt de Commissie in artikel 2, lid 11, van Verordening (EU) 2018/1999 bedoelde 2030-streefcijfers voor klimaat en energie van de Unie in het licht van de in artikel 2, lid 1, bedoelde doelstelling inzake klimaatneutraliteit, en onderzoekt zij de mogelijkheden voor nieuwe emissiereductiedoelen voor 2030 om emissies te bereiken die ten minste 55 % minder zijn dan in 1990. Indien de Commissie van mening is dat het noodzakelijk is de betreffende streefcijfers te wijzigen, doet zij waar passend voorstellen aan het Europees Parlement en de Raad.</p>

Motivering

Voor dit wijzigingsvoorstel gelden dezelfde argumenten als voor het wijzigingsvoorstel m.b.t. overweging 17.

Wijzigingsvoorstel 9

Artikel 3

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Traject naar klimaatneutraliteit	Traject naar klimaatneutraliteit
<p>1. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 9 gedelegeerde handelingen vast te stellen in aanvulling op deze verordening, om een traject af te bakenen op het niveau van de Unie, teneinde de in artikel 2, lid 1, genoemde doelstelling inzake klimaatneutraliteit tegen 2050 te bereiken. Uiterlijk zes maanden na elke algemene inventarisatie als bedoeld in artikel 14 van de Overeenkomst van Parijs, beoordeelt de Commissie het traject.</p> <p>2. Het traject begint met de in artikel 2, lid 3, bedoelde 2030-streefcijfers voor klimaat van de Unie.</p> <p>3. Wanneer de Commissie overeenkomstig lid 1 een traject afbakent, houdt zij rekening met het volgende:</p>	<p>1. De Commissie is bevoegd veranderingen van deze verordening voor te stellen door op het niveau van de Unie een traject voor te stellen om de in artikel 2, lid 1, genoemde doelstelling inzake klimaatneutraliteit tegen 2050 te bereiken. Uiterlijk zes maanden na elke algemene inventarisatie als bedoeld in artikel 14 van de Overeenkomst van Parijs, beoordeelt de Commissie de vorderingen die bij het nastreven van de doelstelling inzake klimaatneutraliteit zijn gemaakt.</p> <p>2. Het traject begint met de in artikel 2, lid 3, bedoelde 2030-streefcijfers voor klimaat van de Unie.</p> <p>3. Wanneer de Commissie overeenkomstig lid 1 een traject voorstelt, houdt zij rekening met het volgende:</p>

Motivering

Er moet overal worden geschrapt dat het traject door middel van gedelegeerde handelingen wordt afgebakend. De Commissie moet zich ertoe beperken om het traject voor te stellen en de vorderingen te beoordelen.

Wijzigingsvoorstel 10

Artikel 3, lid 3, onder e)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
e) rechtvaardigheid en solidariteit tussen en binnen de lidstaten;	e) rechtvaardigheid en solidariteit tussen en binnen de lidstaten, ten volle rekening houdend met de territoriale cohesie in de EU;

Motivering

In de criteria voor het afbakenen van een traject naar klimaatneutraliteit zou op ondubbelzinnige wijze rekening moeten worden gehouden met de regionale cohesie in de EU.

Wijzigingsvoorstel 11

Artikel 3, lid 3, onder k) en l) (nieuw)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p>k) de ambitie om wereldwijd leiderschap te tonen op het gebied van klimaatneutraliteit;</p> <p>l) de koolstof-, water- en biodiversiteitsvoetafdruk in handelsbetrekkingen met derde landen, alsook de verbintenissen van de EU krachtens internationale verdragen.</p>

Motivering

De Europese Unie wil een vooraanstaande en invloedrijke rol op het internationale toneel spelen en een voorbeeldfunctie uitoefenen in de transitie naar een groene, rechtvaardige en solidaire samenleving die staten en regio's tot stand zullen brengen om de doelstelling van klimaatneutraliteit in 2050 te bereiken en daarbij niemand in de kou te laten staan. Gegeven het mondiale karakter van de klimaatverandering en de sociaaleconomische gevolgen daarvan, die grensoverschrijdend zijn, hebben we nu de kans om dit vaste voornemen van de Europese Unie te verankeren door in de onderhavige verordening, in de afbakening van het traject naar neutraliteit, vast te leggen dat de beginselen die ten grondslag liggen aan deze verordening moeten worden opgenomen in alle beleidslijnen en -acties van de Unie die verband houden met de na te komen verbintenissen met "niet-Unie"-landen en -regio's waarmee betrekkingen in welke vorm dan ook worden onderhouden.

Tevens is het opportuun dat de Europese Unie de koolstof- en watervoetafdruk van uit derde landen afkomstige producten in aanmerking neemt, want op deze manier wordt niet alleen het concurrentievermogen van onze economie ondersteund, maar ook, door aan te sturen op mondiale normen, de leidende rol van de Unie op het gebied van klimaatneutraliteit versterkt.

Wijzigingsvoorstel 12

Artikel 4, lid 2

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>2. De lidstaten ontwikkelen aanpassingsstrategieën en -plannen en voeren deze uit, met inbegrip van brede kaders voor risicobeheer, op basis van robuuste referentiescenario's met betrekking tot klimaat en kwetsbaarheid, en voortgangsbeoordelingen.</p>	<p>2. De lidstaten ontwikkelen aanpassingsstrategieën en -plannen en voeren deze uit, met inbegrip van brede kaders voor risicobeheer, op basis van robuuste referentiescenario's met betrekking tot klimaat en kwetsbaarheid, en voortgangsbeoordelingen.</p> <p><i>De lidstaten waarborgen de integratie van het regionale, lokale en ultraperifere perspectief in de ontwikkeling en toepassing van hun aanpassingsstrategieën en -plannen.</i></p>

Motivering

De effecten van klimaatverandering zijn ongelijk verdeeld over de verschillende gebieden en manifesteren zich op verschillende manieren, afhankelijk van de diverse factoren die in het spel zijn. De wijze waarop die effecten zich voordoen is afhankelijk van de geografische en sociaaleconomische situatie van een gebied, waardoor ook de gevaarlijkheid ervan, de blootstelling eraan en de kwetsbaarheid ervoor uiteenloopt.

Dit vertaalt zich in de noodzaak om bij het beoordelen van de risico's van klimaatverandering onderscheid te maken tussen regionale of zelfs lokale effecten, aan de hand van geografische en sociaaleconomische factoren. Daarom moet de aanpassing, ondanks het mondiale karakter van het klimaatprobleem, worden toegesneden op de specifieke kenmerken van elk gebied op basis van de aard van de klimaateffecten. Dit vormt geen beletsel voor de ontwikkeling van beleid dat wordt gestructureerd rond gemeenschappelijke strategieën op hoger niveau, waarnaar de lagere niveaus zich verplicht dienen te voegen.

Wijzigingsvoorstel 13

Artikel 5, lid 2 bis (nieuw)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p>2 bis. <i>De in de leden 1 en 2 bedoelde beoordelingen worden uitgevoerd aan de hand van een gemeenschappelijk informatiesysteem voor de hele Unie, dat toegankelijk is voor het publiek en waarin alle informatie wordt opgenomen die wordt aangeleverd door de verschillende partijen die betrokken zijn bij de verwezenlijking van de doelstelling van klimaatneutraliteit en aanpassing aan klimaatverandering. Vereisten aan de standaardisering en homogeniteit van de informatie moeten waarborgen dat de gegevens in het informatiesysteem gemakkelijk te vinden, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar zijn. Dit systeem zorgt ervoor dat de kansen die voortvloeien uit de digitalisering en nieuwe technologieën kunnen worden benut.</i></p>

Motivering

Om de deelname van de hele samenleving aan het bereiken van de doelstellingen van de Europese klimaatwet te bevorderen, is het essentieel dat de samenleving kan beschikken over kwalitatief hoogwaardige en met elkaar vergelijkbare informatie die kan dienen als grondslag voor de vaststelling van adequaat beleid en toereikende maatregelen. Daarom is het belangrijk om goede praktijken op het gebied van de verzameling en overdracht van informatie vast te stellen en de behandeling ervan te standaardiseren en te homogeniseren. Ook zou die informatie voortdurend moeten worden verbeterd en zou gebruik moeten worden gemaakt van potentieel nieuwe technologieën om de uitwisseling van gegevens tussen de betrokken partijen te vergemakkelijken, zodat mogelijke synergieën kunnen worden benut en het gebruik van middelen kan worden geoptimaliseerd.

Wijzigingsvoorstel 14

Artikel 5, lid 3

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>3. Indien de Commissie op basis van de in de leden 1 en 2 bedoelde beoordeling tot de vaststelling komt dat de maatregelen van de Unie niet in overeenstemming zijn met de in artikel 2, lid 1, bedoelde doelstelling inzake klimaatneutraliteit, of ontoereikend zijn om de in artikel 4 bedoelde vooruitgang op het gebied van de aanpassing aan de klimaatverandering te verzekeren, of dat te weinig vooruitgang wordt geboekt met betrekking tot de doelstelling inzake klimaatneutraliteit of de aanpassing aan de klimaatverandering, als bedoeld in artikel 4, neemt zij, gelijktijdig met de beoordeling van het in artikel 3, lid 1, bedoelde traject, de nodige maatregelen overeenkomstig de Verdragen.</p>	<p>3. Indien de Commissie op basis van de in de leden 1 en 2 bedoelde beoordelingen tot de vaststelling komt dat de maatregelen van de Unie niet in overeenstemming zijn met de in artikel 2, lid 1, bedoelde doelstelling inzake klimaatneutraliteit, of ontoereikend zijn om de in artikel 4 bedoelde vooruitgang op het gebied van de aanpassing aan de klimaatverandering te verzekeren, of dat te weinig vooruitgang wordt geboekt met betrekking tot de doelstelling inzake klimaatneutraliteit of de aanpassing aan de klimaatverandering, als bedoeld in artikel 4, neemt zij, gelijktijdig met de beoordeling van het in artikel 3, lid 1, bedoelde traject, de nodige maatregelen overeenkomstig de Verdragen.</p>

Motivering

Om de consistentie van de tekst te vergroten door de verwijzingen naar de desbetreffende leden van het artikel preciezer te maken.

Wijzigingsvoorstel 15

Artikel 6, lid 2 bis (nieuw)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	2 bis. <i>Het in artikel 5, lid 2 bis, bedoelde informatie-systeem heeft een onderdeel waarin strategieën, maatregelen en goede praktijken worden verzameld met het oogmerk om de afstemming van de maatregelen van de lidstaten op de aanbevelingen van de Commissie te vergemakkelijken.</i>

Motivering

Om de aanneming van de aanbevelingen van de Commissie door de lidstaten zo eenvoudig mogelijk te maken, wordt het nodig geacht dat de lidstaten beschikken over kwalitatief hoogwaardige en met elkaar vergelijkbare informatie die kan dienen als grondslag voor de vaststelling van adequaat beleid en toereikende maatregelen. De kennisbasis moet worden uitgebreid, de communicatie over innovatieve initiatieven en strategieën moet worden verbeterd en de uitwisseling van goede praktijken op het niveau van de Unie moet worden versterkt, zodat de solidariteit tussen de lidstaten wordt bevorderd, mogelijke synergieën worden benut en het gebruik van middelen wordt geoptimaliseerd.

Wijzigingsvoorstel 16

Artikel 7, lid 1, onder f) (nieuw)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	f) <i>aanvullende informatie van regionale en lokale overheden over de voortgang en de territoriale effecten.</i>

Motivering

Gezien de cruciale rol die Europese regio's en steden spelen bij de uitvoering van beleid in het kader van het klimaatrecht, moet bij het evalueren van het traject naar klimaatneutraliteit ook rekening worden gehouden met de opvattingen van regionale en lokale overheden.

Wijzigingsvoorstel 17

Artikel 7, lid 1, onder e)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
e) eventuele aanvullende informatie over ecologisch duurzame beleggingen door de Unie en de lidstaten, met inbegrip van, indien beschikbaar, beleggingen in overeenstemming met Verordening (EU) 2020/... [taxonomieverordening].	e) eventuele aanvullende informatie over ecologisch duurzame beleggingen door de Unie, de lidstaten en lokale en regionale overheden , met inbegrip van, indien beschikbaar, beleggingen in overeenstemming met Verordening (EU) 2020/... [taxonomieverordening].

Motivering

Hoewel de investeringen van lokale en regionale overheden niet de omvang hebben van die van de Unie en de lidstaten, waarborgt het in aanmerking nemen van die investeringen de volledige eerbiediging van de territoriale diversiteit van de Europese Unie bij elke evaluatie van het traject naar klimaatneutraliteit. Bovendien zijn Europese regio's en steden vaak knooppunten van innovatie op het gebied van duurzaamheid en zou daar in de toekomst terdege rekening mee moeten worden gehouden bij het vaststellen van ambitieuze doelstellingen.

Wijzigingsvoorstel 18

Artikel 8

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>De Commissie gaat met alle geledingen van de samenleving in gesprek, teneinde iedereen de mogelijkheid en de gelegenheid te geven om actie te ondernemen met het oog op een klimaatneutrale en klimaatbestendige samenleving. De Commissie bevordert een inclusief en toegankelijk proces op alle niveaus, ook op nationaal, regionaal en lokaal niveau, alsook met de sociale partners, de burgers en het maatschappelijk middenveld, om beste praktijken uit te wisselen en acties in kaart te brengen die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening. Daarnaast kan de Commissie ook voortbouwen op de door de lidstaten overeenkomstig artikel 11 van Verordening (EU) 2018/1999 opgezette klimaat- en energiedialogen op verschillende niveaus.</p>	<p>De Commissie gaat met alle geledingen van de samenleving in gesprek, teneinde iedereen de mogelijkheid te geven om uitgebreide maatregelen te nemen met het oog op een klimaatneutrale en klimaatbestendige samenleving. De Commissie bevordert een inclusief en toegankelijk proces op alle niveaus, ook op nationaal, regionaal en lokaal niveau, alsook met de sociale partners, de burgers en het maatschappelijk middenveld, om beste praktijken uit te wisselen en acties in kaart te brengen die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de Verordening (EU) 2018/1999. Vooraf in de herstelfase na de COVID-19-crisis moet de Commissie een beroep doen op en ondersteuning bieden aan de rechtstreekse band tussen burgers, lokale bedrijven en hun lokale en regionale overheden, aangezien deze band bepalend is voor de totstandbrenging van een klimaatbestendige samenleving en het waarborgen van de steun van de gemeenschappen. Daarnaast kan de Commissie ook voortbouwen op de door de lidstaten overeenkomstig artikel 11 van Verordening (EU) 2018/1999 opgezette klimaat- en energiedialogen op verschillende niveaus, evenals op de activiteiten uit hoofde van het klimaatpact.</p>

Motivering

De totstandbrenging van een klimaatneutrale en -bestendige samenleving moet beginnen bij de uitwisseling van informatie en maatschappelijke bewustwording. De versterking van deze instrumenten kan door de Commissie worden gestuurd via het ontwerp en de uitvoering van haar algemene, transversale beleid, terwijl de voorgestelde acties juist moeten zijn toegesneden op het sectorale beleid dat overheden op nationaal, regionaal en lokaal niveau, in voorkomend geval, willen uitvoeren. Er is een "groen" herstel nodig. Om dit te verwezenlijken moeten Europese burgers en bedrijven echter wel achter het project staan. Daarom spelen lokale en regionale overheden een belangrijke rol.

Wijzigingsvoorstel 19

Artikel 9

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p data-bbox="261 376 699 409"><i>Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie</i></p> <p data-bbox="178 477 782 589">1. <i>De in artikel 3, lid 1, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.</i></p> <p data-bbox="178 658 782 801">2. <i>De in artikel 3, lid 1, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor onbepaalde tijd met ingang van ... [PB: de datum van inwerkingtreding van deze verordening].</i></p> <p data-bbox="178 871 782 1120">3. <i>Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 3, lid 1, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.</i></p> <p data-bbox="178 1189 782 1332">4. <i>Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.</i></p> <p data-bbox="178 1402 782 1485">5. <i>Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.</i></p> <p data-bbox="178 1554 782 1861">6. <i>Een overeenkomstig artikel 3 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.</i></p>	

Motivering

Het gebruik van gedelegeerde handelingen door de Europese Commissie om de doelstellingen te herzien is onverenigbaar met artikel 290 VWEU.

II. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. stelt vast dat de Europese Green Deal een van de vlaggenschipinitiatieven van de EU is, maar wijst erop dat de nieuwe groeistrategie voor het Europees project en de onlangs gepubliceerde mededeling van de Europese Commissie over de EU-begroting het herstelplan versterken om te zorgen voor een snel en volledig herstel na de huidige economische en gezondheids crisis. Het belangrijkste doel van de Green Deal moet zijn dat in 2050 de overgang naar klimaatneutraliteit een feit is, terwijl tegelijkertijd moet worden ingezet op snel en duurzaam economisch herstel, waarbij wordt erkend dat deze transitie nieuwe kansen met zich meebrengt voor Europa en zijn burgers en leidt tot een veerkrachtiger samenleving en economie.

2. Het Europees Comité van de Regio's (CvdR) is er voorstander van dat klimaatneutraliteit door middel van een passend wettelijk bindend streefdoel wordt verankerd als langetermijndoelstelling van de EU; dat is immers een noodzakelijke stap om het Europees project koers te helpen zetten richting onomkeerbare klimaatneutraliteit tegen 2050. Die verankering is nodig om de positie van de Europese Unie als koploper op het gebied van klimaatactie, en als uitdrager van de grote ambitie om broeikasgasneutraliteit te bereiken, te consolideren, terwijl daarnaast de absorptie van deze gassen moet worden opgevoerd; ook moet burgers, bedrijven en het maatschappelijk middenveld het vertrouwen worden gegeven dat nodig is om van de verwezenlijking van die ambitie een inclusieve en gezamenlijke inspanning te maken. In dit verband kan het ook raadzaam zijn om nu al te kijken naar het beleid dat nodig is na 2050, wanneer een duurzaam systeem van negatieve emissies waarschijnlijk noodzakelijk blijft. Tevens is het belangrijk om het concept intergenerationele klimaatrechtvaardigheid uit te werken en daar rekening mee te houden in de huidige en toekomstige besluitvorming.

3. De huidige volksgezondheids crisis maakt duidelijk dat het de hoogste tijd is om de stap te zetten naar een meer duurzame en weerbare samenleving en economie, aangezien het blijven negeren van de klimaatverandering nog veel ernstigere gevolgen op mondiale schaal zou kunnen hebben. Deze transitie zou rechtvaardig en permanent moeten zijn en geleidelijk moeten verlopen, aangezien oplossingen die op korte termijn niet duurzaam zijn eerder negatief dan positief zouden kunnen uitpakken voor het bereiken van klimaatneutraliteit.

4. De Europese klimaatwet moet er ook voor zorgen dat de maatregelen die worden genomen om broeikasgasneutraliteit te bereiken, andere prioritaire milieudoelstellingen — zoals de bescherming van biodiversiteit of het beheer van beschermde gebieden — versterken en niet in het gedrang brengen.

5. Het CvdR verzoekt de Commissie om zich te buigen over de gevolgen van het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU voor het bereiken van klimaatneutraliteit en eventuele tussentijdse doelstellingen. Het Verenigd Koninkrijk is momenteel de op een na grootste producent van CO₂ in de EU en streeft naar een reductie daarvan, nu en in de toekomst, die nog ver boven het EU-gemiddelde ligt, met een wettelijk bindend nationaal klimaatstreefdoel van ongeveer 57 % tegen 2030 ⁽¹⁾.

6. Er moet rekening worden gehouden met de recentelijk aangenomen verklaring over “de rol van lokale en regionale overheden in de Europese respons op de COVID-19-crisis” en met de noodzaak om van de Europese Green Deal een fundamenteel onderdeel van het herstelplan van de Unie te maken, zodat de crisis wordt benut om klimaatverandering met spoed aan te pakken en de economische, sociale en territoriale samenhang in de EU te versterken.

7. Het CvdR is van mening dat het noodzakelijk is om alle relevante subnationale overheden te betrekken bij het opstellen van de nationale energie- en klimaatplannen (NEKP's) en langetermijnmaatregelen op basis van een echte meerlagige participatieve dialoog en bestaande regionale en lokale ervaringen, en vindt het derhalve een goede zaak dat de meerlagige klimaat- en energiedialoog wordt opgenomen in het Europees klimaatwetgevingskader. Wel moeten de regionale en lokale overheden op meer systematische wijze worden betrokken bij zowel het Europese besluitvormingsproces als bij de internationale onderhandelingen over de transitie naar klimaatneutraliteit. Daarom hamert het CvdR er bij de lidstaten en de Europese Commissie nogmaals op een permanent multilevel platform voor energiedialoog op te richten ter bevordering van

⁽¹⁾ Climate Neutrality as Long-term Strategy: The EU's Net Zero Target and Its Consequences for Member States, O., Geden, F., Schenuit, augustus 2019.

de actieve deelname van regionale en lokale overheden, organisaties van het maatschappelijk middenveld, het bedrijfsleven en andere relevante belanghebbenden aan het beheer van de energietransitie⁽²⁾.

8. De deelname van burgers is van fundamenteel belang om betekenisvolle vooruitgang op weg naar klimaatneutraliteit te boeken. Initiatieven die terugkoppeling van onderop mogelijk maken en de uitwisseling van informatie en basiseducatie ondersteunen, zijn daarom van onschatbare waarde voor het slagen van de Europese Green Deal. In dit verband stelt het CvDR voor om het Europese klimaatpact te verankeren in een Europese klimaatwet. Het pact zou een innovatief bestuursinstrument moeten worden dat tweerichtingscommunicatie, samenwerking en informatie-uitwisseling tussen niveaus, sectoren en regio's mogelijk maakt om het klimaatbeleid van de EU doeltreffender te maken en meer legitimiteit te geven. Indien de samenleving en andere belanghebbende partijen op de juiste manier worden betrokken, zal dit waarschijnlijk niet alleen meer draagvlak voor het beleid creëren, maar ook het op uitgebreide schaal en op transparante wijze meten van de voortgang vergemakkelijken en daardoor de lokale bevolking en organisaties een tastbaarder gevoel van autonomie geven in het transformatieproces.

9. Een "one-size-fits-all"-benadering is in dit geval niet de juiste benadering voor de bestrijding van klimaatverandering, gegeven de diversiteit van de Europese regio's wat betreft klimaat, milieu, landschap, mobiliteit en economische en sociale structuur. De Europese klimaatwet is de kaderverordening die ervoor zal zorgen dat de klimaatdoelstelling wordt opgenomen in alle afzonderlijke beleidsonderdelen; het succes daarvan zal in belangrijke mate afhangen van de regionale en lokale overheden. Deze spelen ook een belangrijke rol, als het niveau dat het dichtst bij de burgers staat, in het beheer van de gedecentraliseerde productie van energie door middel van zelfverbruik, plaatselijke elektriciteitsopwekking en slimme netten, de bevordering van investeringen en het koppelen van energie- en klimaatbeleid aan maatregelen op het gebied van huisvesting, energiearmoede en vervoer.

10. De Europese klimaatwet moet, als centrale pijler van de Europese Green Deal en het kader voor de totstandbrenging van klimaatneutraliteit, waarborgen dat alle maatregelen van de Unie voldoen aan het beginsel dat ze niet schadelijk zijn, en dat in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel alle overheidsniveaus ten volle worden erkend als deelnemers aan het Europese besluitvormingsproces, en niet als belanghebbende partijen.

11. Fundamentele besluiten over de verwezenlijking van de klimaatbeschermingsdoelstellingen zouden niet in de vorm van gedelegeerde handelingen moeten worden genomen, aangezien dit de medebeslissingsbevoegdheden van regionale en lokale overheden zou beknotten. Het voor het bereiken van klimaatneutraliteit te bepalen traject is wat dit betreft zo'n fundamenteel besluit.

12. Voor het bereiken van de doelstellingen van de Europese klimaatwet is het van essentieel belang dat de samenleving kan beschikken over kwalitatief hoogwaardige en met elkaar vergelijkbare informatie die kan dienen als grondslag voor de vaststelling van adequaat beleid en toereikende maatregelen. De effecten van klimaatverandering doen zich voor op territoriaal niveau en regio's en gemeenten ondervinden er rechtstreeks de gevolgen van. De nationale overheden van de lidstaten zijn verantwoordelijk voor het opstellen en doorgeven van de nationale inventarissen. Om de kwaliteit van de metingen te verbeteren, is het belangrijk om via samenwerking tussen de EU, de lidstaten en het lokale en regionale niveau methoden te ontwikkelen waardoor gemeenten en regio's hun inventarissen kunnen opstellen aan de hand van dezelfde criteria op basis van een territoriale benadering. Deze informatie zou het mogelijk maken om specifieke scenario's voor de uitstoot van broeikasgasemissies te ontwikkelen, waardoor het mogelijk wordt om actieplannen op te stellen die zijn afgestemd op de sociaaleconomische realiteit en de milieusituatie in elke regio, alsmede op concrete sectorale doelstellingen. Daarenboven maakt monitoring vanuit een lokaal en regionaal perspectief het mogelijk om alle eventuele afwijkingen van de in de plannen vastgestelde trajecten en de benodigde corrigerende maatregelen te analyseren.

13. Een doeltreffende monitoring van de geboekte vooruitgang kan positieve effecten hebben op de zichtbaarheid en transparantie van de inspanningen om klimaatneutraliteit te bereiken en kan het gevoel van verantwoordelijkheid hiervoor vergroten. Om die effecten te bereiken, zouden de gegevens voor de monitoring van de voortgang in het kader van het Europees klimaatrecht, waar nodig, op regionaal niveau moeten worden verzameld in plaats van op nationaal niveau. De verzamelde gegevens zouden vervolgens permanent ter beschikking moeten worden gesteld van het publiek, dat er eenvoudig toegang toe zou moeten hebben, en niet alleen via periodieke verslagen, aangezien de deelname van de belanghebbende partijen aan de monitoring een essentieel element kan blijken voor het aanhouden van een realistische en voor het publiek aanvaardbare koers op weg naar het bereiken van klimaatneutraliteit in 2050.

⁽²⁾ Dit standpunt is verdedigd in diverse adviezen van het CvDR, waaronder "Governance van de energie-unie en schone energie" van Bruno Hranić (HR/EVP), "Een schone planeet voor iedereen — Een Europese strategische langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie" van Michele Emiliano (IT/PSE), "Klimaatgovernance na 2020: een Europees en mondiaal perspectief — bijdrage aan de COP24 van het UNFCCC" van Andrew Varah Cooper (UK/EA) en de resolutie van het CvDR over de Green Deal die in december 2019 werd aangenomen.

14. Het zou goed zijn om in de governanceverordening bepalingen op te nemen die waarborgen dat de op nationaal niveau bepaalde bijdragen (NDC, de Engelse afkorting) een opsplitsing van regionaal en lokaal bepaalde bijdragen omvatten, zodat de rol van subnationale overheden bij het verwezenlijken van de internationale klimaatverbintenissen wordt erkend: "Klimaatgovernance na 2020: een Europees en mondiaal perspectief — Bijdrage aan de COP24 van het UNFCCC" van Andrew Varah Cooper.

15. Het opnemen van regionale en lokale doelstellingen zou niet alleen de transparantie vergroten en de kwaliteit en finetuning van de algemene monitoring van de voortgang verbeteren, maar ook de samenwerking en de synergieën tussen alle bestuursniveaus zeer ten goede komen, zowel bij het vaststellen van concrete maatregelen als bij het toewijzen van begrotingsmiddelen. Dit zou het risico dat individueel beleid in het kader van het Europees klimaatrecht potentieel schadelijke effecten heeft op de regionale cohesie in Europa in hoge mate verminderen.

16. Een op maat gesneden rechtstreekse toewijzing van middelen voor lokaal en regionaal gerichte maatregelen, overeenkomstig de specifieke doelstellingen op het desbetreffende niveau, zou niet alleen een sterk conjunctureel effect hebben, maar ook de betrokkenheid van de samenleving bij de participatiestructuren bevorderen.

17. Mogelijk kan in de conclusies van de beoordeling van nationale maatregelen, en in het verslag over de staat van de energie-unie, een lokaal en regionaal hoofdstuk worden opgenomen om de monitoring van de voortgang in de hele Europese Unie transparanter en meer gedetailleerd te maken. Het CvdR ondersteunt het idee om een dergelijk hoofdstuk op te nemen.

18. Het CvdR herhaalt zijn oproep om een Europese waarnemingspost voor klimaatneutraliteit op te richten die kan bijdragen tot het nakomen van de nationale rapportageverplichtingen in het kader van de governance van de energie-unie. Deze moet de besluitvormers en het grote publiek onafhankelijk en publiekelijk voorzien van actuele informatie over het wetenschappelijk inzicht in de klimaatverandering en de scenario's om deze te beperken. Tegelijkertijd moet er een update van de EU-vaardigheden in het kader van het "EU Skills Panorama" plaatsvinden. De waarnemingspost kan helpen bij het in kaart brengen en toezicht houden op de specifieke kenmerken en kwetsbaarheden van Europese regio's, om afwijzing van het transitieproces te voorkomen. De Europese Green Deal is de nieuwe groeistrategie van de Unie, en moet een centrale pijler van de EU-strategie voor duurzaam herstel na de COVID-19-pandemie zijn, en daarom is koppeling van het beleid aan nieuwe bevoegdheden essentieel, zowel voor het ontwerpen van toekomstbestendig beleid als voor een rechtvaardige samenleving en een stabiele, groeiende economie.

19. De doeltreffendheid van publieke participatie is niet alleen afhankelijk van de verzameling van informatie van alle geledingen van de samenleving, maar ook van het verstrekken van adequate informatie over het effect van hun bijdrage. Duurzame oplossingen vereisen samenwerking tussen de belanghebbende partijen, niet alleen met het oog op een goede werking en instandhouding van systemen, maar ook in de besluitvorming. Daarom is publieke participatie in de vorm van eenrichtingsverkeer onvoldoende om gedragsverandering tot stand te brengen.

20. Op weg naar de verwezenlijking van de klimaatdoelstellingen zou duurzame energie moeten worden gebruikt. Het CvdR beschouwt kernenergie niet als een duurzame technologie voor de toekomst en is tegen het toenemende gebruik ervan.

21. Regionale en lokale overheden in Europa maken deel uit van de rijke en gevarieerde bestuurlijke en democratische structuur van de Unie en zouden als zodanig moeten worden behandeld. Daarom zou de betrokkenheid van regionale en lokale overheden niet mogen worden geschaard onder publieke participatie en zich niet mogen beperken tot bepaalde onderdelen; regionale en lokale overheden zouden systematisch moeten kunnen bijdragen aan de hele beleidsvormingscyclus, evenals aan de evaluatie en bijsturing van de bestaande wetgevende organen. In de Overeenkomst van Parijs wordt namelijk erkend dat multilevel governance op het gebied van klimaatbeleid belangrijk is en dat er moet worden samengewerkt met regio's en steden. In artikel 2 van de Overeenkomst van Parijs hebben partijen zich ertoe verbonden de publieke en particuliere geldstromen in overeenstemming te brengen met de doelstellingen van de Overeenkomst en met klimaatbestendige ontwikkeling. In het kader van de klimaatwet moeten de reeds bestaande en nieuwe rapportage- en herzieningsprocedures de basis vormen voor een volledige afstemming van de geldstromen op de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs op EU- en nationaal niveau.

22. Kernenergie kampt met een groot duurzaamheidsprobleem (zowel in verband met grondstoffen als wat het onopgeloste kernafvalprobleem betreft). Daarom zou de weg naar het realiseren van de klimaatdoelstellingen volgens het Comité vooral moeten worden bewandeld met behulp van hernieuwbare energiebronnen en niet door middel van een toegenomen gebruik van kernenergie, overeenkomstig artikel 194 VWEU.

Brussel, 2 juli 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

Advies van het Europees Comité van de Regio's over het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF)

(2020/C 324/11)

Algemeen rapporteur:	Vojko OBERSNEL (HR/PSE), lid van het lokaal bestuur van Rijeka
Referentiedocumenten:	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie COM(2020) 22 final Gewijzigd voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel en migratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor grensbeheer en visa COM(2020) 23 final Gewijzigd voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie COM(2020) 460 final

I. AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie

COM(2020) 22 final

Wijzigingsvoorstel 1

Overweging 13

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(13) Met het oog op flexibiliteit bij de programmering van de JTF-middelen in het kader van de doelstelling “investeren in werkgelegenheid en groei” moet het mogelijk zijn een op zichzelf staand JTF-programma op te stellen of JTF-middelen te programmeren voor een of meer specifieke prioriteiten van een door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (“EFRO”), het Europees Sociaal Fonds Plus (“ESF+”) of het Cohesiefonds ondersteund programma. Overeenkomstig artikel 21 bis van Verordening (EU) [nieuwe GB-verordening] moeten de JTF-middelen worden versterkt met aanvullende financiering uit het EFRO en het ESF+. De respectieve bedragen die uit het EFRO en het ESF+ worden overgedragen, moeten consistent zijn met het soort concrete acties dat in de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie wordt beschreven.	(13) Met het oog op flexibiliteit bij de programmering van de JTF-middelen in het kader van de doelstelling “investeren in werkgelegenheid en groei” moet het mogelijk zijn een op zichzelf staand JTF-programma op te stellen of JTF-middelen te programmeren voor een of meer specifieke prioriteiten van een door het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (“EFRO”), het Europees Sociaal Fonds Plus (“ESF+”) of het Cohesiefonds ondersteund programma. Overeenkomstig artikel 21 bis van Verordening (EU) [nieuwe GB-verordening] kunnen de JTF-middelen worden versterkt met aanvullende financiering uit het EFRO en het ESF+. De respectieve bedragen die uit het EFRO en het ESF+ worden overgedragen, moeten consistent zijn met het soort concrete acties dat in de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie wordt beschreven.

Motivering

Het Fonds voor een rechtvaardige transitie is een politiek voorstel dat alleen boven op de bestaande cohesiebegroting mag komen. De meeste van de door het JTF gesteunde activiteiten (artikel 4) zouden in de praktijk al kunnen worden gefinancierd in het kader van de beleidsdoelstellingen 1 en 2 via het EFRO en het ESF+.

Wijzigingsvoorstel 2

Artikel 2

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Overeenkomstig de tweede alinea van artikel [4, lid 1,] van Verordening (EU) [nieuwe GB-verordening] draagt het JTF bij tot de specifieke doelstelling “regio’s en mensen in staat te stellen de sociale, economische en milieueffecten van de transitie naar een klimaatneutrale economie aan te pakken”.	Overeenkomstig de tweede alinea van artikel [4, lid 1,] van Verordening (EU) [nieuwe GB-verordening] draagt het JTF bij tot de specifieke doelstelling “regio’s en mensen in staat te stellen de sociale, economische en milieueffecten van de transitie naar een klimaatneutrale economie aan te pakken”, aansluitend bij de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, de EU-doelstelling van klimaatneutraliteit tegen 2050 en de reductiedoelstellingen voor 2030.

Motivering

De doelstelling van het fonds moet duidelijk verwijzen naar de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, de EU-doelstelling van klimaatneutraliteit tegen 2050 en de reductiedoelstellingen voor 2030.

Wijzigingsvoorstel 3

Artikel 3, lid 1

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
1. Het JTF ondersteunt de doelstelling “investeren in werkgelegenheid en groei” in alle lidstaten.	1. Het JTF financiert de sociale, sociaal-economische en ecologische gevolgen van de transitie voor de getroffen regio’s of activiteiten.

Motivering

Spreekt voor zich.

Wijzigingsvoorstel 4

Artikel 4, lid 2

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
2. Overeenkomstig lid 1 ondersteunt het JTF uitsluitend de volgende activiteiten:	2. Overeenkomstig lid 1 ondersteunt het JTF de volgende activiteiten:
a) productieve investeringen in kmo’s — met inbegrip van startende ondernemingen — die leiden tot economische diversificatie en reconversie;	a) productieve en duurzame investeringen in kmo’s — met inbegrip van startende ondernemingen — die leiden tot economische diversificatie en reconversie;
b) investeringen in de oprichting van nieuwe bedrijven, onder meer via bedrijfsincubatoren en adviesdiensten;	b) investeringen in de oprichting van nieuwe bedrijven die voor de overgang naar duurzame ontwikkeling van belang zijn , onder meer via bedrijfsincubatoren en adviesdiensten;

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
c) investeringen in onderzoek en innovatie en de bevordering van de overdracht van geavanceerde technologieën;	c) investeringen in duurzame onderzoeks- en innovatie- activiteiten en de bevordering van de overdracht van geavanceerde technologieën;
d) investeringen in het gebruik van technologie en infrastructuur voor betaalbare schone energie, in de vermindering van broeikasgasemissies, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie;	d) investeringen in het gebruik van technologie en sociale infrastructuur voor betaalbare schone, veilige en duurzame energie, in de vermindering van broeikasgasemissies, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie;
e) investeringen in digitalisering en digitale connectiviteit;	e) investeringen ter ondersteuning van de uitvoering van Richtlijn 2018/2001/EU ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (artikel 15, lid 3), Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen (artikelen 9 en 11), en Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie (artikel 14, lid 4);
f) investeringen in de regeneratie en decontaminatie van sites, bodemherstel en herbestemmingsprojecten;	f) investeringen in digitalisering en digitale connectiviteit;
g) investeringen in de bevordering van de circulaire economie, onder meer door het voorkomen en verminderen van afval, efficiënt gebruik van hulpbronnen, hergebruik, herstel en recycling;	g) investeringen in de regeneratie en decontaminatie van sites, bodemherstel en herbestemmingsprojecten, overeenkomstig het beginsel dat de vervuiler betaalt, zoals gedefinieerd in artikel 2 (122) van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014, waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard;
h) bij- en omscholing van werknemers ;	h) investeringen in de bevordering van de circulaire economie, onder meer door het voorkomen en verminderen van afval, efficiënt gebruik van hulpbronnen, hergebruik, herstel en recycling;
i) hulp voor werkzoekenden bij het zoeken van een baan;	i) bij- en omscholing van de beroepsbevolking ;
j) actieve inclusie van werkzoekenden;	j) hulp voor werkzoekenden bij het zoeken van een baan;
k) technische bijstand.	k) actieve inclusie van werkzoekenden;
	l) andere specifieke activiteiten, zoals overeengekomen tussen de betrokken lokale en regionale overheden voor het betrokken gebied, de lidstaat en de Europese Commissie, die in overeenstemming zijn met de plaatselijke ontwikkelingsstrategieën en bijdragen tot de overgang naar een koolstofneutrale EU-economie tegen 2050; m) technische bijstand.

Motivering

- Investerings in milieubescherming moeten stroken met de regel dat de kosten van maatregelen voor de bestrijding van vervuiling moeten worden gedragen door de partij die de vervuiling heeft veroorzaakt.
- Bijscholing en omscholing mogen niet beperkt blijven tot werknemers, maar moeten ook betrekking hebben op de opleiding van werklozen, werkzoekenden enz. voor banen in de groene economie.
- Er moet worden gezorgd voor grotere flexibiliteit bij de keuze van het ondersteunde project, indien de lokale en regionale overheden van het betrokken gebied, de lidstaat en de Europese Commissie hiermee instemmen.

Wijzigingsvoorstel 5

Artikel 5, onder a)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
a) de ontmanteling of de bouw van kerncentrales;	a) de ontmanteling, de bouw, of andere vormen van investering in kerncentrales;

Motivering

Spreekt voor zich.

Wijzigingsvoorstel 6

Artikel 5, onder d)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
d) investeringen met betrekking tot de productie, de verwerking, de distributie, de opslag of de verbranding van fossiele brandstoffen;	d) investeringen met betrekking tot de winning , de productie, de verwerking, de distributie, de opslag of de verbranding van fossiele brandstoffen, met inbegrip van de opening van nieuwe steenkoolmijnen ;

Motivering

Het JTF mag de opening of heropening van steenkoolmijnen niet steunen, maar deze beperking mag niet worden uitgebreid tot andere soorten mijnbouw (metaal, industriële mineralen, siergesteente enz.), een economische activiteit die kwalitatief hoogwaardige, langdurige werkgelegenheid creëert.

Wijzigingsvoorstel 7

Aan het einde van artikel 5 een alinea toevoegen

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<i>Er wordt geen steun verleend voor activiteiten in een NUTS 3-regio waar een nieuwe kolen-, bruinkool- of olieschaliemijn of een turfwinninggebied wordt geopend of waar een tijdelijk buiten gebruik gestelde kolen-, bruinkool- of olieschaliemijn of een turfwinninggebied wordt heropend tijdens de looptijd van het programma op basis van een territoriaal plan voor een rechtvaardige transitie.</i>

Motivering

Het doel van de steun is te helpen bij de overgang naar een koolstofneutrale economie, wat de opening van nieuwe mijnen en/of turfwinningengebieden en de heropening van bestaande mijnen uitsluit.

Wijzigingsvoorstel 8

Artikel 6, lid 1, tweede alinea

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De Commissie keurt een programma alleen goed wanneer de vaststelling van de zwaarst door het transitieproces getroffen gebieden in het betrokken territoriale plan voor een rechtvaardige transitie naar behoren is gemotiveerd en het betrokken territoriale plan voor een rechtvaardige transitie consistent is met het nationale energie- en klimaatplan van de betreffende lidstaat.	De Commissie keurt een programma alleen goed wanneer de vaststelling van de zwaarst door het transitieproces getroffen gebieden in het betrokken territoriale plan voor een rechtvaardige transitie naar behoren is gemotiveerd en het betrokken territoriale plan voor een rechtvaardige transitie zich verbindt tot de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, de EU-doelstelling inzake klimaatneutraliteit tegen 2050 en de reductiedoelstellingen voor 2030, en consistent is met de territoriale strategieën als bedoeld in artikel [23] van Verordening (EU) [nieuwe GB-verordening], het nationale energie- en klimaatplan van de betreffende lidstaat en de Europese pijler van sociale rechten.

Wijzigingsvoorstel 9

Artikel 6, lid 2

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
2. De prioriteit of prioriteiten van het JTF omvatten de JTF-middelen die bestaan uit de volledige of gedeeltelijke JTF-toewijzing voor de lidstaten en de overeenkomstig artikel [21 bis] van Verordening (EU) [nieuwe GB-verordening] overgedragen middelen. Het totaal van de naar de JTF-prioriteit overgedragen middelen van het EFRO en het ESF+ bedraagt ten minste anderhalf maal het bedrag van steun uit het JTF voor die prioriteit, maar niet meer dan driemaal dat bedrag.	2. De prioriteit of prioriteiten van het JTF omvatten de JTF-middelen die bestaan uit de volledige of gedeeltelijke JTF-toewijzing voor de lidstaten en de middelen die de beheersautoriteiten kunnen besluiten over te dragen overeenkomstig artikel [21 bis] van Verordening (EU) [nieuwe GB-verordening]. Het bedrag van de naar de JTF-prioriteit over te dragen middelen van het EFRO en het ESF+ bedraagt niet meer dan anderhalf maal het bedrag van steun uit het JTF voor die prioriteit.

Motivering

De lidstaten moeten meer flexibiliteit krijgen bij het bepalen van de uit het EFRO en het ESF+ aan de JTF over te dragen bedragen. Dit zou ook mogelijke vrijmakingen beperken in het geval van een lage absorptiecapaciteit in de meest getroffen gebieden.

Wijzigingsvoorstel 10

Aan het einde van artikel 6, lid 2, een alinea toevoegen

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	De Commissie keurt de overdracht van middelen uit het EFRO- en het ESF+ naar de JTF-prioriteit alleen goed als het totale bedrag van de overdracht niet meer bedraagt dan 20 % van de initiële toewijzing aan het operationele programma in het kader van het EFRO en het ESF+ (berekend per fonds).

Motivering

Afstemming van de wettekst op de toelichting.

Wijzigingsvoorstel 11

Artikel 7, lid 1

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>1. De lidstaten stellen samen met de betrokken autoriteiten van de betreffende gebieden en volgens het model in bijlage II een of meer territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie op voor een of meer getroffen gebieden van niveau 3 van de bij Verordening (EG) nr. 1059/2003 van het Europees Parlement en de Raad, gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 868/2014 van de Commissie, vastgestelde gemeenschappelijke nomenclatuur van territoriale eenheden voor de statistiek ("regio's van NUTS-niveau 3") of delen daarvan. Het betreft gebieden die het zwaarst getroffen zijn door de economische en sociale effecten van de transitie, met name wat betreft het verwachte banenverlies bij de productie en het gebruik van fossiele brandstoffen en de transformatiebehoeften van de productieprocessen van industriële installaties met de hoogste broeikasgasintensiteit.</p>	<p>1. De lidstaten stellen samen met de betrokken autoriteiten van de betreffende gebieden en volgens het model in bijlage II een of meer territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie op voor een of meer getroffen gebieden van niveau 2 van de bij Verordening (EG) nr. 1059/2003 van het Europees Parlement en de Raad, gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 868/2014 van de Commissie, vastgestelde gemeenschappelijke nomenclatuur van territoriale eenheden voor de statistiek ("regio's van NUTS-niveau 2") of delen daarvan. Het betreft gebieden die het zwaarst getroffen zijn door de economische en sociale effecten van de transitie, met name wat betreft het verwachte banenverlies bij de productie en het gebruik van fossiele brandstoffen en de transformatiebehoeften van de productieprocessen van industriële installaties met de hoogste broeikasgasintensiteit.</p>

Motivering

De negatieve overloopeffecten van de transitie zullen niet beperkt zijn tot gebieden op NUTS 3-niveau, maar zullen hoogstwaarschijnlijk ook gevolgen hebben voor de omliggende gebieden. Om die reden, en om de governance te vereenvoudigen, lijkt het passender om de steun toe te spitsen op NUTS 2-niveau.

Wijzigingsvoorstel 12

Artikel 7, lid 2, nieuw punt b)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p>b) (nieuw) een duidelijk engagement voor een sociaal billijke en rechtvaardige groene transitie bij de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs;</p>

Motivering

Territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie mogen alleen worden goedgekeurd als zij een duidelijk engagement voor de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs inhouden, zoals de Europese Raad op 18 oktober 2019 heeft benadrukt.

Wijzigingsvoorstel 13

Artikel 7, lid 2, nieuw punt c)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	c) <i>(nieuw) een duidelijk engagement ten aanzien van de doelstelling om tegen 2050 een klimaatneutrale EU tot stand te brengen en tegen 2030 haar reductiedoelstellingen te verwezenlijken;</i>

Motivering

Territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie mogen alleen worden goedgekeurd als zij een duidelijk engagement inhouden ten aanzien van de doelstelling om tegen 2050 een klimaatneutrale EU tot stand te brengen en tegen 2030 haar reductiedoelstellingen te verwezenlijken, zoals de Europese Raad op 12 december 2019 heeft benadrukt.

Wijzigingsvoorstel 14

Artikel 7, lid 2, onder c)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
c) een beoordeling van de transitieproblemen in de zwaarst getroffen gebieden — met inbegrip van de sociale, economische en milieueffecten van de transitie naar een klimaatneutrale economie — waarbij het potentiële aantal getroffen banen en banenverlies, de ontwikkelingsbehoeften en de tegen 2030 te verwezenlijken doelstellingen worden vastgesteld met betrekking tot de transformatie of de stopzetting van broeikasgasintensieve activiteiten in die gebieden;	c) een beoordeling van de transitieproblemen in de zwaarst getroffen gebieden — met inbegrip van de sociale, economische en milieueffecten van de transitie naar een klimaatneutrale economie — waarbij het potentiële aantal getroffen banen en banenverlies, de ontwikkelingsbehoeften en de tegen 2030 te verwezenlijken doelstellingen worden vastgesteld met betrekking tot de transformatie of de stopzetting van broeikasgasintensieve activiteiten in die gebieden, alsook een beoordeling van de negatieve overloopeffecten van de transitie voor aangrenzende regio's;

Motivering

Alle mogelijke negatieve overloopeffecten moeten naar behoren worden beoordeeld in de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie.

Wijzigingsvoorstel 15

Artikel 7, lid 2, onder f)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
f) een beschrijving van de governancemechanismen, die bestaan uit de partnerschapsregelingen, de geplande monitoring- en evaluatiemaatregelen en de verantwoordelijke instanties;	f) een beschrijving van de governancemechanismen, die bestaan uit de partnerschapsregelingen, de geplande monitoring- en evaluatiemaatregelen en de verantwoordelijke instanties, indien deze verschillen van de elementen die reeds zijn beschreven in het programma zoals gedefinieerd in bijlage V bij Verordening (EU) [nieuwe GB-verordening]; lokale en regionale overheden moeten bij alle aspecten hiervan ten volle worden betrokken;

Motivering

Als vereenvoudigingsmaatregel moet alleen informatie worden verstrekt die verschilt van de elementen die reeds in het programma zijn beschreven in overeenstemming met het “model voor programma’s die steun krijgen van het EFRO (doelstelling “investeren in werkgelegenheid en groei”), het ESF+, het JTF, het Cohesiefonds en het EFMZV — artikel 16, lid 3” (bijlage V bij de verordening gemeenschappelijke bepalingen (VGB)). **Voorts moeten lokale en regionale overheden worden beschouwd als volwaardige belanghebbenden in dit proces.**

Wijzigingsvoorstel 16

Artikel 7, lid 2, onder h)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
h) wanneer steun wordt verleend voor productieve investeringen aan andere ondernemingen dan kmo's, een volledige lijst van dergelijke concrete acties en ondernemingen en een motivering van de noodzaak van dergelijke steun op basis van een kloofanalyse waaruit blijkt dat het verwachte banenverlies zonder de investering groter zou zijn dan het verwachte aantal gecreëerde banen;	h) wanneer steun wordt verleend voor productieve en duurzame investeringen aan andere ondernemingen dan kmo's, een motivering van de noodzaak van dergelijke steun op basis van een kloofanalyse waaruit blijkt dat het verwachte banenverlies zonder de investering groter zou zijn dan het verwachte aantal gecreëerde banen;

Motivering

Het verstrekken van een uitputtende lijst van acties en ondernemingen (grote ondernemingen) in de programmeringsfase van het JTF lijkt niet bijzonder haalbaar en kan vanaf het begin van de programmeringsperiode tot vertragingen leiden. Bovendien staat een dergelijke aanpak haaks op de vereenvoudigingsinspanningen, die er onder meer toe hebben geleid dat de afzonderlijke procedures voor grote projecten in de zin van de artikelen 100 tot en met 103 van de huidige VGB zijn afgeschaft.

Wijzigingsvoorstel 17

Artikel 7, lid 2, onder i)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
i) wanneer steun wordt verleend voor investeringen ter vermindering van de broeikasgasemissies van activiteiten die zijn opgenomen in bijlage I bij Richtlijn 2003/87/EG, een volledige lijst van de te ondersteunen concrete acties en een motivering dat ze bijdragen tot de transitie naar een klimaatneutrale economie en leiden tot een aanzienlijke vermindering van de broeikasgasemissies die aanzienlijk verder gaat dan de betreffende benchmarks voor kosteloze toewijzing in het kader van Richtlijn 2003/87/EG, en noodzakelijk zijn voor de bescherming van een aanzienlijk aantal banen;	i) wanneer steun wordt verleend voor investeringen ter vermindering van de broeikasgasemissies van activiteiten die zijn opgenomen in bijlage I bij Richtlijn 2003/87/EG, een motivering dat de te ondersteunen concrete acties bijdragen tot de transitie naar een klimaatneutrale economie en leiden tot een aanzienlijke vermindering van de broeikasgasemissies die aanzienlijk verder gaat dan de betreffende benchmarks voor kosteloze toewijzing in het kader van Richtlijn 2003/87/EG, en noodzakelijk zijn voor de bescherming van een aanzienlijk aantal banen;

Motivering

Het verstrekken van een uitputtende lijst van acties in de programmeringsfase van het JTF lijkt niet bijzonder haalbaar en kan vanaf het begin van de programmeringsperiode tot vertragingen leiden.

Wijzigingsvoorstel 18

Artikel 8 bis (nieuw)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p style="text-align: center;">Artikel 8 bis</p> <p>1. Er wordt een platform voor een rechtvaardige transitie (hierna “het platform” genoemd) opgezet, onder toezicht en rechtstreeks beheer van de Europese Commissie, om bilaterale en multilaterale uitwisselingen van ervaringslessen en goede praktijken in alle betrokken sectoren mogelijk te maken.</p> <p>2. Het platform bestaat uit twee onderdelen:</p> <p>a) technische werkgroepen, die zich buigen over concrete uitdagingen in de betrokken regio’s en de uitwisseling van ervaringen en goede praktijken bij de voorbereiding van territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie en individuele acties vergemakkelijken. De technische werkgroepen, waarvan lokale en regionale overheden deel moeten uitmaken, worden opgericht overeenkomstig de operationele behoeften van het JTF, rekening houdend met de sectorale dekking van de ondersteunde acties.</p> <p>De technische werkgroepen werken nauw samen met de InvestEU-advieshub die is opgericht overeenkomstig artikel 20 van Verordening (EU) [nieuw InvestEU-programma] en relevante diensten van de Europese Investeringsbank om ervoor te zorgen dat lokale en regionale overheden over de nodige technische en praktische kennis beschikken om toegang te krijgen tot financiering die beschikbaar is via het InvestEU-programma en via de EIB;</p> <p>b) een jaarlijks forum voor een rechtvaardige transitie van regio’s (hierna “het forum” genoemd), dat samen met het Europees Comité van de Regio’s wordt georganiseerd. Het forum maakt de coördinatie van beleidsoriëntaties en de omzetting daarvan in operationele activiteiten van de technische werkgroepen mogelijk.</p> <p>3. De Commissie stelt de gedetailleerde regelingen voor de bestuursmechanismen, het lidmaatschap, de werking en de begroting van het platform vast. Een evenwichtige deelname van alle bestuursniveaus moet worden gewaarborgd.</p> <p>4. De operationele kosten van het platform worden gefinancierd uit de middelen voor technische bijstand overeenkomstig artikel 3, lid 2, derde alinea.</p>

Motivering

Praktische bepalingen over de opzet van het platform voor een rechtvaardige transitie moeten worden toegevoegd om meer duidelijkheid te verschaffen over de doelstellingen en de werking ervan.

Wijzigingsvoorstel 19

Artikel 10, lid 4

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.</p>	<p>4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen alook belanghebbenden overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.</p>

Gewijzigd voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel en migratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor grensbeheer en visa

COM(2020) 23 final

Wijzigingsvoorstel 20

Artikel 21 bis, lid 1

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>1. De middelen die beschikbaar zijn voor het JTF in het kader van de doelstelling “investeren in werkgelegenheid en groei” in overeenstemming met artikel [3] van Verordening (EU) [JTF-verordening], worden aangevuld met middelen uit het EFRO, het ESF+ of een combinatie daarvan, van de categorie regio's waarin het betrokken gebied zich bevindt. Het totaal van de aan het JTF overgedragen middelen uit het EFRO en het ESF+ bedraagt ten minste anderhalf keer het bedrag van de JTF-steun, maar niet meer dan drie keer het bedrag van die steun. In geen geval bedragen de uit het EFRO of het ESF+ overgedragen middelen meer dan 20 % van de respectieve toewijzingen uit het EFRO en het ESF+ aan de betrokken lidstaat. (...)</p>	<p>1. De middelen die beschikbaar zijn voor het JTF in het kader van de doelstelling “investeren in werkgelegenheid en groei” in overeenstemming met artikel [3] van Verordening (EU) [JTF-verordening], worden via vrijwillige overdrachten aangevuld met middelen uit het EFRO, het ESF+ of een combinatie daarvan, van de categorie regio's waarin het betrokken gebied zich bevindt. Het totaal van de aan het JTF overgedragen middelen uit het EFRO en het ESF+ bedraagt ten minste de helft van het bedrag van de JTF-steun, maar niet meer dan anderhalf keer het bedrag van die steun. In geen geval bedragen de uit het EFRO of het ESF+ overgedragen middelen meer dan 20 % van de respectieve toewijzingen uit het EFRO en het ESF+ aan de betrokken lidstaat. (...)</p>

Motivering

De lidstaten moeten meer flexibiliteit krijgen bij het bepalen van de uit het EFRO en het ESF+ aan de JTF over te dragen bedragen. Dit zou ook mogelijke vrijmakingen beperken in het geval van een lage absorptiecapaciteit in de meest getroffen gebieden.

Wijzigingsvoorstel 21

Artikel 59, lid 3a (nieuw)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvDR
	<p>3a. <i>In het geval van acties die overeenkomstig Verordening (EU) [JTF-verordening] door het JTF werden ondersteund, dient de JTF-steun te worden terugbetaald indien, binnen tien jaar na de laatste betaling aan de lidstaat die de steun ontving, een nieuwe kolen-, bruinkool- of olieschaliemijn of turfwinningsgebied wordt geopend of een tijdelijk buiten gebruik gestelde kolen-, bruinkool- of olieschaliemijn of turfwinningsgebied wordt heropend op het grondgebied waar de steun van het JTF werd gebruikt.</i></p>

Motivering

Het doel van de steun is regio's te helpen bij hun overgang naar een koolstofneutrale economie, wat de opening van nieuwe mijnen en/of turfwinningsgebieden en de heropening van tijdelijk buiten gebruik gestelde mijnen uitsluit.

II. BELEIDSAANBEVELINGEN**HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S**

1. is verheugd over de oprichting van het Fonds voor een rechtvaardige transitie, dat een belangrijk instrument zal zijn voor de ondersteuning van de regio's die het zwaarst getroffen worden door de transitie naar klimaatneutraliteit.
2. Het is een goede zaak dat in het voorstel voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie rekening is gehouden met de belangrijkste aanbevelingen van het CvDR in zijn advies over de sociaal-economische structurele veranderingen in de Europese steenkoolregio's⁽¹⁾.
3. Het fonds zal terecht steun verlenen aan alle lidstaten, maar niettemin alleen gericht zijn op de meest getroffen regio's. Bovendien moet met het oog op de nodige concentratie en doeltreffendheid van het fonds en de vaststelling van de minimale steunintensiteit uitsluitend worden gekeken naar de bevolking van de betrokken regio's.
4. Het Comité is ingenomen met de voorgestelde 11 270 459 000 EUR (in lopende prijzen) aan kredieten voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie uit het meerjarig financieel kader voor 2021-2027 en de extra 32 803 000 000 EUR (in lopende prijzen) uit het Europees herstelinstrument als een enorme stimulans om de doelstelling van het Fonds voor een rechtvaardige transitie te verwezenlijken; merkt met bezorgdheid op dat de cijfers in lopende prijzen kunnen leiden tot minder transparantie en vergelijkbaarheid van de toewijzingen tussen de MFK-rubrieken; verzoekt de Raad om deze als reële, extra kredieten mee te nemen in de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader 2021-2027.
5. Het Comité merkt met bezorgdheid op dat de extra middelen die in het kader van het Europees herstelinstrument worden gefinancierd en die leiden tot aanvullende vastleggingen in de jaren 2021-2024, de beheersautoriteiten en de eindbegunstigden onder extreme druk zullen zetten om bijna 75 % van de totale toewijzing voor te bereiden, uit te voeren en uit te geven binnen de eerste vier jaar van de nieuwe programmeringsperiode.
6. Het initiatief van de Europese Commissie om de transitie naar een klimaatneutrale, klimaatgevoelige en ecologisch duurzame economie tegen 2050 te flankeren met gerichte maatregelen en om de gebieden die het zwaarst worden getroffen door de transitie naar klimaatneutraliteit op een speciale manier en met extra middelen te ondersteunen, verdient alle lof. Deze extra middelen mogen echter in geen geval uit de begroting van het cohesiebeleid worden gehaald. Een solide begroting voor het cohesiebeleid moet de belangrijkste prioriteit blijven ter ondersteuning van klimaatactie op territoriaal niveau.

⁽¹⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over de sociaal-economische structurele verandering van steenkoolregio's in Europa (PB C 39 van 5.2.2020, blz. 58).

7. Het Comité verzoekt de Europese Commissie het nieuwe Fonds voor een rechtvaardige transitie onder te brengen in rubriek 2 (Cohesie en waarden) van het MFK 2021-2027 in plaats van in rubriek 3 (Natuurlijke hulpbronnen en milieu), en wijst andermaal de geplande bezuinigingen op het cohesiebeleid af. Het herinnert aan het verzoek van het CvdR om alle nationale medefinanciering voor de ESIF-fondsen uit te sluiten van de berekeningen van het stabiliteits- en groeipact; is van oordeel dat dit ook zou moeten gelden voor het fonds voor een rechtvaardige transitie.
8. Regio's met een sterke afhankelijkheid van fossiele grondstoffen en met geïsoleerde energiesystemen — zoals ultraperifere regio's — kampen met bijzondere moeilijkheden; de ontwikkeling van de energiemix, in verband met territoriale omstandigheden, water, afval en energiebronnen, is van cruciaal belang voor hun energiestrategie met het oog op de omschakeling naar een klimaatneutrale economie.
9. Naar aangepaste schatting van de Europese Commissie zullen de drie pijlers van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie leiden tot een investering van 150 miljard EUR tegen 2030. Het CvdR maakt zich echter zorgen over het verwachte hefboomeffect en de haalbaarheid van particuliere investeringen voor sommige van de mogelijke projecten.
10. Er mag geen steun uit het Fonds of het mechanisme voor een rechtvaardige transitie worden verleend voor investeringen in NUTS 3-regio's waar de overheid een vergunning heeft gegeven voor het openen van een nieuwe kolen-, bruinkool- of olieschaliemijn of een turfwinningengebied of voor het heropenen van een tijdelijk buiten gebruik gestelde kolen-, bruinkool- of olieschaliemijn of een turfwinningengebied.
11. Het is een goede zaak dat de betaling van overheidsleningen wordt beperkt tot projecten die een meetbaar effect hebben op de aanpak van sociale, economische of milieu-uitdagingen na de transitie naar een klimaatneutrale economie.
12. Lokale en regionale overheden moeten ook projecten financieren in het proces naar een klimaatneutrale economie die niet voldoende eigen inkomsten genereren en waarvoor zij geen steun ontvangen in het kader van andere EU-programma's. Het voorstel voor een verordening betreffende de leenfaciliteit voor de overheidssector in het kader van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie dat overheidsinstanties ondersteunt bij hun investeringsbehoeften als gevolg van de in de plannen voor een rechtvaardige transitie beschreven uitdagingen is in dit verband ook erg welkom.
13. Lokale en regionale overheden in de EU hebben uiteenlopende ervaringen met en maken wisselend gebruik van de financiële mechanismen van de EIB. Om het succes van de derde pijler van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie te waarborgen, wordt de Europese Commissie derhalve verzocht ervoor te zorgen dat de betrokken lidstaten voldoende praktische en technische bijstand verlenen aan de lokale en regionale overheden die gebruik willen maken van de financiële mechanismen van de EIB.
14. De toepassingsgebieden van het Fonds voor een rechtvaardige transitie, het EFRO en het ESF+ zijn op elkaar afgestemd, aangezien de meeste activiteiten die door het Fonds voor een rechtvaardige transitie worden ondersteund, ook binnen de doelstellingen van het EFRO en het ESF+ kunnen worden gefinancierd.
15. Het Comité is bezorgd over de vertraging die het JTF kan veroorzaken bij de uitvoering van de belangrijkste programma's van het cohesiebeleid, alsook over de complexiteit en de bureaucratische rompslomp die het beheer van dit nieuwe fonds zou kunnen meebrengen voor het beheer van die programma's.
16. Het is betreurenswaardig dat het voorstel van de Commissie gericht is op de vaststelling van programma's op NUTS 3-niveau in plaats van NUTS 2-niveau, d.i. het niveau waarop de belangrijkste programma's van het cohesiebeleid ten uitvoer worden gelegd. Dit voorstel druist in tegen het begrip "functionele gebieden", die niet noodzakelijkerwijs identiek zijn aan de administratieve NUTS 3-gebieden. Het CvdR benadrukt dat er slechts één overeenkomstig territoriaal plan op NUTS 2-niveau nodig is.
17. Het toepassingsgebied van de steun uit het Fonds voor een rechtvaardige transitie moet worden uitgebreid, zodat lokale en regionale overheden, in overleg met de Europese Commissie en de lidstaten, extra in aanmerking komende projecten kunnen opnemen in hun territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie. Het Comité dringt er ook op aan dat de werkloosheid, en met name de jeugdwerkloosheid, bij de verdeling van de aan het fonds toegewezen middelen als een essentiële indicator wordt aangemerkt.
18. Lokale en regionale belanghebbenden moeten nauw worden betrokken bij de voorbereiding van de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie, aangezien het beheer van het JTF wordt gedeeld en de middelen van het EFRO en het ESF+ nauw samenhangen met de JTF-steun.
19. De Commissie wordt verzocht meer duidelijkheid te scheppen over de wijze waarop zij de beheersautoriteiten en de regio's wil helpen bij het opstellen van hun territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie, aangezien het voorstel voor de JTF-verordening, met inbegrip van de bijlagen, nog ingrijpend kan worden gewijzigd. Het CvdR waarschuwt voor extra vertraging bij de voorbereiding van de programma's waarvoor JTF-steun afhankelijk is van EFRO- en ESF+-steun wegens de vereiste goedkeuring van territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie.

20. Het is niet wenselijk dat getroffen gebieden in hun territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie uitputtende lijsten opnemen van potentiële ondernemingen en/of concrete acties waaraan zij steun zouden kunnen verlenen, aangezien dit de goedkeuring van de plannen kan vertragen en tot onnodige administratieve lasten voor de beheersautoriteiten kan leiden. Het CvdR wijst er in dit verband op dat een afzonderlijke procedure voor de goedkeuring van grote projecten is weggelaten uit het Commissievoorstel voor de nieuwe VGB en dat een dergelijke lijst van begunstigden en/of concrete acties dit weer zou kunnen terugdraaien.
21. Overdrachten aan het JTF moeten worden beperkt tot 20 % van de initiële EFRO- en ESF+-toewijzingen aan het operationele programma. Het CvdR stelt voor om de beheersautoriteiten meer flexibiliteit te geven door overeenkomstig artikel 6, lid 2, van de ontwerpverordening op vrijwillige basis overdrachten te verrichten met een bedrag tot maximaal 1,5 maal zo hoog als het bedrag van de steun uit het JTF, en enkel met de toestemming van de betrokken lokale en regionale overheden.
22. Het is van belang onnodige administratieve lasten te vermijden door duidelijk te voorzien in een voorafgaande effectbeoordeling van de programmerings- en toezichtsregeling voor het JTF.
23. De investeringsprioriteiten voor het JTF zullen worden uiteengezet in de respectieve landenverslagen die deel uitmaken van het proces van het Europees Semester. Regio's zijn nog steeds niet formeel bij het proces betrokken en lokale en regionale overheden moeten een grotere rol krijgen om de doelstellingen van het JTF te kunnen verwezenlijken.
24. Het is een goede zaak dat in de verordening specifieke elementen worden gedefinieerd die in de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie moeten worden opgenomen. Het CvdR roept de wetgevingsautoriteit op om deze elementen aan te vullen met een duidelijk engagement voor de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, de doelstelling van de EU inzake klimaatneutraliteit tegen 2050 en haar reductiedoelstellingen voor 2030.
25. Het platform voor steenkoolregio's in transitie werd in eerste instantie opgericht als een platform voor steenkoolwinningsgebieden waar nog mijnbouwactiviteiten plaatsvinden, en de bedoeling was om het toepassingsgebied van het initiatief in de tweede fase uit te breiden tot alle koolstofintensieve regio's. Regio's die een transitie moeten doormaken, zullen soortgelijke obstakels moeten aanpakken. Het nieuwe platform zal daarom adviserende diensten moeten verlenen, beheersautoriteiten en begunstigden moeten bijstaan wat betreft hun projectideeën en de praktische uitvoering ervan in het veld, en ook moeten zorgen voor de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden.
26. Het is in dit verband een goede zaak dat het platform voor een rechtvaardige transitie wordt opgericht, dat moet voortbouwen op de positieve ervaringen met koolstofintensieve regio's en andere regio's die erin geslaagd zijn om van fossiele brandstoffen over te schakelen op schone energiebronnen. Dit platform moet ervoor zorgen dat alle relevante diensten van de Commissie en de EIB nauw samenwerken om de structurele veranderingen in de getroffen regio's aan te pakken. Het CvdR wil nauw betrokken zijn bij de werking van het platform voor een rechtvaardige transitie, met name door samen met de Europese Commissie een jaarlijks forum voor een rechtvaardige transitie van regio's te organiseren.
27. De EU-bepalingen inzake staatssteun moeten in de nodige flexibiliteit voorzien wanneer in aanmerking komende regio's in de transitiefase particuliere investeringen willen aantrekken. De Commissie wordt nogmaals opgeroepen om bij het opstellen van de nieuwe richtsnoeren ook rekening te houden met de problemen in verband met de structurele veranderingen in de getroffen regio's en ervoor te zorgen dat deze regio's over voldoende flexibiliteit beschikken om hun projecten op een sociaal en economisch haalbare manier uit te voeren.
28. De steun uit het Fonds voor een rechtvaardige transitie voor productieve investeringen in andere ondernemingen dan kmo's mag niet beperkt blijven tot de gebieden die op grond van de bestaande staatssteunregels in aanmerking komen voor staatssteun in de zin van artikel 107, lid 3, onder a) en c), van het VWEU. De wetgeving inzake staatssteun zou in plaats daarvan alle gebieden die steun krijgen uit het Fonds voor een rechtvaardige transitie in staat moeten stellen om de dreiging van banenverlies in een vroeg stadium doeltreffend het hoofd te bieden. Om dit te waarborgen moet ook de algemene groepsvrijstellingsverordening dienovereenkomstig worden aangepast.
29. De gebieden die het meest worden getroffen door de overgang naar een klimaatneutrale economie, moeten de kans krijgen om de daarmee gepaard gaande structurele veranderingen zo vroeg mogelijk actief aan te pakken. Het Europees Comité van de Regio's pleit er daarom voor dat toekomstige aanpassingen van het staatssteunrecht, bijvoorbeeld door middel van een nieuw richtsnoer van de Europese Commissie op grond van artikel 107, lid 3, onder b) of c), VWEU, ervoor zorgen dat steun wordt toegestaan ongeacht de status van het steungebied volgens de bestaande regels.

30. Het Comité erkent de rol van slimme specialisatiestrategieën als een van de belangrijkste instrumenten voor de uitvoering van het nieuwe JTF.

31. Het Europees Comité van de Regio's heeft een enquête gelanceerd om na te gaan welke aanpassingen van de regelgeving inzake staatssteun nodig zijn in samenhang met de structurele veranderingen in de Europese steenkoolregio's ⁽²⁾. Uit de conclusies blijkt dat het transitieproces moet worden ondersteund door staatssteun om bedrijven aan te trekken die banenverlies en verlies aan waardecreatie kunnen compenseren. Ook wordt onderstreept dat de staatssteunregels meer flexibiliteit mogelijk moeten maken, met name wat betreft investeringen in energie-infrastructuur, energie-efficiëntie, energiegerelateerde investeringen en hernieuwbare energie.

32. Het is een goede zaak dat het wetgevingsvoorstel gebaseerd is op artikel 175 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, waarin de cohesie centraal staat. Het voorstel geeft duidelijk blijk van zijn Europese toegevoegde waarde en is in overeenstemming met de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid.

Brussel, 2 juli 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁾ <https://cor.europa.eu/nl/news/Pages/report-coal.aspx>

ISSN 1977-0995 (elektronische uitgave)
ISSN 1725-2474 (papieren uitgave)

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

NL